

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Jaarstukken 2013

Registratienummer

14.14609

Datum

14 mei 2014

Versie

4.0

Status

Definitief

Afdeling

Financiën, Control & Belastingen

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Leeswijzer	5
1.2	Terugblik 2013 op hoofdlijnen	8
2	Ontwikkelingen, uitgangspunten en normen	16
2.1	Ontwikkelingen	16
2.2	Uitgangspunten en normen	17
Deel 1 Jaarverslag - Programma's in detail		19
3	Waterveiligheid	20
3.1	Indicatoren Waterveiligheid	20
3.2	Programma primaire keringen op orde	20
3.3	Beheer van de waterkeringen	23
4	Voldoende water	28
4.1	Indicatoren Voldoende water	28
4.2	Programma Bestrijding wateroverlast	28
4.3	Programma Verbetering boezemkades	29
4.4	Bestrijding watertekort	30
4.5	Integraal beheer van het watersysteem	31
5	Schoon water	39
5.1	Indicatoren schoon water	39
5.2	Programma Kaderrichtlijn Water	39
5.3	Beheersing van lozingen: vergunningverlening en handhaving	43
5.4	Beheersing van lozingen: afvalwaterketen	44
6	Veilige (vaar)wegen	51
6.1	Indicatoren Veilige (vaar)wegen	51

6.2	Wegenbeheer	51
6.3	Vaarwegenbeheer	54
7	Bestuur en organisatie	56
7.1	Bestuur en externe communicatie	56
7.2	Beleidsontwikkeling	57
7.3	Heffing en invordering	58
7.4	Organisatie en bedrijfsondersteuning	59
7.5	Crisisbeheersing	61
7.6	Monitoring van het watersysteem	64
8	Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)	65
8.1	Indicatoren MVO	65
8.2	Mensen	65
8.3	Milieu en klimaat	67
8.4	Doelmatigheid	69
	Deel 2 Jaarverslag - Verplichte paragrafen	71
9	Financieel beleid	72
10	Ontwikkelingen in het vorige begrotingsjaar	73
11	Weerstandsvermogen en risico's	74
12	Waterschapsbelastingen	79
13	Incidentele baten en lasten 2013	82
14	Kostentoerekening	83
15	Egalisatiereserves en voorzieningen	84
16	Financiering (treasury-paragraaf)	86
17	Cultuurhistorisch erfgoed	89
18	Verbonden partijen	91

19	EMU-saldo	97
	Deel 3 Jaarverslag - Jaarrekening	98
20	Balans	99
20.1	Balans per ultimo boekjaar	99
20.2	Toelichting op de balans per ultimo boekjaar.	99
21	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	111
22	Exploitatie naar programma's	113
22.1	De programmarekening	113
22.2	Begrotingsafwijkingen	113
22.3	Toelichting begrotingsafwijkingen	114
22.4	Toelichting op de exploitatierekening naar programma's	115
23	Exploitatie naar kostendragers	116
23.1	Toelichting op de exploitatierekening naar kostendrager	117
24	Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstensoorten	118
24.1	Toelichting op de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten	118
25	Vermelding topinkomens	121
26	Controleverklaring	122
	Bijlagen	125
1.	Personeelslasten en formatie	125
2.	Recapitulatie programma-investeringen	126
3.	Recapitulatie beheerinvesteringen	127
4.	Staat van materiële en immateriële vaste activa	128
5.	Staat van vaste schulden	129
6.	Afkortingen Jaarstukken 2013	130
7.	Samenstelling bestuur	132

1 Inleiding

1.1 Leeswijzer

Voor u ligt het jaarverslag van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). In dit jaarverslag leest u wat het hoogheemraadschap in 2013 heeft gedaan, wat we hebben bereikt en wat dat heeft gekost. Zo leggen we verantwoording af over het afgelopen begrotingsjaar.

Het jaarverslag sluit zoveel mogelijk aan op de doelen die wij in het Meerjarenplan 2013-2016 en de Begroting (Jaarplan) 2013 hebben gesteld.

In deze leeswijzer nemen we u mee langs de indeling van ons jaarverslag 2013. In de bijlage is een overzicht van gebruikte afkortingen opgenomen. Daarnaast leggen we uit hoe de prestatie-indicatoren en financiële overzichten gelezen dienen te worden. We beginnen het jaarverslag met een terugblik op hoofdlijnen. In deze terugblik vermelden we ook de kengetallen. In hoofdstuk 2 kijken we terug op de ontwikkelingen, uitgangspunten en normen en sluiten we het algemene deel van het jaarverslag af.

De programmaverantwoording vindt plaats in de hoofdstukken 3 tot en met 8 (het zogenaamde deel 1). Het jaarverslag is opgebouwd rond de effecten Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon water, en Veilige (vaar-)wegen en de daar onder vallende programma- en beheerstaken met de daarbij horende beleidsprogramma's. Die geven aan hoe we de maatschappelijke effecten willen bereiken en hoe we onze taak in de samenleving oppakken en uitvoeren. Verder gaan we in op het functioneren van de organisatie en op de maatschappelijke verantwoordelijkheid die wij nemen bij het uitvoeren van onze taken. Binnen onze beleidsprogramma's maken we onderscheid tussen programmataken (de diverse verbeterprogramma's) en beheertaken (regulier beheer en onderhoud en instandhouding).

De hoofdstukken 3 tot en met 8 hebben een vaste indeling waarbij we zoveel mogelijk aansluiten bij de Begroting (Jaarplan) 2013.

- Eerst vermelden we in de tabel 'Indicatoren' het effect, de resultaten en de prestaties van het programma.
- Vervolgens werken we de effecten uit als programmataak of beheertaak.
- Alle taken zijn voorzien van een te bereiken resultaat, weergegeven in de paragraaf 'Doelstelling'.
- Voor elk resultaat is in de paragraaf 'Wat heeft het hoogheemraadschap bereikt?' aangegeven welke prestaties in 2013 geleverd zijn.
- Vervolgens vermelden we wat het gekost heeft en lichten we eventuele afwijkingen op de kosten toe.

De verantwoording van Vergunningverlening en Handhaving is opgenomen onder de hoofdstukken 4 Voldoende water en 5 Schoon water.

In de hoofdstukken 7 'Bestuur en organisatie' en 8 'Maatschappelijk verantwoord ondernemen' is onder meer informatie opgenomen over onze bedrijfsvoering. Hiermee voldoen we aan artikel 4.11 van de voor waterschappen geldende voorschriften voor de beleidsvoorbereiding en de verantwoording van de waterschappen (BBVW).

In Deel 2 van dit jaarverslag (hoofdstukken 9 tot en met 19) zijn de wettelijk verplichte paragrafen opgenomen. Naast de verplichte paragrafen zijn hier ook een aantal niet-verplichte paragrafen opgenomen.

Het laatste deel van dit jaarverslag (hoofdstukken 20 tot en met 26) bevat de jaarrekening inclusief controle verklaring van onze accountant (hoofdstuk 26). In dit deel verantwoorden we onze financiële positie. Ook hier zijn de belangrijkste onderwerpen als hoofdstuk genummerd van 20 tot en met 26. In deze hoofdstukken zijn enkele overzichten opgenomen die niet wettelijk zijn voorgeschreven:

- de verdeling van de belastingopbrengst over de diverse categorieën belanghebbenden;
- de personeelslasten en formatie;
- een samenvatting van de exploitatie en de investeringen van de programmataken en beheertaken;
- een overzicht van de netto-investeringen per programma;
- een overzicht van de vaste activa en de vaste schulden.

Tot slot zijn er nog de bijlagen waarin aanvullende informatie te vinden is.

In onderstaande tabel presenteren wij de indeling van onze beleidsprogramma's in dit jaarverslag.

Indeling jaarverslag 2013

Effecten	Water- veiligheid H.3	Voldoende water H.4	Schoon water H.5	Veilige (vaar)wegen H.6	Bestuur en organisatie H.7	Maatschap- pelijk verantwoord ondernemen H.8
Programma- taken	- Primaire keringen op orde	- Bestrijding waterover- last - Verbetering boezem- kades - Watertekort	- Kaderrichtlijn Water (KRW)			
Beheertaken	- Beheer waterkering en	- Beheer watersysteem	- Beheersing van lozingen - Vergunning- verlening en handhaving - Afvalwater- keten	- Wegen- beheer - Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	- Bestuur en externe communica- tie - Beleids- ontwikkelin- g - Heffing en invordering - Organisatie en bedrijfs- ondersteu- ning - Crisis- beheersing - Monitoring van het water- systeem	- Mensen - Milieu en klimaat - Doelmatig- heid

Prestatie-indicatoren

Om de gestelde doelen te behalen leveren we prestaties. Het betreft concrete en meetbare doelen die zijn aangegeven in de Begroting 2013. Deze noemen we prestatie-indicatoren. We hebben deze prestatie-indicatoren ook gebruikt om in de loop van het begrotingsjaar in managementrapportages de voortgang in beeld te brengen.

In Deel 1 van het jaarverslag hebben we per beleidsprogramma de voor 2013 vastgestelde prestatie-indicatoren op de volgende manier aangegeven.

Deze prestatie loopt wat betreft inhoud en middelen volgens planning en er zijn geen bijzonderheden te melden.

Deze prestatie loopt wat betreft inhoud en middelen voor, dan wel achter op de planning. We verwachten de geconstateerde afwijking op te lossen in de planperiode voor het betreffende programma.

Deze prestatie loopt niet goed, of loopt achter op de planning. We verwachten dit niet meer op te lossen in de planperiode voor het betreffende programma.

Financiële overzichten

In dit jaarverslag gaan we in op de verschillen tussen de begroting en de realisatie. We vergelijken de realisatie daarbij met de begroting *na wijzigingen*, dus inclusief de door het bestuur goedgekeurde begrotingswijzigingen. Per beleidsprogramma presenteren we twee tabellen: exploitatielasten en -opbrengsten en investeringsvolumes.

De exploitatietabellen bestaan maximaal uit zeven onderdelen.

- Externe kosten: de kosten voor opdrachten aan marktpartijen, zoals ingenieursbureaus, aannemers en energieleveranties en de kosten van materialen.
- Externe opbrengsten: bijdragen van overheden, burgers en bedrijven. Voorbeelden zijn eenmalige subsidies, gemeentelijke bijdragen voor onze wegentaak en vergunningleges.
- Kapitaallasten: rente- en afschrijvingskosten.
- Voorzieningen: mutaties in voorzieningen.
- Interne kosten: de kosten van door onze medewerkers gemaakte uren en de toegerekende kosten van overhead, zoals ICT, huisvesting en management.
- Onvoorzien: post ter dekking van onvoorziene uitgaven.
- Reserves: door het bestuur goedgekeurde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

De investeringstabellen bestaan uit maximaal twee onderdelen.

- Uitgaven: de kosten voor opdrachten aan marktpartijen, zoals ingenieursbureaus en aannemers en de kosten van materialen.
- Inkomsten: bijdragen van overheden, burgers en bedrijven. Voorbeelden zijn eenmalige subsidies en bijdragen van gemeenten.

Bij de financiële tabellen is een toelichting opgenomen die de eventuele afwijkingen verklaart in begrote en gerealiseerde exploitatielasten en investeringsvolumes. In het jaarverslag kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

1.2 Terugblik 2013 op hoofdlijnen

In deze paragraaf kijken we in vogelvlucht terug op de uitgevoerde activiteiten en bereikte resultaten in 2013. Deze terugblik is ingedeeld langs dezelfde thema's als die te vinden zijn in de hoofdstukken 3 tot en met 8. Uiteraard is meer informatie over de thema's dan ook te vinden in die hoofdstukken. Eveneens vindt u in deze terugblik een samenvatting van de kengetallen.

Veiligheid, schoon en voldoende water

In Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal wonen we met 1,2 miljoen inwoners beneden zeeniveau. Juist nu de zeespiegel stijgt en de bodem daalt, is het een extra uitdaging om droge voeten te houden. Als hoogheemraadschap is het onze taak om te zorgen voor de waterveiligheid en voor voldoende schoon water. Er zijn geen grote calamiteiten geweest.

Waterveiligheid

In het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma 2 (HWBP-2) is de veiligheid van 23,75 kilometer primaire waterkering inmiddels op orde gebracht van de beoogde 103,04 kilometer. Voor zowel de Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam, Waddenzeedijk Texel, hoogwaterkering Den Oever als de Koegraszeedijk is het voorkeursalternatief vastgesteld. Deze werken we uit in een projectplan (voorheen dijkversterkingsplan) en in een plan voor de aanbesteding. Voor het project Zwakke Schakels, waarmee we de waterkering tussen Camperduin en Petten langs de Noordzee verbeteren, is het aanbestedingstraject afgerond en zijn de uitvoeringscontracten, binnen de gestelde termijn, getekend. De versterking van de Wieringermeerdijk en omgelegde Stonteldijk is gestart en voor bijna de helft gereed. Het programma ligt goed op schema. We versterken de primaire waterkeringen langs de Noordzee, de Waddenzee en het IJsselmeer en Markermeer. Om te komen tot een optimaal verbeteringsplan voor waterkeringen die op een ondergrond van veen staan, hebben we het praktijkonderzoek 'Dijken op veen' uitgevoerd en afgerond. Daarbij is kennis opgedaan over de sterkte van de veenbodem onder dijken. Die lijkt sterker te zijn dan we tot heden hadden gedacht. Het vervolgproject 'Dijken op veen 2' is gestart om de onderzoeksresultaten toepasbaar te maken voor de versterking van de Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam.

In zogenaamde toetsingsrondes onderzoeken we of onze waterkeringen voldoen aan de veiligheidsnormen. Voor de in 2011 afgekeurde dijken beoordeelden we dit jaar of ze in aanmerking komen voor opname in het landelijke HWBP. De landelijke programmering van het HWBP vindt plaats op basis van veiligheidsurgentie en is gekoppeld aan een jaarlijks beschikbaar landelijk budget voor deze projecten. Dijken met een hoge kans op bezwijken met daarbij grote gevolgschade, scoren een hoge prioriteit. Er zijn, passend binnen de planning van het HWBP, projecten geselecteerd en aangemeld voor het tweede programma HWBP (2015-2020). Daarnaast zijn zogenaamde 'koppelstukken' definitief bepaald en aangemeld voor het tweede programma HWBP (2015-2020). Koppelstukken zijn dijkvakken die aansluiten op HWBP-2-dijkvakken en waar slimme combinaties mogelijk zijn die geld besparen en/of overlast voor de omgeving verminderen. Over de verdeling van rollen en financiering tussen de programmabureaus HWBP en HWBP-2 worden in 2014 verdere afspraken verwacht.

De financieringsystematiek van de HWBP regeling (voorheen nHWBP) wijkt af van de HWBP-2 regeling. Daarnaast speelt ook de meerwaarde van de ontwikkelingen rond de nieuwe normen en dijken op veen. De rol van het rijk als partner en als toetser voor het geld levert complexe sturingsvragen op die invloed kunnen hebben op tempo van het project en besluitvormingsprocessen. De waterschappen nemen, naast de solidariteitsbijdrage, tien procent van de totale projectkosten voor hun eigen rekening. In sommige gevallen vraagt de regeling ook om (tijdelijke) voorfinanciering van projecten.

Overeenkomstig de planning hebben we de resultaten van de verlengde derde toets op de primaire waterkeringen opgeleverd aan de 'Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)'.

Voldoende water

In Noord-Holland boven het Noordzeekanaal zorgen wij voor voldoende water in sloten en meren. Zonder goed waterbeheer zou bijna het gehele gebied onder water staan, maar het blijft niet bij pompen met onze gemalen. Het gaat ook om het bouwen, beheren en onderhouden van de infrastructuur die nodig is om het water vast te houden, te bergen, en aan- en af te voeren. Hier hebben we veel aandacht aan besteed.

Met het programma 'Bestrijding wateroverlast' hebben we negentien polders op orde gebracht. In totaal zijn nu 87 polders op orde. Het doel om 73 polders op orde te hebben eind 2013 is ruimschoots bereikt. De derde fase van het programma Bestrijding wateroverlast voor de periode 2014-2017 is vastgesteld. In deze fase worden de resterende 35 polders op orde gebracht. Binnen het programma Verbetering boezemkades (VBK) hebben we 25 kilometer kade verbeterd. In totaal is nu 69 kilometer verbeterd. De samenwerking met partners is voortgezet. Zo is onze participatie in het gezamenlijk opstellen van businesscases gecontinueerd om onze belangen veilig te stellen. Met twee gemeenten is gestart met het opstellen van een waterplan. De doelstelling om voor 65 procent van het gebied een waterplan te hebben, is niet gehaald (we zitten op 60 procent). Met twee gemeenten is het traject overname beheer en onderhoud van stedelijk water voortgezet; met twee gemeenten is zo'n traject gestart. Met achttien gemeenten zijn afspraken gemaakt om de waterbank te gebruiken. Dit zijn twaalf gemeenten meer dan verwacht. Alle gemeenten met veel ruimtelijke ontwikkelingen hebben hiermee een waterbank. Voor de overige gemeenten wordt naar behoefte een waterbank opgesteld.

Het geplande baggerwerk in de boezem is vertraagd door een langere voorbereidingstijd dan voorzien. We zijn op acht locaties gestart om de verontreinigde waterbodems aan te pakken. We hebben voor € 1,9 miljoen aan baggerwerkzaamheden moeten uitstellen naar 2014 door complexe aanbestedingen, langere voorbereidingstijd en herprioritering van het programma in het landelijk gebied.

Van de oppervlakte van ons beheergebied heeft 75 procent een actueel peilbesluit. In de peilbesluiten is rekening gehouden met de Natura-2000-gebieden en de weidevogels in veenweidegebied. Peilbesluiten dienen eens in de tien jaar te worden herzien. Voor de overige 25 procent van het gebied waar de peilbesluiten langer dan tien jaar geleden zijn vastgesteld, is met de provincie een eenmalige verlenging van de herzieningstermijn met vijf jaar afgesproken. Conform de afspraken met de provincie zijn alle peilbesluiten in 2018 actueel.

2013 had een lang koud voorjaar, een lange droge zomer en een relatief nat najaar. De lange droge zomer zorgde in het noorden van het beheergebied lokaal voor oplopende zoutgehaltes. Dit heeft voor enige overlast gezorgd omdat de mogelijkheden voor beregning minder werden. Met onze peilregulerende werken zoals gemalen en stuwen regelen we de waterpeilen, zoals opgenomen in onze peilbesluiten. Aan onze gemalen en andere objecten pleegden we regulier, periodiek en storingsonderhoud. Bij 22 gemalen voerden we grootonderhoud uit en conform planning zijn veertien gemalen volledig vervangen of gerenoveerd. Voor het goed functioneren van onze boezemstelsels moet extra gemaalcapaciteit aan de oostzijde van de Schermerboezem worden geplaatst. De nieuwbouw van gemaal Schardam is aanbesteed en de bouw van gemaal Monnickendam is voorlopig uitgesteld.

Voor een goede af- en aanvoer van water is het belangrijk dat de onderhoudsplichtigen van waterlopen jaarlijks onderhoud uitvoeren. De belangrijkste controle hierop, de najaarsschouw, is goed verlopen met weer minder aanschrijvingen en gedwongen uitvoeringen dan een jaar eerder.

Schoon water

In het kader van Schoon Water zijn we gestart met het bepalen van het maatregelenprogramma voor de tweede planperiode van de Europese Kaderrichtlijn water (KRW). We hebben 60 kilometer oever ingericht, waarmee nu in totaal 100 kilometer is gerealiseerd. Ook hebben we elf vismigratiekelpunten opgelost, waardoor er in totaal achtentwintig zijn opgelost. Samen met gebiedspartners hebben wij voorkeursvarianten gekozen voor flexibel peilbeheer in zes gebieden in Noord- en Midden-Kennemerland.

De belangrijkste beheermaatregel om de doelstellingen van de KRW te halen, is het omschakelen naar natuurvriendelijk beheer en onderhoud. Binnen de randvoorwaarden van voldoende watervoerend en waterbergend vermogen bieden we ruimte aan de ecologie.

We zijn gestart met het natuurvriendelijker onderhouden van ruim 1600 kilometer riet- en natuuroever in eigen beheer.

Wij hebben de voor 2013 geplande onderzoeken uit het onderzoeksmaatregelenpakket afgerond. Het onderzoek naar de achtergrondbelasting van stikstof en fosfaat in de polderwateren hebben wij afgerond. Dit onderzoek laat zien hoe groot de invloed van verschillende bronnen (bodem, bemesting) is op de oppervlaktewaterkwaliteit.

Microverontreinigingen, zoals geneesmiddelen en contrastmiddelen, kunnen een groot probleem zijn voor drinkwater en milieu. We nemen in Rijn-West-verband deel aan het project 'Landelijke screening nieuwe stoffen in oppervlaktewater'.

We hebben de chemische en biologische kwaliteit van onze waterlichamen gemonitord. In zijn algemeenheid komt het er op neer dat de waterkwaliteit in de afgelopen decennia aanzienlijk is verbeterd. Tevens zijn we gestart met het monitoren van de effecten van de genomen maatregelen. We hebben samen met de LTO en de Rijn-West partners een overeenkomst gesloten, gericht op het terugdringen van voedingsstoffen in het water die de waterkwaliteit negatief beïnvloeden (nutriënten).

De 'Visie Waterketen' is uitgewerkt in een programma en deze is vastgesteld door het bestuur. Dit programma kent de volgende thema's; het begint bij de bron, functies van afvalwater, toekomstbestendige bedrijfsvoering en samenwerking. Voor alle thema's zijn we gestart met zoeken naar verbeteringen, zowel in onze eigen organisatie als met onze partners.

De jaarlijkse controle op de afnameverplichting van afvalwater met de gemeenten hebben wij uitgevoerd. De conclusie is dat 85 procent van de rioolgemaalenvoldoende kan afvoeren. Voor de rioolgemaalenvoldoende capaciteit hebben, maken we met de gemeenten plannen om aan de afnameverplichting te kunnen voldoen. Er deden zich zes persleidingbreuken voor. Deze zijn adequaat opgepakt en leidden niet tot overstort van rioolwater.

Uit het landelijk onderzoek naar de optimale wijze van verwerking van het slib dat overblijft als restproduct bij de afvalwaterzuivering is geconcludeerd dat er geen behoefte is aan extra slibverwerkingscapaciteit. Wij nemen deel aan de samenwerking op het gebied van slibverwerking. Een goede samenwerking is nodig om de vraag en aanbod van slib goed op elkaar af te stemmen.

De uitvoering van het eerste energie-efficiencyplan over de planperiode 2009-2012 hebben wij afgerond. Voor de planperiode 2013-2016 hebben wij in samenwerking met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) een nieuw energie-efficiencyplan opgesteld.

Om te voldoen aan de afspraken in Bestuursakkoord Water is het thema 'samenwerking in de waterketen' een belangrijk onderdeel van programma Waterketen. Het doel van HHNK en de gemeenten was om eind 2013 met alle regio's een convenant voor samenwerking in de afvalwaterketen te tekenen. Dit hebben wij in drie van de vijf regio's behaald. De andere twee regio's hebben er voor gekozen om eerst de samenwerking tussen de gemeenten te zoeken en daarna met ons. In het laatste kwartaal heeft de visitatiecommissie de voortgang van de samenwerking getoetst. Begin 2014 bleek dat de visitatiecommissie van mening is dat vier regio's achterblijven en één regio goed presteert. De visitatiecommissie geeft aan dat de besparingsambities onvoldoende concreet zijn en de convenanten niet tijdig werden getekend en onvoldoende concreet waren.

Veilige (vaar)wegen

Zowel wegen binnen als wegen buiten de bebouwde kom beheren we voor gemeenten (wegen buiten de bebouwde kom vormen verreweg het grootste deel van 'onze' wegen). Wegen binnen de bebouwde kom hebben we getracht over te dragen naar de betreffende gemeenten. In de gemeente Castricum en in de gemeente Graft – De Rijp is dit gelukt. De samenwerking met de gemeente Castricum verloopt constructief. Naast een afspraak voor overdracht van de wegen binnen de kom is ook overeenstemming bereikt over de wegen buiten de bebouwde kom, in totaal 22 kilometer. De veerponten in De Woude en Akersloot horen bij deze overdracht. Met de gemeenten Landsmeer en Uitgeest zijn we in onderhandeling. Andere overdrachten, zoals met de gemeenten Schagen en Purmerend, stagneren.

Na een proces van tien jaar is er overeenstemming bereikt met de provincie Noord-Holland over het over en weer vergoeden van kosten van enerzijds het vaarwegbeheer en anderzijds het watersysteembeheer.

De aanleg van het fietspad op de Westfriesedijk nabij Winkel is een belangrijk project op het gebied van verkeersveiligheid. Dit project is vertraagd door een beroepsprocedure tegen de omgevingsvergunning. In december 2013 is dit project hervat.

In het kader van 'werk-met-werk' is met de uitvoer van het groot onderhoud van de wegen voldaan aan de principes van duurzaam veilig. Ondanks het uitgevoerde onderhoud, lijkt het dat de kwaliteit van de wegen minder wordt.

Bestuur en organisatie

Door de inzet van de instrumenten Administratieve Organisatie, Interne Controle, risicomanagement, audits en de planning en Control-cyclus, wordt het lerende en verbeterende vermogen van de organisatie gestimuleerd en neemt de identificatie en beheersing van risico's toe.

De bezetting van de financiële kolom (Financiën, Control & Belastingen, bedrijfsbureaus en Concerncontrol) hebben we kwantitatief en kwalitatief verder op orde gebracht. Om de informatisering in goede banen te leiden is een informatiebeleidsplan vastgesteld.

Per 1 juli is het leer- en ontwikkeljaar in het kader van de organisatieontwikkeling afgesloten. Gedurende dit jaar is in de nieuwe organisatiestructuur werkendeweg ervaring opgedaan met de nieuw toegedeelde taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Dit heeft geleid tot enkele bijstellingen en herziening van gemaakte keuzes.

De formele plaatsing van alle medewerkers heeft niet tot bezwaren geleid. In het licht van continu leren, verbeteren en ontwikkelen wordt voortdurend gewerkt aan verdere optimalisatie van werkprocessen, vergroten van efficiency en verbetering van de in- en externe samenwerking.

Onze HHNK-academie biedt een breed palet aan cursussen en trainingen om competenties verder te ontwikkelen en vaardigheden te vergroten. Vanuit het loopbaancentrum worden medewerkers gefaciliteerd en begeleid bij het maken van keuzes voor hun verdere carrière. In het voorjaar van 2014 wordt het uitgestelde medewerkeronderzoek uitgevoerd, waarbij we gezamenlijk met andere waterschappen op te trekken.

De kostentoedeling dient eens in de vijf jaar te worden geactualiseerd. In 2013 heeft dit plaatsgevonden; het resultaat is vastgelegd in de Kostentoedelingsverordening 2014 die geldt voor de jaren 2014 tot en met 2018.

Op 16 oktober 2013 is de 1e Algemene begrotingswijziging (13.32752) vastgesteld in het CHI. Aanleiding was de 2e concernrapportage waaruit onder meer bleek dat de inkomsten van de zuiveringsheffing te optimistisch waren ingeschat. Met het treffen van extra maatregelen, het inzetten van de post 'onvoorzien' en de taakreserve 'zuivering', werden dekkingsmiddelen gevonden om het ontstane tekort te dichten.

Op 8 januari 2013 heeft D&H het crisisbeheersingsplan HHNK 2012 vastgesteld. In dit plan zijn onze uitgangspunten voor de crisisbeheersing opgenomen. Het bestrijdingsplan Waterketen is aangepast aan het crisisbeheersingsplan. Wij hebben oefeningen uitgevoerd in het sluiten van kunstwerken en coupures, maar ook in het opstellen en testen van noodmateriaal (o.a. pompen). In case studies zijn 3Di modellen ingezet ten behoeve van vraagstukken op gebied van meerlaagsveiligheid en normering.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

We hebben veel geïnvesteerd in het betrekken van relaties en partners bij de doorvertaling van de Deltavisie in het zogenaamde Waterprogramma (WBP5). Met meer dan 350 mensen is van gedachte gewisseld en er zijn meer dan 1.000 ideeën en meningen verzameld. Daardoor is er een echte verbinding en samenwerking met de relaties en partners in het gebied ontstaan.

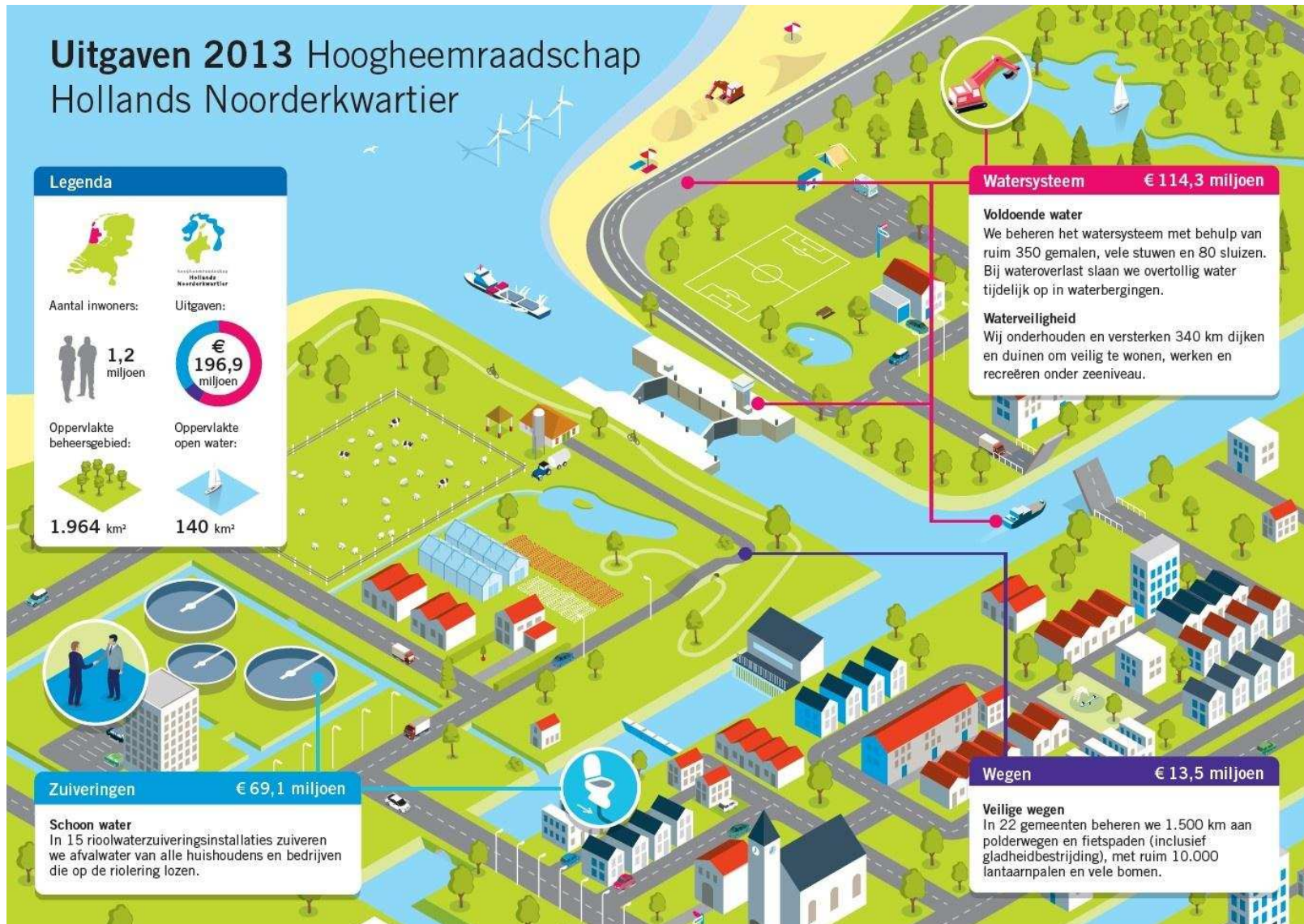
We zijn een intensieve samenwerking met Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN) gestart onder de noemer 'Puur&Zuiver', met als hoofdthema's assetmanagement, waterkwaliteit en human resources.

We willen dat burgers en belanghebbenden meer mogelijkheden krijgen voor digitale en online interactie met onze organisatie. Daarmee komen we tegemoet aan een verwachting die breed leeft in de samenleving. We zijn gestart met de voorbereidingen om deze interactie met onze organisatie beter vorm te geven. Zo was er voor relaties de mogelijkheid om via social media te participeren in de discussies in het kader van het Waterprogramma. Daarnaast zijn de voorbereidingen gestart voor de implementatie van onze nieuwe website.

In ons werk is opnieuw veel aandacht besteed aan het milieu. Ondanks de tijdelijk verminderde inzet op het 'Milieuactieprogramma' zijn allerlei activiteiten in ons dagelijks werk opgepakt. Eind 2013 is besloten om het 'Milieuactieprogramma' nog nadrukkelijker te koppelen aan innovatie. Ook zijn we in het laatste kwartaal gestart met de evaluatie van ons Milieu- en Klimaatbeleid 2009-2012 om na te gaan of en in welke mate de daarin geformuleerde doelstellingen worden gehaald. De resultaten komen in 2014 beschikbaar.

Kengetallen

Lasten

Voor het bepalen van de belastingopbrengsten verdelen we de netto lasten over de taken watersysteembeheer, zuiveringsbeheer en wegenbeheer. De netto lasten bedragen in totaal € 196,9 miljoen. In onderstaande tabel zijn de netto lasten per taak weergegeven.

Netto lasten¹ naar taak

Taak (bedragen x € 1 miljoen)	Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Watersysteem	114,3	113,5
Zuiveringen	69,1	69,8
Wegen	13,5	13,5
Totaal	196,9	196,8

In onderstaande tabel zijn de netto lasten per programma weergegeven voor het bepalen van de hoogte van de heffing.

Netto lasten naar programma

Programma (bedragen x € 1 miljoen)	Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Waterveiligheid	14,4	11,8
Voldoende water	64,1	66,8
Schoon water	72,2	72,2
Veilige (vaar)wegen	19,5	20,3
Bestuur en organisatie	26,7	25,7
Totaal	196,9	196,8

Jaarresultaat

Bij de bepaling van het jaarresultaat maken we onderscheid tussen het resultaat voor onttrekking en na onttrekking uit de bestemmingsreserves. Het resultaat na onttrekking wordt ten gunste of laste van de algemene reserves gebracht. In onderstaande tabel is het rekeningresultaat weergegeven ten opzichte van de begroting 2013 na wijzigingen.

Jaarresultaat (bedragen x € 1 miljoen)	Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Kosten	249,7	247,4
Opbrengsten	-43,1	-41,0
Exploitatie	206,6	206,4
Toevoeging reserves	3,4	3,4
Onttrekking reserves	-13,1	-13,0
Belastingen	-197,3	-196,8
Resultaat	-0,4	0,0

Het resultaat € -0,4 miljoen moet gelezen worden als een positief resultaat van € 0,4 miljoen

¹ De Netto Lasten betreft de waterschapsbelasting plus/min gerealiseerd resultaat. Netto geeft aan dat specifieke opbrengsten (oa gemeente, subsidies) hier niet meegerekend worden.

Heffing modelsituaties

Om een idee te geven van wat belastingbetalers bijdragen, maken we hieronder met een aantal voorbeelden de hoogte van de belastingaanslagen inzichtelijk.

Voorbeeldprofielen (bedragen x € 1)	Exclusief de wegentaak Aanslagbedrag 2013	Inclusief de wegentaak Aanslagbedrag 2013
Eenpersoonshuishouden	137	172
Meerpersoonshuishouden	242	277
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (€ 225.600)	353	413
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (€ 470.000)	473	561
Procesindustrie	87.570	90.729
Groothandel	1.636	1.889
Klein-bedrijf	435	499
Groot veeteeltbedrijf (40 ha)	4.372	5.172
Klein veeteeltbedrijf (20 ha)	2.172	2.552
Glastuinbouwbedrijf	352	396
Natuurgebied	49	57

Investerings

Een belangrijk deel van ons werk bestaat uit het realiseren van investeringswerken. Jaarlijks starten we veel nieuwe projecten en ronden we lopende projecten af. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringsuitgaven en –inkomsten per beleidsprogramma.

Investeringsbegroting

Programma (bedragen x € 1 miljoen)	Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
<i>Uitgaven</i>		
Waterveiligheid	38,3	34,9
Voldoende water	35,2	35,5
Schoon water	18,1	23,7
Veilige (vaar)wegen	0,8	1,0
Bestuur en organisatie	2,4	2,5
Totaal uitgaven	94,8	97,6
<i>Inkomsten</i>		
Waterveiligheid	-33,0	-33,0
Voldoende water	-7,8	-5,8
Schoon water	-1,0	-2,3
Veilige (vaar)wegen	0,1	-0,1
Bestuur en organisatie	0,0	0,0
Totaal inkomsten	-41,7	-41,2
Netto investeringsvolume	53,1	56,4

2 Ontwikkelingen, uitgangspunten en normen

2.1 Ontwikkelingen

In dit hoofdstuk kijken we terug op de belangrijkste ontwikkelingen van 2013.

Samenwerking

We hebben veel geïnvesteerd in de opzet en doorvertaling van de Deltavisie in het zogenaamde Waterprogramma (WBP5) samen met onze zes belangrijkste partners: de provincie Noord-Holland, agrarische sector, natuurbeheer, Rijkswaterstaat, PWN en Kennisinstituten.

Tijdens veertien zogenaamde 'watertafels' hebben we met vele relatiegroepen van gedachte gewisseld over de kansen en bedreigingen voor een klimaatbestendig Noord-Holland boven het Noordzeekanaal en de belangrijke onderwerpen die in het Waterprogramma zouden moeten worden opgenomen.

Een intensieve samenwerking met PWN is gestart onder de titel 'Puur & Zuiver'. Wat PWN en ons nu en in de toekomst bindt, is de zorg voor de beschikbaarheid van water (drinkwater, schoon zoet oppervlaktewater) voor de Noord-Hollandse samenleving. Beide partijen hebben de ambitie om de taken op een duurzame wijze en tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten te realiseren. We hebben gezamenlijk een visie en missie opgesteld en een communicatiestrategie uitgewerkt. Ook zijn drie hoofdthema's benoemd waarbinnen de samenwerking met PWN voorlopig vorm krijgt (Assetmanagement, Waterkwaliteit en Human Resources).

De Grondstoffenfabriek is een samenwerkingsverband van alle waterschappen waarin voortdurend contact wordt gezocht met kennisinstituten en bedrijfsleven om daadwerkelijk ketens op te zetten om grondstoffen te winnen uit afvalwater en deze te gebruiken.

Bestuursakkoord Water

Het Rijk, provincies, waterschappen, gemeenten en waterbedrijven hebben in 2011 afspraken vastgelegd in het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW). Doel van het akkoord is te komen tot doelmatiger waterbeheer in Nederland met een krachtige, kleine en dienstverlenende overheid. Een overheid die zich tot haar kerntaken beperkt en waarbij taken zo dicht mogelijk bij de burger worden uitgevoerd. Het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen gaan samenhangend functioneren als herkenbare eenheid. Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden verdelen we doelmatig over maximaal twee bestuurslagen. Daarvoor zijn hervormingen en decentralisatie nodig. Het akkoord bevat daarvoor richtinggevende afspraken, die sinds 2011 verder worden uitgewerkt. Het akkoord werkt door op al onze beleidsterreinen. De partijen hebben afgesproken dat de waterschappen gaan zorgen voor de organisatie, (mede)financiering en uitvoering van het hoogwaterbeschermingsprogramma's. Andere belangrijke onderwerpen zijn de verkiezingen van de waterschapsbesturen en de samenwerking in de afvalwaterketen.

Zuinig omgaan met middelen

De organisatie is al enkele jaren bezig met een veranderproces om meer te doen met dezelfde hoeveelheid geld. Dit wordt bereikt door scherpe prioriteitstelling, innovatie, grotere doelmatigheid door verbetering van de processen, zoeken naar oplossingen om meer te doen met minder geld en betere samenwerking met de omgeving. Dit is een continu veranderproces en krijgt dan ook voortdurend aandacht van het management.

Nationaal Deltaprogramma

We hebben een intensieve inbreng gehad bij het opstellen van de deelprogramma's Waterveiligheid, Zoet water, IJsselmeergebied en Nieuwbouw & Herstructurering. Er zijn vorderingen gemaakt met de uitwerking van de consequenties voor ons beheersgebied, zodat in de consultatierondes van het Deltaprogramma goed onderbouwd een standpunt kon worden ingenomen.

Deltavisie

We zijn begonnen met de eerste uitwerking van de Deltavisie in een regionale Deltastrategie. Het is nodig om de lange termijn visie uit de Deltavisie te vertalen naar ons beleid en naar meer concrete maatregelen voor de middellange termijn voor waterveiligheid, wateroverlastbestrijding en voldoende schoon zoet water. We hebben een eerste stap gezet door samen met onze waterpartners en bredere omgeving invulling te geven aan het wettelijk voorgeschreven 'Waterbeheersplan' (WBP5), die de werktitel 'Waterprogramma' heeft gekregen. Hierin werken we samen met de omgeving de langetermijnvisie uit in een reeks aan maatregelen, activiteiten, prioriteiten en samenwerkingsplannen voor het waterbeheer in onze Noord-Hollandse Delta.

Externe gerichtheid

We hebben onderzocht hoe onze medewerkers het HHNK-ambassadeurschap invullen. De manier waarop HHNK-ers dat doen is kernachtig te omschrijven als: Wij zijn doeners, met passie voor water (beheersing) en we streven naar en voor leefbaarheid. Ons werk doen we op basis van vakmanschap en deskundigheid gericht op de toekomst en met oog voor duurzaamheid. Daarnaast hebben we een nieuw 'ontmoetingspunt' georganiseerd voor de uitwisseling van ervaringen tussen medewerkers onderling en met gasten van buiten. Een groeiend aantal medewerkers bezocht in 2013 de negen edities van 'Aan Tafel' - een nieuw initiatief, in het format van het tv-programma 'De Wereld draait Door'. Medewerkers hebben extra trainingen gevolgd op het gebied van crisiscommunicatie.

2.2 Uitgangspunten en normen

In deze paragraaf blikken we terug op de uitgangspunten van de begroting 2013. De volgende onderwerpen komen aan bod: belastingopbrengst, schuldenlast, personeelslasten en renteomslag.

Belastingopbrengst

In het collegeprogramma 2009-2012 staat onder meer dat tot 2015 de belastingopbrengst² jaarlijks gemiddeld 4 procent mag stijgen. De begroting 2013 en het meerjarenplan 2013-2016 voldoen aan dit uitgangspunt. We kiezen daarmee voor een maatschappelijk verantwoorde kostenontwikkeling, in combinatie met een vanuit risico-oogpunt acceptabel tempo van uitvoering van de programma's.

Schuldenlast

Uitgaven kunnen we direct betalen uit de exploitatie (belastingopbrengsten en subsidies), of we kunnen er geld voor lenen. Uitgaven met een meerjarig nut (investeringen) mogen we activeren. Het voordeel van activeren is dat de uitgaven niet direct hoeven worden verwerkt in de belastingtarieven van het begrotingsjaar. De kosten worden via de afschrijvingen vertraagd (dus over een langere periode) in de exploitatierekening opgenomen en in de belastingtarieven verwerkt. Dit voorkomt grote schommelingen in die tarieven over de jaren heen. Een voorbeeld hiervan zijn de uitgaven aan infrastructuur, die over een langere periode worden gebruikt. Een nadeel van activeren is dat de kapitaallasten hoger worden en we daarmee de financiële en bestuurlijke ruimte voor nieuw beleid beperken. Deze uitgaven zijn immers gemaakt en kunnen niet meer worden teruggedraaid. We zoeken de juiste balans en proberen doorschuiven van kosten naar de toekomst en de toekomstige generatie te beperken.

---

² Belastingopbrengst: Onder 'belastingopbrengst' verstaan we het totaal van alle belastingaanslagen van een begrotingsjaar.

Het streefsaldo van de schuldpositie in rekening courant bij de Waterschapsbank (NWB) is verhoogd van -€ 40 miljoen naar -€ 55 miljoen. Deze verhoging, meer korte geldleningen in plaats van lange geldleningen, is kostenverlagend omdat op dit moment de tarieven voor rekening courant leningen beduidend lager zijn dan langlopende leningen. In november bleek dat het saldo van de rekening courant boven de -€ 55 miljoen dreigde te komen, maar dat op korte termijn een bedrag door de Rijksoverheid in het kader van het HWBP-2 zou worden betaald. Het College van Hoofdingelanden (CHI) heeft ingestemd met het tijdelijk verhogen van de schuldpositie in rekening courant, zodat we geen duurdere langlopende lening nodig hadden. Eind 2013 was de schuldenlast in totaal € 412 miljoen (kortlopende schuld € 85 miljoen plus de langlopende schuld € 327 miljoen). Dit is 2,09 maal de belastingopbrengst (€ 197 miljoen 2013) en binnen de door het bestuur gestelde norm van 2,5.

Personeelslasten

Naast de stijging van de pensioenpremie (herstelplan Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP)) en ziektekostenvergoeding leidden de uitkomsten van de cao-onderhandelingen 2012/2013 tot een behoorlijke kostenstijging van de personeelslasten. De stijging is het gevolg van de invoering van het 'Individuele Keuzebudget' (IKB), een regeling waarin medewerkers flexibel gekapitaliseerde arbeidsvoorwaarden kunnen uitruilen.

Binnen de personeelsbegroting hebben we, in het kader van organisatieverbeteringstraject 'Henze 2.12', zonder dat daardoor de kosten gestegen zijn een toename van de formatie opgevangen, evenals een hogere inschaling van een aantal zwaarder geworden managementfuncties. De stijging van de formatie vond plaats door het in dienst nemen van inhuurkrachten ten behoeve van de afdeling HWBP om daarmee de kosten te verlagen, maar ook door extra formatie voor de versterking van de financiële functie en het instellen van een Bureau Kwaliteitszorg.

Omslagrente

We passen geen directe financiering toe. Dit betekent dat er geen koppeling is van een lening aan een specifieke investering. Daarom berekenen we elk jaar het gemiddelde rentepercentage (de zogenaamde omslagrente). Hiermee rekenen we de rentekosten toe aan de investeringen. Voor 2013 was de omslagrente begroot op 3,12 procent. Doordat de marktrente op leenfaciliteiten erg laag bleef en de behoefte aan financiering minder dan begroot was, zijn de rentekosten lager dan begroot. Nu het jaar is afgesloten is berekend dat het feitelijke percentage 2,93 procent is.

Deel 1 Jaarverslag - Programma's in detail

3 Waterveiligheid

Noord-Holland ligt grotendeels onder de zeespiegel en is bovendien aan drie kanten omgeven door water. De bodem daalt en de zeespiegel stijgt. Wij hebben de belangrijke taak om het kwetsbare, dichtbevolkte Noord-Holland te beschermen tegen overstromingen. Daarvoor onderhouden we dijken, duinen, dammen en (boezem)kades³, en we versterken ze als dat nodig is. In totaal gaat het om duizenden kilometers dijken en duinen langs de Noordzee, Waddenzee, Markermeer en IJsselmeer, maar ook langs binnenwater.

3.1 Indicatoren Waterveiligheid

Effect	Resultaten	Prestaties	Smiley
Veiligheid tegen overstroming	Het hoogheemraadschap voldoet aan de uitvoering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2) uit 2007, geactualiseerd in 2011	In 2021 is 119* kilometer primaire waterkeringen met de status 'voldoet niet' uit de landelijke toetsing van 2006 verbeterd	
	Het in stand houden van de waterkeringen	De primaire waterkeringen voldoen aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit de Beleidsnota waterkeringen	

* Bijgesteld tot 103,04 km

3.2 Programma primaire keringen op orde

Doelstelling

Voldoen aan de uitvoering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2) uit 2007. Het Rijk en de waterschappen hebben het programma van 2007 in 2011 geactualiseerd, nadat de Tweede Kamer het HWBP de status 'groot project'⁴ heeft toegekend. Het geactualiseerde HWBP-2 is de nieuwe basis voor onze projecten.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij voeren de versterkingswerken aan de primaire waterkeringen uit, volgens de overeengekomen planning van het HWBP-2 en HWBP, zodat de veiligheid van deze waterkeringen op orde is

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

Verbeteringen aan de primaire waterkeringen

We versterken de primaire waterkeringen langs de Noordzee, de Waddenzee en het IJsselmeer en Markermeer. Het totaal aantal te versterken kilometers primaire waterkering bedraagt 103,04. Daarvan is inmiddels totaal 23,75 kilometer (23 procent) op orde gebracht. In 2013 zijn daar geen kilometers bij gekomen. Het accent heeft in 2013 gelegen op de bestuurlijke besluitvorming van de voorkeursalternatieven en projectplannen van de projecten in het HWBP-2 en het starten van de uitvoering van het project Zwakke Schakels.

³ Een boezemkade is een dijk c.q. waterkering die de polder beschermt tegen overstroming.

⁴ Dit betekent dat we twee keer per jaar aan de Tweede Kamer rapporteren over de voortgang en de financiën.

Het project 'Omringkade Marken' is nog niet overgenomen van Rijkswaterstaat omdat op dit moment eerst de pilot meerlaagsveiligheid plaatsvindt. De uitkomst van de pilot is nodig om te komen tot overname.

De administratieve en financiële afronding van het project Zuiderdijk tussen Enkhuizen en Hoorn heeft meer tijd in beslag genomen dan gepland. Voor de afglijding en de herstelkosten zijn nog onderhandelingen gaande met Rijkswaterstaat en de technische adviseur. Alle overige kosten zijn subsidiabel verklaard en afgerekend.

Binnen het project Zwakke Schakels versterken we delen van de waterkering langs de Noordzee. Het werk is aanbesteed en gegund. Op 11-12-13 om 14.15 uur onthulden we samen met Rijkswaterstaat, de provincie Noord-Holland en aannemerscombinatie Van Oord en Boskalis het ontwerp van de versterking van de Hondsbossche en Pettemer Zeewering. Met toevoeging van een kleine dertig voetbalstadions zand wordt deze Zwakke Schakel in 2014 versterkt met een veiligheidsduin, strand en vooroeversuppletie. Daarnaast worden onder meer een duinvallei voor bijzondere planten en dieren aangelegd en een recreatieve lagune. Zo ontstaat een uniek nieuw stukje kust. Wij hebben met Rijkswaterstaat een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor de eerste twintig jaar van de onderhoudsperiode.

De samenwerking met provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat en de natuurorganisaties verloopt steeds beter. Een voorbeeld hiervan is de intentieovereenkomst tussen Natuurmonumenten, Landschap Noord-Holland en Staatsbosbeheer om negatieve effecten van de kustversterking op natuurwaarden te verzachten.

De uitvoering van de verbetering van de Wieringermeerdijk en omgelegde Stonteldijk is gestart. Het zogenaamde voorkeursalternatief is vastgesteld voor Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam, Waddenzeedijk Texel, Hoogwaterkering Den Oever en de Koegraszeedijk.

Dijken op veen

Een deel van onze dijken staat op een ondergrond van veen. Het praktijkonderzoek 'Dijken op veen' heeft veel nieuwe informatie opgeleverd over de sterkte van veen onder dijken en de (on)geschiktheid van gangbare rekenmodellen en grondonderzoeksmethoden. Dit praktijkonderzoek is in 2013 afgerond en bevestigt dat het veen op de proeflocatie sterker is dan eerder werd aangenomen. Een vervolg op dit project is opgezet onder de naam 'Dijken op veen 2'. Hiervoor is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Rijkswaterstaat. Dit vervolgproject is gericht op het toepasbaar maken van de onderzoeksresultaten, zodat wij die kunnen gebruiken voor de versterking van de Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam. De eerste twee consequentieanalyses van het project zijn opgeleverd en ingebracht in het project Markermeerdijken.

Projectenoverzicht HWBP-2

Zwakke Schakels

Project Zwakke Schakels

Markermeerdijken

Project Hoorn – Enkhuizen (Zuiderdijk)

Project Hoorn – Edam – Amsterdam

Waddenzee & IJsselmeerdijken

Project Wieringermeerdijk en Omgelegde Stonteldijk

Project Waddenzeedijk Texel

Project Zandige oplossing Prins Hendrikdijk (ZOP)

Project Hoogwaterkering Den Oever

Project Koegraszeedijk

Dijken op Veen

Project Dijken op Veen 2

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

In 2010 hebben we de derde veiligheidstoetsing opgeleverd aan het Rijk. Naar aanleiding van interne kwaliteitscontroles is in 2012 en 2013 een herbeschouwing van de derde veiligheidstoetsing uitgevoerd. Met de resultaten van de herbeschouwing is voor de afgekeurde dijken en kunstwerken beoordeeld of ze in aanmerking komen voor opname in het HWBP. De landelijke programmering van het HWBP vindt plaats op basis van veiligheidsurgentie en is budgetgestuurd. Dijken en kunstwerken met een hoog veiligheidsrisico en grote gevolgschade scoren een hoge prioriteit. Er zijn, passend binnen de planning van het HWBP, projecten geselecteerd en aangemeld voor het programma HWBP (2015-2020).

Daarnaast zijn zogenaamde 'koppelstukken' definitief bepaald. Koppelstukken zijn dijkvakken of kunstwerken die in het kader van het HWBP moeten worden versterkt en gekoppeld kunnen worden aan HWBP-2 projecten. Het meenemen van deze koppelstukken binnen de projecten van het HWBP-2 heeft aanmerkelijke synergievoordelen.

Wat heeft het programma Primaire keringen op orde in 2013 gekost?

Programma-investeringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Primaire keringen op orde	Uitgaven	36,0	32,9
	Inkomsten	-32,8	-32,9
	Totaal	3,2	0,0

Uitgaven

Door verandering in Hydraulische randvoorwaarden en de splitsing van Waddenzeedijk-Texel en project 'Zandige Oplossing Prins Hendrikdijk' (ZOP) zijn er meer onderzoeken uitgevoerd dan vooraf gedacht. De verandering van de hydraulische randvoorwaarden pakt voor een aantal secties op Texel positief uit, hier zijn minder ingrijpende maatregelen nodig. Voor twee secties pakt de wijziging negatief uit, hier wijzigt het vastgestelde voorkeursalternatief (VKA) en zijn aanvullende maatregelen nodig. Het in beeld brengen van de gevolgen van de wijzigingen van het VKA voor de dijkversterking en het verwerken van de consequenties heeft een extra onderzoeksinspanning gevraagd.

Met name door de extra toetsronde op ontwerpstukken is de realisatie bij het project Hoogwaterkering Den Oever duurder uit gevallen.

Inkomsten

De projecten van HWBP-2 zijn volledig declarabel. Uitzondering hierop zijn de € 1,4 miljoen kosten in verband met een dijkafschuiving en € 1,8 miljoen anticiperende grondaankopen; deze zijn vooralsnog niet subsidiabel verklaard.

Voor het realiseren van projecten kopen wij in sommige gevallen vooruitlopend op een definitieve voorkeursalternatief gronden aan, zogenaamde anticiperende grondaankopen. Voor het HWBP-2 hebben wij voor € 1,8 miljoen aan anticiperende grondaankopen gedaan, waarover het landelijk bureau HWBP-2 nog niet definitief heeft beslist. Conform de regeling zijn zij hier toe pas verplicht bij afronding van de voorbereidingsfase. Daarom worden deze aankopen, wachtend op een beslissing van het landelijk bureau en in lijn met het voorzichtigheidsbeginsel, voorlopig als niet subsidiabel verantwoord. Indien deze gronden uiteindelijk niet nodig zijn voor het project worden zij verkocht, of opgenomen in onze grondportefeuille.

3.3 Beheer van de waterkeringen

Het in deze paragraaf beschreven beheer van waterkeringen betreft zowel de primaire als de regionale waterkeringen.

Doelstelling

Het in stand houden van de waterkeringen.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Ons dagelijks beheer is gericht op het duurzaam in stand houden van het dijkprofiel met de daarin liggende kunstwerken, zoals deze in de legger⁵ zijn vastgelegd. De veiligheidstoetsing van de waterkeringen voeren we volgens de richtlijnen uit. Door het beheer van de grasbekleding te optimaliseren handhaven en versterken we waar nodig de erosiebestendigheid van de dijkbekleding. We voeren inspecties uit en herstellen eventuele schade. In 2014 beschikken we over actuele leggers voor de waterkeringen en een adequaat beheerregister. Met netwerkbeheerders stellen we werkprocessen en protocollen op voor het beheer van kabels en leidingen in geaccepteerde tracés in waterkeringen. Dit is een uitwerking van het regionale convenant met de netwerkbeheerders.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

Beheerinstrumenten

Het plan van aanpak assetmanagement hebben we nader uitgewerkt in een implementatieplan assetmanagement voor alle effecten⁶.

De Legger regionale waterkeringen is in het derde kwartaal van 2013, binnen de wettelijke termijn, vastgesteld. Daaraan voorafgaand heeft de provincie Noord-Holland op ons verzoek de indeling van waterkeringen in verschillende veiligheidsklassen opnieuw vastgesteld. Wij hebben de verantwoordelijkheid voor het actualiseren van de (digitale) legger en de interne ondersteuning daarbij geborgd.

⁵ In de legger staat waar waterstaatswerken wat betreft ligging, vorm, afmeting en constructie aan moeten voldoen, maar ook wie de onderhoudsplichtigen en wat de bijbehorende onderhoudsverplichtingen zijn.

⁶ Voldoende Water, Veilige (vaar) wegen, Waterveiligheid en Schoon water.

Overdracht beheer en onderhoud

De overdracht van beheer van de Noorder IJdijk, zanddijk en dijk 't Horntje op Texel van Rijkswaterstaat aan ons is bekrachtigd. Tegelijkertijd is de overdracht van beheer van de verbindende kering (7) bij Tata Steel in Velsen-Noord naar Rijkswaterstaat tot stand gekomen. De overname van de Omringkade van Marken van Rijkswaterstaat is uitgesteld omdat op dit moment eerst de pilot Meerlaagsveiligheid plaatsvindt. De uitkomst van de pilot is nodig om te komen tot overname.

Met diverse gemeenten is overleg gevoerd over de overdracht van het beheer van strandslagen; dit als onderdeel van de overdracht van het wegenbeheer.

Verder is besloten tot de overdracht van het beheer, het onderhoud en de bediening van de G.J. Honigsluis in Zanddijk aan de gemeente Zaanstad.

Maaibeheer

Ons maaibeheer van de waterkeringen is vooral gericht op behoud en verbetering van de erosiebestendigheid van de dijkbekleding. Eén van de manieren om die te verbeteren is het gras te maaien en af te voeren. In 2011 is een meerjarige proef gestart met maaien en afvoeren. De proef duurt tien jaar met een tussentijdse oplevering van deelresultaten. Tot dan maaien wij de overige gebieden (die niet binnen het proefgebied vallen) nog op traditionele wijze, dat wil zeggen klepelen. De kwaliteit van de waterkeringen komt niet in gevaar. We hebben het maaibestek 2013-2016 opgesteld en op basis daarvan de aanbestedingprocedure van het maaierwerk gestart. Naast het maaien beweiden pachters onze dijken met schapen om het gras kort te houden.

Pachtbeleid

In 2013 zijn 68 kortlopende pachtovereenkomsten afgesloten (58 aflopend en tien nieuwe) en er zijn 5 pachtovereenkomsten omgezet naar gebruiksovereenkomst i.v.m. niet-bedrijfsmatig gebruik. Wij hebben in totaal ongeveer 300 pachtovereenkomsten en circa 500 gebruiksovereenkomsten. Daar waar de gelegenheid zich voordoet, trachten wij een nieuwe kortlopende pachtovereenkomst dan wel een gebruiksovereenkomst 'om niet' af te sluiten. Dit is conform het pachtbeleid.

In geval een gebruiksovereenkomst om niet wordt afgesloten, betekent dit dat er geen inkomsten worden gegenereerd. Het onderhoud wordt daarentegen kosteloos door derden verricht. Ook zijn wij flexibeler bij het beëindigen van dergelijke overeenkomsten en zijn wij niet gehouden aan een (hoge) schadevergoeding bij uitvoering van onze taken die het gebruik van de pachtpercelen (tijdelijk) onmogelijk maken. Door het uitvoeren van het pachtbeleid worden de pachtpercelen beheerd aan de hand van de huidige normen (doel erosiebestendige grasmat van dijken) en beschikken wij over de eigendommen indien de taakuitvoering dit noodzakelijk maakt.

Muskusratten

De samenwerkingsovereenkomst met andere waterschappen in West-Nederland voor de bestrijding van de muskusratten is geëvalueerd en met twee jaar verlengd. Wij nemen deel aan een meerjarige landelijke veldproef. Het doel van de proef is de relatie te onderzoeken tussen bestrijdingsmethoden (intensief-extensief) en de schade aan waterstaatswerken zoals waterkeringen en oevers van watergangen. Onze medewerkers hebben van de drie proefvakken binnen ons beheergebied gegevens verzameld. Deze gegevens zijn ter beschikking gesteld aan Landelijke Coördinatie Commissie Muskusrattenbestrijding (LCC) van de Unie van Waterschappen (UvW). We verwachten in 2014 de eerste resultaten te ontvangen.

Primaire waterkeringen

Beleidsontwikkeling

De actualisering van de normering voor de primaire waterkeringen is met de brief van de minister van Infrastructuur en Milieu in april 2013 van een officieel kader voorzien. Met onze adviezen hebben wij hieraan een bijdrage geleverd. Aan de hand van onze risicobenadering hebben we de aannames van het Rijk gecontroleerd. Deze aannames betreffen de standzekerheid van regionale waterkeringen bij een breuk van een primaire kering en de betrouwbaarheid van de zogenaamde ontruimingsfracties bij een doorbraak.

Ter voorbereiding op het nieuwe 'Toetsinstrumentarium (WTI2017)' spannen we ons in om op landelijke schaal adequate rekenmodellen en inspectiestandaarden te krijgen voor een goede, compacte toets.

Toetsing en inspectie primaire waterkering

Overeenkomstig de planning hebben we de resultaten van de verlengde derde toets op de primaire waterkeringen opgeleverd aan de 'Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)'. Deze instantie is de toezichthouder namens de minister van Infrastructuur en Milieu. Na deze toetsronde valt nog 2,2 procent van onze waterkeringen in de categorie 'Nader Onderzoek'. Verder gaat het om de bebouwde gebieden in de historische kustplaatsen langs IJssel- en het Markermeer. De ILT heeft ingestemd met onze resultaten van goed- en afkeuringen en deze opgenomen in de landelijke rapportage.

Met netbeheerders hebben we gewerkt aan een praktische toets voor kabels en leidingen⁷ (als niet-waterkerende objecten (NWO)⁸ binnen de bebouwde kom) die in de primaire waterkering liggen. Dit heeft geresulteerd in een methode waarbij we kleinere leidingen buiten beschouwing laten en de drukvoerende leidingen laten controleren door de netbeheerder.

Beheer- en onderhoudsprogramma

Wij hebben de werkprocessen en gegevens in beeld gebracht die nodig zijn voor het opstellen en uitvoeren van een onderhoudsprogramma voor de waterkeringen. Dit heeft geleid tot een uitvoeringsprogramma voor het in stand houden van primaire en regionale waterkeringen. Voor de uitvoering van het onderhoud zijn we een meerjarig contract aangegaan met een externe partij.

Regulier onderhoud primaire waterkeringen, kunstwerken en bijzondere constructies

De afstemming met andere overheden over het beleid en de uitwerking langs de Noordzeekust vraagt meer tijd door veranderende inzichten bij alle betrokkenen. Wij hebben hierdoor voor het opstellen van het beheerplan 'Kust' en het beheerplan 'Bijzondere Waterkerende Constructies' meer tijd ingepland.

Crisisbeheerorganisatie

Afgelopen jaar hebben wij als crisisbeheerorganisatie zeer regelmatig geoefend om zo voorbereid te zijn op calamiteiten. De oefeningen hielden we op ongebruikelijke tijden, waren soms eenvoudig, soms zeer complex en soms met meerdere incidenten tegelijkertijd. Dat oefenen en goed voorbereid zijn belangrijk is, blijkt uit het feit dat we prima het hoofd geboden hebben aan de droogtecrisis. In de zomer was er een langdurig groot neerslagtekort, waardoor onze dijken extra gevaar liepen. De ingestelde dijksinspecties leverden een flink aantal ongewone kwelplekken op die met voorrang door onze eigen dienst opgeknapt zijn.

⁷ Het betreft kabels en leidingen met een diameter groter dan 125 mm.

⁸ Niet waterkerende objecten zijn veelal harde constructies binnen de invloedzone van de waterkering. Het meest in het oogspringende voorbeelden zijn gebouwen en bomen, maar ook kabels en leidingen behoren hiertoe.

Na een vroege storm op 28 oktober, waarin veel bomen schade hebben opgelopen, volgde de zware najaarsstorm op 5 december. Die ging gepaard met windkracht 11 en springtij. Dit leverde veel media-aandacht op. De coupures werden gesloten en de ontwikkelingen op de voet gevolgd. De storm heeft geen noemenswaardige schade aangericht.

Regionale waterkeringen

Toetsing regionale waterkeringen

We zijn nauw betrokken geweest bij het voorbereiden van een nieuw provinciaal uitvoeringsbesluit⁹ dat Gedeputeerde Staten van Noord-Holland in 2014 op de agenda heeft staan. Dit besluit is in belangrijke mate gebaseerd op ons plan van aanpak voor de toetsing van de regionale waterkeringen. Wij hebben daarom het plan van aanpak versneld herzien, waarbij we de interne afstemming met andere toets- en onderzoekswerkzaamheden hebben beschouwd.

Het plan bevat de volgende hoofdlijnen:

- Het geven van een versneld voorlopig oordeel over 600 kilometer waterkering die in de eerste toetsronde 'geen oordeel' hebben gekregen.
- Het geven van een versneld voorlopig oordeel over alle kunstwerken.

Naast deze hoofdlijnen bevat het plan nog andere werkzaamheden en een planning. Deze zijn alle gericht op de einddatum in 2014 voor het opleveren van de rapportage van de tweede toetsronde.

Regulier onderhoud regionale waterkeringen, kunstwerken en bijzondere constructies

Als gevolg van lagere inschrijvingen van externe opdrachtnemers is er budget overgebleven. Wij hebben dit geld ingezet om noodzakelijk aanvullend onderhoud te kunnen uitvoeren aan de regionale waterkeringen voortkomend uit de droogte-inspectie (kwelplekken).

Overige waterkeringen

Het Rijk heeft begin van het jaar besloten de functie van de overige waterkeringen te wijzigen. Deze overige keringen tellen nu mee in het systeem van waterveiligheid. Daarom moeten wij nu ook voor deze waterkeringen de normering vast laten stellen door de provincie Noord-Holland.

Wat heeft het beheer van de primaire en regionale waterkeringen in 2013 gekost?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Beheer van de waterkeringen	Externe kosten	9,2	9,6
	Externe opbrengsten	-1,4	-1,3
	Kapitaallasten	5,0	2,3
	Interne kosten	3,8	3,4
	Interne opbrengsten	-0,4	-0,4
	Onvoorzien	0,0	0,0
	Totaal excl. reserves	16,3	13,6
	Reserves	-1,8	-1,8
	Totaal incl. reserves	14,5	11,8

⁹ Als toezichthouder op de regionale keringen stelt de provincie Noord-Holland een uitvoeringsbesluit op waarin zij als verantwoordelijke overheidslaag vaststelt aan welke eisen de waterkeringen moeten voldoen en binnen welk tijdvak de waterschappen aan bepaalde taken, zoals toetsen en verbeteren, voldaan moeten hebben.

Externe kosten

Een bedrag van € 0,4 miljoen is niet uitgegeven omdat het onderhoud aan de dijkbestortingen niet kon worden uitgevoerd door het uitblijven van oostenwind in combinatie met laag water.

Kapitaallasten

De overschrijding op de kapitaallasten wordt onder andere veroorzaakt door hogere rentelasten (€0,8 miljoen). Dit komt doordat het voorschot HWBP-2 Zwakke Schakels later is ontvangen. De verwachting was dat het voorschot in 2013 zou worden ontvangen, maar dit blijkt nu 2014 te worden. Tevens zijn er kosten (€ 1,4 miljoen) gemaakt om een dijkafschuiving te herstellen. Deze kosten kunnen vooralsnog niet in rekening gebracht worden bij het Rijk. Voorzichtigheidshalve is ervoor gekozen de kosten in 2013 in de jaarrekening op te nemen.

Beheerinvesteringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Beheer van de waterkeringen	Uitgaven	2,3	2,0
	Inkomsten	-0,2	-0,1
	Totaal	2,1	1,9

Uitgaven

Voor de renovatie van het voormalig stoomgemaal zijn extra kosten gemaakt, zoals het herstellen van scheren en de bouw van een depotgebouw. Deze hogere kosten worden opgevangen doordat het project Jacob Claessensluis is vertraagd.

Inkomsten

We hebben meer subsidie ontvangen voor de renovatie van het voormalige stoomgemaal Vier Noorder Koggen dan begroot.

4 Voldoende water

In Noord-Holland boven het Noordzeekanaal zorgen wij voor voldoende water in sloten en meren. Zonder goed waterbeheer zou bijna het gehele gebied onder water staan. Maar het blijft niet bij pompen met onze gemalen. Het gaat ook om het bouwen, beheren en onderhouden van de infrastructuur die nodig is om het water vast te houden, te bergen, en aan- en af te voeren. Daar komt heel wat bij kijken, zoals het bouwen van gemalen en stuwen, het onderhouden van waterlopen, en het graven van waterpartijen. Daarbij komt dat het klimaat verandert. Om ook in de toekomst verzekerd te zijn van voldoende water en droge voeten moet het water op een slimme manier worden beheerd. Wij nemen maatregelen tegen wateroverlast en watertekort, en brengen zo het watersysteem op orde voor de toekomst.

4.1 Indicatoren Voldoende water

Effect	Resultaten	Prestaties	Smiley
Voldoende water	In 2017 voldoet het watersysteem aan de normen voor wateroverlast van het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW-actueel)	In 2017 is het programma Bestrijding wateroverlast uitgevoerd en zijn de 122 polders uit het programma op orde	
	In 2020 voldoet het watersysteem aan de afspraken uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW-Actueel)	In 2015 is 65 kilometer van het programma Verbetering Boezemkades uitgevoerd (het rompprogramma)*	
		In 2015 is een verdeling van het beschikbare water vastgesteld om mogelijke schade door watertekort te beperken	
	Het in stand houden van het watersysteem gericht op de vastgestelde functies	Het watersysteem (wateren en regionale keringen) voldoet aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit het waterbeheerplan	
		Bij alle ruimtelijke ontwikkelingen zijn de belangen van het watersysteem meegenomen	

* dit is bijgesteld naar 110 km kade verbeteren voor 1 januari 2016.

4.2 Programma Bestrijding wateroverlast

Doelstelling

In 2017 voldoet het watersysteem aan de normen voor wateroverlast van het NBW-actueel.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

In 2017 voldoen alle polders binnen ons beheersgebied aan de normen voor wateroverlast. In de planperiode van het Meerjarenplan 2013-2016 brengen we ruim dertig polders op orde. Eind 2016 zijn naar verwachting in totaal 111 (van de 122) polders op orde. Om ons doel te bereiken moet aan een aantal belangrijke voorwaarden zijn voldaan:

- voldoende beschikking over gronden;
- voldoende medewerking van de omgeving;
- voldoende subsidies verkrijgen.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

Negentien polders zijn op orde gebracht. Hiermee komt het totaal aantal op orde gebrachte polders op 87. Daarmee is het doel om aan het eind van de tweede fase 'Wateropgave (2000-2013)' totaal 73 polders op orde te hebben, ruimschoots gehaald.

Het jaar stond voor het programma 'Wateropgave' in het teken van oogsten. De afgelopen jaren zijn veel integrale projecten, een combinatie van water- natuur- en recreatiedoelen, gestart. Sommige projecten zijn daarbij vervroegd gestart om de subsidiedeadline in 2013 te halen. Alle geplande projecten zijn binnen de gestelde deadlines opgeleverd en afgerond.

Bij het vaststellen van de tweede fase 'Wateropgave' is afgesproken dit jaar de balans op te maken voor de resterende onderdelen van het programma Wateropgave. De tussenbalans is opgesteld, op basis waarvan de derde fase voor de periode 2014-2017 is vastgesteld. In deze derde fase worden de resterende 35 polders op orde gebracht.

Wat heeft het programma Bestrijding wateroverlast in 2013 gekost?

Programma-investeringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Bestrijding wateroverlast	Uitgaven	12,9	15,6
	Inkomsten	-7,1	-5,1
	Totaal	5,8	10,5

Uitgaven

Voor de uitvoering van het programma Wateropgave hebben we minder uitgegeven dan bij de begroting werd verwacht. Deze onderschrijding is deels veroorzaakt door de algemene economische situatie waardoor aanbestedingen gunstiger uitvallen. Verder zijn kosten doorgeschoven naar 2014, bijvoorbeeld omdat grondaankopen vertraging hebben opgelopen.

Inkomsten

De inkomsten uit subsidies zijn hoger dan begroot. Door de versnelling in uitvoering binnen de subsidieprojecten zijn meer en hogere voorschotverzoeken ingediend bij de subsidieverstrekker en positief beschikt.

4.3 Programma Verbetering boezemkades

Doelstelling

In 2020 voldoet het watersysteem aan de afspraken uit het NBW-actueel.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Als eerste inspanning binnen het VBK verbeteren we 65 kilometer boezemkades voor 2015. Randvoorwaarde voor het verbeteren van kades is dat dit op een kostenbewuste en maatschappelijk acceptabele manier gebeurt.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

We hebben 25 kilometer boezemkade verbeterd. Daarmee komt het totaal op 69 kilometer verbeterde kade. De bijgestelde opdracht om voor 1 januari 2016 minimaal 110 kilometer kade verbeterd te hebben ligt daarmee mooi op schema.

Veel dijkverbeteringsprojecten zijn in uitvoering gegaan. Enkele projecten zijn omvangrijk en hebben daardoor een doorlooptijd van meerdere jaren. Het gaat om de projecten 'Alkmaardermeer', 'Purmer' en 'Wijdewormer'.

Onderzoek

Met de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) hebben we onderzoek verricht naar het effect van droogte op kades en naar de sterkte van veendijken. We sluiten hiermee aan bij landelijke onderzoeken. Het onderzoek naar het effect van droogte op kades is afgerond. De uitkomsten worden meegenomen in de inspectierondes van onze waterkeringen.

Wat heeft het programma Verbetering boezemkades in 2013 gekost?

Programma-investeringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Verbetering boezemkades	Uitgaven	12,1	11,0
	Inkomsten	0,0	0,0
	Totaal	12,1	11,0

Uitgaven

De hogere uitgaven zijn veroorzaakt door meerwerk op lopende projecten en door de gunstige weersomstandigheden, waardoor meer grondwerk kon worden uitgevoerd dan gepland. De hogere uitgaven hebben geen effect op het totale beschikbare krediet.

4.4 Bestrijding watertekort

Doelstelling

In 2015 wordt de maatschappelijke en economische schade door watertekort beperkt door een verantwoorde verdeling van het beschikbare water.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Klimaatverandering leidt naar verwachting tot langere droogteperiodes, minder wateraanvoer via grote rivieren, meer verdamping en meer verzilting. Daardoor neemt de kans toe dat we tijdelijk niet voldoende water vanuit het Markermeer of IJsselmeer kunnen inlaten. De omvang en frequentie van dit probleem zijn onvoorspelbaar. Zowel landelijk beleid als ons eigen beleid is er daarom op gericht om de maatschappelijke en economische schade zo veel mogelijk te beperken.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

Door de klimaatverandering wordt in de toekomst lokaal een tekort aan kwalitatief goed water verwacht. Onze toekomststrategie voor het zoetwatergebruik is vastgelegd in de 'Trias Aquatica': zuinig omgaan met zoet water, inzetten en ontwikkelen van 'nieuwe' zoetwaterbronnen en het veiligstellen van de klassieke zoetwaterbron.

Deze strategie voor een duurzame en eerlijke verdeling van schoon, zoet water wordt onderdeel van het Waterprogramma 2016-2021. Ook studies naar de ruimtelijke vertaling van de verdringingsreeks¹⁰ en het uitwerken van de functiefaciliteringskaarten voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen zijn ingebracht in het Waterprogramma.

Wij hebben onderzocht hoe efficiënter en zuiniger omgegaan kan worden met het water afkomstig uit het IJsselmeer. Deze waterbesparing in het hoofdsysteem wordt meegenomen bij het opstellen van het landelijke Deltaplan van het programma Zoetwater.

De studie 'Leven met zout water', naar de autonome verzilting van het gebied, is afgerond. Het betrof een modelmatig onderzoek om verzilting in het (grond)watersysteem beter in beeld te krijgen. De methodiek uit het onderzoek wordt gebruikt bij watersysteemanalyses binnen het beheersgebied.

Als uitwerking van de 'Trias Aquatica' nemen we deel aan de pilot 'Spaarwater'. In het deelproject 'Breezand' wordt op perceelsniveau onderzocht hoe overtollig zoet water tijdens natte perioden in de diepere ondergrond kan worden opgeslagen om dit in droge tijden weer te kunnen gebruiken. Hiermee wordt zuinig gebruik van zoet water en zelfvoorzienendheid van de gebruiker gestimuleerd.

Wat heeft het de bestrijding van watertekort in 2013 gekost?

De programma-investeringen zijn nog laag, omdat het programma zich in de planfase bevindt. De kosten hiervan hebben we opgenomen in 'Integraal beheer van het watersysteem' (zie onderstaande paragraaf 4.5).

4.5 Integraal beheer van het watersysteem

Doelstelling

Het in stand houden van het watersysteem, gericht op de vastgestelde functies.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij willen een robuust, op de toekomst (in)gericht watersysteem, dat voldoet aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit het waterbeheersplan. Daarom richten we het beheer ervan in naar de kwaliteitseffecten van het beheer in het watersysteem. Hier passen we onze beheermethoden, voor zover nodig, op aan. Het kader voor het beheer hebben we vastgelegd in het Waterlopenbeheerplan. De beheerinstrumenten voor het watersysteem (de legger van de waterlopen, de peilbesluiten en het beheerregister) zijn op orde en actueel. In 2020 hebben we het onderhoud van het functioneel stedelijk water van alle gemeenten overgenomen.

Het is ons streven is om door algemene regels onze vergunningverlening te vereenvoudigen en te dereguleren. Hiermee ontstaat voor bepaalde activiteiten een verschuiving van vergunningplicht naar meldingsplicht.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

Beleid

Vanaf eind 2009 zijn we verantwoordelijk voor het grootste deel van het operationele grondwaterbeheer, de vergunningverlening voor 'ondiepe' grondwateronttrekkingen en infiltraties. In het Waterbeheerplan 2010-2015 (WBP4) is afgesproken om eerst het grondwaterbeleid van de provincie te continueren en na drie jaar ervaring met het grondwaterbeheer een eigen grondwaterbeleid te ontwikkelen. We zijn gestart met het vormen van grondwaterbeleid.

¹⁰ De regionale verdringingsreeks geeft duidelijkheid over de wijze van waterverdeling in tijden van schaarste. Door op voorhand duidelijk te maken op welke manier de prioriteiten worden gesteld, kennen zowel de waterbeheerders als de watergebruikers de spelregels bij de verdeling van water in tijden van tekorten.

Participaties en gebiedsontwikkelingen

Wij participeren in gebiedsprocessen om onze belangen in het gebied veilig te stellen. Daarvoor zijn businesscases uitgewerkt ('Zeevang', 'Kalverpolder', 'Westzaan' en 'Waterland-Oost') waarin wij deelnemen. De businesscase 'Zeevang' is verder uitgewerkt en er is gestart met de planvormingfase van een enkele maatregel. De proef met onderwaterdrainage binnen de 'Zeevang' is voortgezet. De samenwerking in de 'Zeevang' is, door verschillende inzichten over het natuurgebied 'Zeevang-Oost', nog niet bekrachtigd in een overeenkomst.

Het baggerwerk binnen de businesscase 'Kalverpolder' is gestart en ligt op schema. De verbrakking van de polder 'Westzaan' is verder uitgewerkt, maar heeft nog niet geleid tot een definitief besluit over dit project.

Vertraging of eventueel niet doorgaan van de realisatie van de businesscases leidt voor ons niet tot financiële of andere risico's. Als de oorspronkelijke waterhuishoudkundige situatie wordt gehandhaafd, worden de hogere waterkwaliteitsdoelen en/of ecologische doelen echter niet bereikt.

De realisatie van het samenwerkingsproject baggerplan 'Eilandspolder-Oost' verloopt vooralsnog volgens planning. De baggerwerkzaamheden zijn in vier fases opgedeeld. Fase 2 is momenteel in uitvoering. De uitvoering van de laatste twee fases 3 en 4 zijn aanbesteed. De medefinanciering van Staatsbosbeheer voor de fasen 3 en 4 wordt anders vorm gegeven omdat zij, door bezuinigingen op rijksniveau, waarschijnlijk niet aan hun verplichtingen in huidige vorm kunnen voldoen. De samenwerkingsovereenkomst en de maatregelen worden hierop aangepast.

Binnen het samenwerkingsproject 'Wormer- en Jisperwater' is het baggerwerk van de tweede fase gestart. We hebben 20.000 m³ gebaggerd in de lijnvormige watergangen en de planvorming voor de maatregelen in de grote plassen is gestart. Ook zijn de deelprojecten 'Recreatie' (door gemeente Wormerland), 'Optimalisatie Graslanden' (door Natuurmonumenten) en 'Onderzoek & Monitoring' afgerond. Over het baggerwerk en de deelprojecten is met de omgeving intensief gecommuniceerd.

Samenwerking met gemeenten

Waterplannen

Het Rijk, provincies, gemeenten en waterbeheerders hebben afgesproken dat alle gemeenten een waterplan¹¹ moeten hebben. Het is onze ambitie om in 2017 met alle gemeenten een waterplan te hebben vastgesteld. Eind 2013 is met 60 procent van de gemeenten een waterplan opgesteld. Dit betekent dat de doelstelling van 65 procent van de gemeenten met een waterplan niet gehaald is. In het periodiek bestuurlijk overleg met gemeenten zijn de kansen verkend voor het opstellen van waterplannen. Gelet op de hoeveelheid werk die op de gemeenten afkomt, moeten we realistisch blijven en daar waar mogelijk oplossingen zoeken.

De samenwerkingsovereenkomst voor het waterplan Drechterland is getekend. Met de gemeenten Medemblik en Enkhuizen is gestart met het opstellen van een waterplan, dat naar verwachting in 2014 wordt vastgesteld.

In de vastgestelde waterplannen zijn maatregelenpakketten opgenomen om de doelen van het plan te bereiken. De afgesproken maatregelen zijn uitgevoerd en de planning van nog uit te voeren maatregelen is in bestuurlijk overleg met de verschillende gemeenten afgestemd.

---

¹¹ In een gemeentelijk waterplan geven gemeente en hoogheemraadschap samen invulling aan het huidige waterbeleid. Opgenomen wordt hoe het o.a. staat met wateroverlast, waterrecreatie, waterkwaliteit en waterbeleving. Naast de inventarisatie staat omschreven wat gemeente en hoogheemraadschap uiteindelijk op deze onderdelen willen bereiken en welke maatregelen nodig zijn om dat niveau te bereiken.

Een onderdeel van het waterplan is monitoring. Hierbij meten we of het beoogde effect van onze maatregelen is bereikt. Eerst leggen we de beginsituatie van de kwaliteit van het watersysteem vast (nulsituatie). Ruim na het realiseren van de maatregelen meten we het effect ervan. Het vastleggen van de nulsituatie is voor de gemeenten Hollands Kroon, Edam-Volendam, Medemblik en Purmerend uitgevoerd. Waar nodig is de relatie gelegd met potentiële locaties voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers.

Overname onderhoud stedelijk water

Een groot deel van de grachten, vijvers, sloten en andere waterlopen in het stedelijk gebied wordt onderhouden door de gemeenten. Halverwege de jaren negentig is besloten dat het wenselijk is om het onderhoud van het water in de stedelijke omgeving door de waterbeheerder (waterschappen) te laten doen. Het overnametraject met de gemeente Hoorn is afgerond. Met de gemeenten Heemskerk en Stede Broec is het overnametraject voortgezet. Met de gemeenten Heiloo en Waterland is het overnametraject gestart. Andere trajecten zijn verkend en met de gemeenten Zaanstad en Beemster is afgesproken om in 2014 te starten.

Door de vele gemeentelijke fusies neemt het aantal gemeenten af. De prestatie van het aantal afgeronde overnametrajecten wordt daarom nu als gebiedspercentage aangegeven. Voor 40 procent van het beheergebied hebben we de overnametrajecten afgerond en liggen daarmee op schema voor het doelbereik om in 2020 de overnametrajecten met alle gemeenten afgerond te hebben.

Plannen van derden en Watertoets

Voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen met gevolgen voor het watersysteem hebben initiatiefnemers onze goedkeuring nodig. De watertoets is van toepassing als functies van een gebied veranderen en een planologische procedure aan de orde is.

We hebben adviezen uitgebracht over circa 500 verschillende plannen. Voor circa 50 plannen hiervan kon met een digitaal advies worden volstaan. Als gevolg van de economische crisis, en de effecten daarvan op de bouwsector, is het aantal nieuwe ontwikkelingen afgenomen. Ook staan gemeenten in nieuwe bestemmingsplannen meer bouwmogelijkheden toe via een vergunningenstelsel. Hierdoor zijn minder adviezen uitgebracht dan voorzien.

Bij plannen met grote invloed op het watersysteem hebben we onze belangen tijdig ingebracht, bijvoorbeeld door deelname aan een projectteam. Bestemmingsplannen zijn getoetst en hierin zijn onze belangen op juiste wijze geregeld.

Waterbank

Belangrijk voor het functioneren van het watersysteem is het op orde hebben en houden van het watersysteem bij ruimtelijke ontwikkelingen. Als de hoeveelheid verhard oppervlak door ruimtelijke ontwikkelingen toeneemt, vindt versnelde afvoer van regenwater plaats. Om wateroverlast te voorkomen is dan aanleg van extra waterberging nodig. In een digitale waterbank houden we per gemeente voor iedere ruimtelijke ontwikkeling bij hoeveel waterberging zij ter compensatie voor nieuw aangelegde verharding realiseren. Zo wordt het beschikbare watersaldo per peilgebied inzichtelijk. Dit kan worden gebruikt voor ruimtelijke ontwikkelingen op een andere plek in het peilgebied. Het implementeren van de waterbank verloopt voorspoedig. Met achttien gemeenten waar compensatie in het kader van nieuwbouw speelt, zijn afspraken gemaakt om de waterbank te gebruiken. Het gaat om de gemeenten: Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Stede Broec, Hollands Kroon, Schagen, Alkmaar, Heerhugowaard, Langedijk, Heemskerk, Amsterdam-Noord, Beemster, Purmerend, Waterland en Zaanstad. Dit zijn twaalf gemeenten meer dan verwacht.

Beheerinstrumenten

Legger Waterlopen

De legger voor de primaire, secundaire en tertiaire wateren is in 2012 vastgesteld en per 1 januari 2013 van kracht geworden. Een nadere uitwerking heeft plaatsgevonden door het opstellen van een onderhoudsvisie voor het onderhoud van de eerste meters vanaf de oevers van brede wateren. Ook is een verdere harmonisatie doorgevoerd voor het onderhoud van wateren breder dan zes meter en voor weg- en dijksloten. Bij de vaststelling van de legger is besloten een jaarlijkse actualisatie uit te voeren. De eerste jaarlijkse actualisatie van de legger is uitgevoerd.

Beheerregister Waterlopen

Het beheerregister bevat informatie over de werkelijke toestand van ons watersysteem. Een plan van aanpak voor het op orde brengen van het beheerregister waterlopen is opgesteld en de uitvoering daarvan is gestart. Inmiddels is circa 30 procent van het beheerregister gereed.

Beheer en onderhoud waterlopen

Om de KRW-doelen te realiseren is aangepast beheer van de waterlopen vereist. Het gewenste beheer is vastgelegd in het Waterlopenbeheerplan. De beheermethoden zijn voor 80 procent geïmplementeerd in de onderhoudsplannen. De onderhoudsplannen zijn uitgevoerd overeenkomstig de Gedragscode Flora- en Faunawet. We evalueren jaarlijks het uitgevoerde onderhoud; verbeteringen en wijzigingen zijn doorgevoerd in de onderhoudsplannen voor 2014.

Voor het onderhoud op zuiverheid van de waterlopen voor de komende jaren is vastgelegd hoe de waterlopen er na het maaiwerk uit moeten zien, in welke periode onderhoud uitgevoerd mag worden en in welke periode het beeld gerealiseerd dient te zijn. Hoe er gemaaid wordt om het gevraagde beeld te bereiken, bepaalt de aannemer. Om ook lokale aannemers in aanmerking te laten komen voor de uitvoering van het onderhoud, is het werkgebied in veertien bestekspercelen verdeeld waarbij voor elk perceel afzonderlijk kon worden ingeschreven. De ervaringen met deze nieuwe manier van aanbesteden zijn goed.

Ook voor onze rietoevers zijn we gestart met het 'KRW-proof' uitvoeren van het onderhoud. Voor de natuurvriendelijke oevers en waterbergingen hanteren we maatwerk in de onderhoudsmethoden.

Het proefproject 'kroos verwijderen' in de Purmer is afgerond. Het verwijderen van kroos heeft een aantoonbaar positief effect op de waterkwaliteit. De onderhoudsmethoden zijn op de resultaten aangepast. Nader onderzoek naar het ontstaan en het voorkomen van kroos vraagt aanvullend wetenschappelijk onderzoek. De pilot 'schonen waterlopen' in de Zeevang is voortgezet.

Het te onderhouden areaal waterlopen is toegenomen omdat we de afgelopen jaren in verschillende gemeenten het onderhoud van stedelijk water hebben overgenomen, we door wijziging van de Legger wateren meer waterlopen moeten onderhouden en jaarlijks nieuwe waterbergingen en natuurvriendelijke oevers aanleggen. Ondanks deze toename zijn door de huidige marktsituatie de onderhoudskosten lager dan voorgaande jaren.

Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems

Ons baggerbeleid is vastgelegd in het in 2012 vastgestelde Beleidsplan Waterbodems 2012-2016. Op basis hiervan hebben we voor het stedelijk gebied een nieuw baggerprogramma vastgesteld. We hebben eind 2013 met de provincie afspraken gemaakt over het vaarwegbeheer.

We zijn gestart met het programmatisch organiseren van de baggertaak en het beter coördineren van de grondstromen.

In 2013 is in totaal 910.000 m³ gebaggerd. 625.000 m³ in het landelijk gebied, 110.000 m³ in de grote baggerprojecten en 175.000 m³ in het stedelijk gebied. Circa 5.000 m³ bagger uit stedelijk gebied was verontreinigd. Het baggerwerk in de boezem is vertraagd door een langere voorbereidingstijd dan voorzien. Dit is veroorzaakt door de complexiteit van het aanvragen van vergunningen voor de afzet van baggerspecie uit de boezem na het Besluit Bodemkwaliteit. Hierdoor is 90.000 m³ minder gebaggerd dan gepland. Dit wordt in de volgende jaren alsnog gerealiseerd.

Baggerdepots

Om de opslag en verwerking van baggerspecie uit onze eigen baggerprojecten deels te waarborgen, beschikken we gemiddeld over 20 baggerdepots. Het beheer van baggerdepots en de verwerking van bagger moet aan strenge regels voldoen en is daarom gecertificeerd. In 2012 is de BRL7500-certificering toegekend. Dit jaar is de externe audit voor de ISO 9001-certificering uitgevoerd. We voldeden aan alle regels en de certificering is toegekend. Alle depots blijven daarmee door de landelijke overheid erkend. In de depots is circa 110.000 m³ baggerspecie ontvangen waarvan circa 20.000 m³ van derden. In de depots wordt ook tot grond gerijpte bagger opgeslagen dat we waar mogelijk in eigen werken verwerken. 45.000 m³ gerijpte bagger voerden we af uit de depots, waarvan ruim 70 procent in eigen werken is verwerkt en de rest bij derden.

Kwaliteitsbaggeren (KRW)

Naast het reguliere onderhoudsbaggeren en uitvoeren van saneringen kan de waterkwaliteit een reden zijn om te baggeren. Zo kan relatief veel bagger in een kleine en ondiepe waterloop leiden tot zuurstoftekort, botulisme en (versnelde) algenbloei. Aan de hand van landelijk bepaalde criteria zijn 31 locaties aangewezen waar kwaliteitsbaggeren een effectieve maatregel is om de waterkwaliteit te verbeteren. De locaties waar van baggeren het meeste effect op de waterkwaliteit wordt verwacht, worden in het maatregelpakket voor de tweede planperiode van de KRW (2016-2021) opgenomen.

Integrale baggerprojecten

Integrale baggerprojecten zijn samenwerkingsprojecten met andere partijen waarbij baggeren de enige of meest omvangrijke activiteit binnen het project is. De projecten 'Wormer- en Jisperwater', 'Kalverpolder' en 'Eilandspolder-Oost' zijn volgens planning uitgevoerd. In deze projecten is samen ruim 100.000 m³ bagger verwijderd. Ook is, conform de afspraken, op de voormalige stortplaatsen in het Ilperveld bagger en gerijpte bagger gestort voor de instandhouding van de aanwezige afdeklagen.

Sanering van waterbodems

Op grond van de Waterwet zijn wij bevoegd gezag voor de aanpak van verontreinigde waterbodems. De waterlopen met ernstig verontreinigde waterbodems zijn in 2012 geïnventariseerd, beoordeeld en geprioriteerd. Dit heeft een lijst opgeleverd met 25 locaties.

We zijn gestart om de verontreinigde waterbodems aan te pakken. Hiervoor is reeds op acht locaties met de hoogste prioriteit, en niet op één zoals voorgenomen, nader onderzoek uitgevoerd of de aanwezige waterbodem van invloed is op de waterkwaliteit. Het betreft locaties in Medemblik, Wormer, Landsmeer en vijf in Zaanstad.

Vervolgens bepalen we of en waar, een ingreep in de waterbodem noodzakelijk is. Hierbij kijken we ook of de waterbodem mogelijk een belemmering is voor het behalen van lokale Kaderrichtlijn Water-doelen. De gefaseerde aanpak kan mogelijk van invloed zijn op het niet tijdig halen van (lokale) Kaderrichtlijn Water-doelen.

Peilbeheer

Het watersysteem is adequaat naar de gebruiksfunctie beheerd en wateroverlast en –schaarste zijn zoveel mogelijk voorkomen. We hebben de beschikbare objecten zoals gemalen, stuwen en inlaten ingezet om het waterpeil overeenkomstig het peilbesluit te handhaven. 2013 had een lang koud voorjaar, een lange droge zomer en een relatief nat najaar. De lange droge zomer zorgde in het noorden van het beheergebied lokaal voor oplopende zoutgehaltes. De zoetwaterbel¹² was daar geheel verbruikt/verdampt waardoor zoute kwel voor enige overlast heeft gezorgd, omdat de mogelijkheden voor beregening minder werden.

Vervangen en bouw peilregulerende werken

Om de waterhuishoudkundige functies van de watersystemen te waarborgen, hebben we regulier onderhoud en periodiek onderhoud uitgevoerd. Aan 22 gemalen hebben we groot onderhoud uitgevoerd en de geplande veertien gemalen zijn volledig vervangen of gerenoveerd. Vijftien inlaten en 120 stuwen zijn vernieuwd, gerenoveerd of operationeel geworden.

De aanbesteding van werkzaamheden aan gemaal Vier Noorder Koggen is afgerond.

Voor het goed functioneren van onze boezemstelsels moet extra gemaalcapaciteit aan de oostzijde van de Schermerboezem worden geplaatst. Hierdoor belasten we de boezemkades minder en hoeven we tevens minder waterkeringen te versterken binnen het programma Verbetering Boezemkades (VBK). De nieuwbouw van gemaal Schardam is aanbesteed. De omgevingsvergunning voor het gemaal Monnickendam is voorbereiding. De aanbesteding is uitgesteld tot na 2017, vanwege herprioritering in de investeringsbegroting.

De uitstroomconstructie van Gemaal De Waker te Oostzaan is gerenoveerd. De constructie uit 1719 was in slechte staat en voldeed qua afvoercapaciteit niet meer aan de eisen van het huidige gemaal. Ook is de wachtdeurconstructie van deze constructie in een primaire waterkeringen vervangen door een automatisch werkende schuif, en is de wegconstructie over de uitstroom aangepast aan de huidige intensieve verkeersbelasting.

Inzet gemalen voor balanshandhaving op elektriciteitsnet

De productie en transport van elektriciteit zijn afhankelijk van vraag en aanbod in de markt. De vraag verloopt dynamisch en kan leiden tot onbalans in het elektriciteitsnet. Om deze onbalans op te kunnen vangen is een applicatie ontwikkeld die in 2014 wordt getest bij een gemaal.

Met onze energieleverancier hebben we afspraken gemaakt over de afname van elektriciteit ten behoeve van de inzet van gemalen. Deze afspraken leiden voor ons tot lagere energiekosten.

Assetmanagement voor peilregulerende werken

We hebben de huidige en gewenste beheersituatie van de peilregulerende kunstwerken geanalyseerd (assetmanagement¹³). Op basis van deze analyse is een aanzet gemaakt met een plan van aanpak voor verdere implementatie van assetmanagement in de komende jaren.

---

¹² Zoetwaterbel is een hoeveelheid zoet grondwater dat in doorlatende gronden, zoals zandgronden, het zoute water in de ondergrond heeft verdrongen.

¹³ Assetmanagement (als onderdeel van Product lifecycle management) is het ontplooiën van activiteiten in alle levensfasen van bedrijfsmiddelen, zoals een brug, weg of gemaal (van de eerste behoeftebepaling tot en met de buitengebruikstelling). Het doel is het voldoen aan de functionele eisen die de huidige en toekomstige gebruikers stellen. Dit gebeurt kosteneffectief en met inachtneming van wet- en regelgeving.

Vergunningverlening, handhaving Keur en schouw

Het uitgangspunt bij vergunningverlening en handhaving is dat de wateren voldoen aan de eisen in de Keur, de Legger en het beleid in het Waterbeheersplan 4 (WBP4). Onze watervergunningen en adviezen hebben een integraal karakter, waarbij de relevante wateraspecten uit alle beleidsprogramma's zijn meegenomen. Maar we hebben ook oog voor de belangen van gemeenten en andere overheden gehad. Controles zijn uitgevoerd op de naleving van de Keur, de verleende watervergunningen en de daaruit voortvloeiende regelgeving.

Digitaal loket

We maken gebruik van het landelijke Omgevingsloket Online (OLO). Digitale adviesaanvragen van andere overheden en vergunningaanvragen voor watervergunningen verlopen via dit loket. Ook vragen wij zelf omgevingsvergunningen aan bij dit loket. Het aantal aanvragen via het OLO ligt met 60 procent van de aanvragen op hetzelfde niveau als 2012. Het omgevingsloket kent nog de nodige aanloopproblemen en kan momenteel niet uitgebreid worden met andere modules. Veranderingen in wetgeving worden met vertraging in het OLO doorgevoerd waardoor de aanvrager wellicht niet over de juiste gegevens beschikt. Dit is aanleiding tot indienen van aanvragen buiten het loket om. De landelijk door te voeren verbeteringen in de OLO zullen naar verwachting pas in 2015 zijn doorgevoerd. In de tussentijd begeleiden we de aanvragen buiten het loket om zo goed mogelijk.

Doorlooptijd watervergunningen.

Om het goed functioneren van het watersysteem te waarborgen, is voor verschillende activiteiten in en om het watersysteem een watervergunning nodig. De wettelijke termijn voor het nemen van een beslissing op een aanvraag voor een watervergunning is acht weken, met een mogelijkheid van verlenging. Ons doel om minstens 98 procent van de vergunningaanvragen binnen de wettelijke termijnen af te handelen is met 94 procent niet gehaald. De oorzaak hiervan is dat we niet alle verlengingen van beslistermijnen per brief hebben vastgelegd. Officieel is de termijn dan verlopen, maar in de praktijk is er wel afstemming en overeenstemming met de aanvrager geweest. De overschrijding van de beslistermijnen heeft niet tot problemen geleid, dat wil zeggen dat we niet in gebreke zijn gesteld en geen dwangsommen hebben uitbetaald.

Schouwproces

Voor een goede af- en aanvoer van water is het belangrijk dat de onderhoudsverplichtingen uit de 'Keur' jaarlijks worden uitgevoerd. Om dit te controleren hebben we drie schouwen uitgevoerd. In de vroege zomer is in specifieke gebieden, waar de af- en aanvoer van water tot problemen kan leiden, de knelpuntenschouw uitgevoerd. De baggerschouw is uitgevoerd in het gebied waar we vorig jaar onze baggerwerkzaamheden uitgevoerd hebben. De najaarsschouw is in het hele beheergebied uitgevoerd. In het najaar valt namelijk de meeste regen en is het, om wateroverlast te voorkomen, van belang dat overtollige waterplanten en andere obstakels zijn verwijderd. De ruim 3.300 overtreders zijn aangeschreven voor 9.900 overtredingen. 98 procent van deze schouwaanschrijvingen was correct, waarmee wij onze doelstelling van 95 procent correcte aanschrijvingen hebben gehaald.

Wat heeft het integraal beheer van het watersysteem in 2013 gekost?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Beheer watersystemen	Externe kosten	20,4	21,5
	Externe opbrengsten	-1,3	-1,3
	Kapitaallasten	15,6	15,8
	Voorzieningen	10,6	11,0
	Interne kosten	18,8	19,9
	Onvoorzien	0,0	0,0
	Totaal excl. reserves	64,1	66,8
	Reserves	0,0	0,0
	Totaal incl. reserves	64,1	66,8

Externe kosten

De afwijking op de externe kosten is het gevolg van een combinatie van factoren en heeft betrekking op vertraging in de gemeentelijke besluitvorming omtrent de eigendomsoverdracht van het watersysteem Waldijk in Uitgeest. Verder zijn op meerdere projecten aanbestedingsvoordelen behaald. Tot slot zijn ook een aantal werken door vertragingen doorgeschoven. Dit compenseerde de hogere kosten voor gemaal Lely en het vervangen van twee stuwen ruimschoots. Per saldo blijft een onderschrijding van € 1,1 miljoen over.

Voorzieningen

In totaal valt circa € 0,4 miljoen uit de baggervoorziening vrij omdat we drie (grote) stedelijke baggerprojecten goedkoper hebben gerealiseerd.

Interne kosten

De lagere interne kosten worden met name veroorzaakt door minder inzet van uren. Minder inzet is gepleegd op vergunning- en handhavingactiviteiten ten behoeve van het integraal beheer watersysteem. Dit komt omdat weinig zaken worden aangedragen waarop handhaving moet worden toegepast. Ook is minder ureninzet gepleegd op het baggeren.

Beheerinvesteringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Beheer watersystemen	Uitgaven	10,2	8,9
	Inkomsten	-0,7	-0,8
	Totaal	9,5	8,1

Uitgaven en Inkomsten

Voor beheer watersystemen is € 1,4 miljoen meer gerealiseerd dan begroot. Dit is deels veroorzaakt door projecten waarbij de uitvoering sneller verloopt dan gepland en door projecten die later zijn gestart waardoor de werkzaamheden van 2012 zijn verschoven naar 2013.

5 Schoon water

We zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. Water in beekjes, sloten, kanalen, plassen en meren moet schoon zijn. Ook veilig recreëren in en op het water vraagt om schoon water. Dit bereiken we door het zuiveren van afvalwater, het onderhouden en baggeren van waterlopen, en het investeren in maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren. Maar ook door het verlenen van watervergunningen en het toezicht houden op lozingen.

5.1 Indicatoren schoon water

Effect	Resultaten	Prestaties	Smiley
Schoon water	In 2027 voldoen de oppervlaktewateren in het beheergebied aan de kwaliteitsdoelstellingen van het watersysteem conform de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).	In 2015 zijn de inrichtings-, beheer- en onderzoeksmaatregelen uit het KRW-programma afgerond	
	Het in stand houden van het watersysteem, gericht op de vastgestelde functies	De wateren voldoen aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit het waterbeheerplan	
		In 2015 zijn de lozingen afgestemd op de waterkwaliteit van het ontvangende watersysteem	
		In 2015 voldoen de zuiveringskringen aan de lozingsnormen	

5.2 Programma Kaderrichtlijn Water

Doelstelling

In 2027 voldoen de 54 waterlichamen in ons beheersgebied aan de kwaliteitsdoelstellingen voor het watersysteem die de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) stelt. In de periode tot 2027 blijft de waterkwaliteit minimaal in dezelfde kwaliteitsklasse.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

De KRW-cyclus kent de volgende planperiodes:

- 2010-2015;
- 2016-2021;
- 2022-2027.

Voor het behalen van de doelstelling in 2027 hebben we voor de eerste planperiode (2010-2015) een KRW-maatregelenpakket met resultaatverplichting bepaald. Daarmee is een eerste stap gezet in de richting van de einddoelstelling.

Het doel van de KRW is tweeledig:

- De kwaliteit van het oppervlaktewater minimaal op hetzelfde niveau houden (geen achteruitgang);
- Uiterlijk in 2027 over een gezond en betrouwbaar watersysteem beschikken, voldoende veerkrachtig om storingen op te vangen.

In 2013 doen we een tussentijdse voortgangsmeting, waarbij we doelstellingen en aanpak evalueren op basis van onderzoek.

Het KRW-programma omvat:

- Aanleg van natuurvriendelijke oevers, voorzieningen voor vismigratie en andere inrichtingsmaatregelen;
- Omschakeling naar natuurvriendelijk onderhoud;
- Onderzoek;
- Monitoring, evaluatie en rapportage.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

Beleid

Het maatregelenpakket voor de KRW maakt integraal onderdeel uit van ons nieuwe Waterprogramma voor de periode 2016-2021. Wij hebben ter voorbereiding op het proces om tot maatregelen voor de tweede planperiode KRW (2016-2021) te komen een analyse uitgevoerd naar de 'toestand waterkwaliteit'. Deze hebben wij ingebracht bij het gebiedsproces van het Waterprogramma. Ook hebben wij kritisch gekeken naar de begrenzing van de huidige waterlichamen. De criteria van de waterlichamen willen we aanpassen en versimpelen. Het provinciaal bestuur neemt hierover een besluit.

Investeringsmaatregelen

We verwachten met de aanleg van natuurvriendelijke oevers de waterkwaliteit te verbeteren. Tot nu toe hebben wij bijna zestig kilometer oever natuurvriendelijk ingericht, waarmee in totaal honderd kilometer is gerealiseerd. Door te combineren met maatregelen uit het programma Wateropgave hebben wij veel oevers in waterbergingen kunnen aanleggen en hebben we zonder meerkosten aanzienlijk meer natuurvriendelijke oevers aangelegd dan gepland.

We bevorderen de vismigratie door vastgestelde knelpuntlocaties passeerbaar te maken voor vissen. Dit doen we om een betere visstand in het watersysteem te bereiken. We hebben de geplande elf vismigratieknelpunten opgelost, waardoor in totaal 28 knelpunten zijn opgelost. Bij het prioriteren van de maatregelen hebben wij onder meer rekening gehouden met de kosteneffectiviteit van de maatregel in relatie tot het beoogde doel. De gevolgen van deze keuzes hebben wij verwerkt in het maatregelenpakket.

Inrichtingsmaatregelen binnen lopende projecten en het huidige beheer

Flexibel peilbeheer kan de waterkwaliteit verbeteren. Door de natuurlijke dynamiek in het watersysteem te vergroten, hoeven we minder water in te laten. Ook kunnen wij gebiedseigen water langer vasthouden. Samen met gebiedspartners hebben wij voorkeursvarianten gekozen voor flexibel peilbeheer in zes gebieden in Noord- en Midden-Kennemerland.

Het (extra) baggeren uit waterkwaliteitsoverwegingen is meegenomen binnen het reguliere baggerwerk en verantwoordt wij daarom in het hoofdstuk Voldoende water (hoofdstuk 4).

Waterparels

De provincie Noord-Holland heeft in haar Waterplan 2010-2015 waterkwaliteitsdoelstellingen geformuleerd voor de waterparels¹⁴. Binnen ons beheergebied heeft de provincie 27 waterparels aangewezen. Onze taak is om twee waterparels aan de waterkwaliteitsdoelstellingen te laten voldoen (waterparel Plesmanweg te Beverwijk en waterparel Roossloot te Bergen).

---

¹⁴ Kleine natuurreservaten, landgoederen, recreatiegebieden, brakwaterlevensgemeenschappen, duinrellen, kwelgebonden levensgemeenschappen en weidevogelrijke polders met natuurvriendelijke oevers.

Omschakelen naar natuurvriendelijk onderhoud

De belangrijkste beheermaatregel om de doelstellingen van de KRW te halen, is het omschakelen naar natuurvriendelijk beheer en onderhoud. Met het Waterlopenbeheerplan 2011-2016 (WLBP) hebben wij onder andere beoogd de KRW-doelstellingen in het reguliere beheer te verankeren. Het WLBP vormt de basis voor de operationele beheerplannen. In het onderhoud bieden we ruimte aan de ecologie binnen de randvoorwaarden van voldoende watervoerend en waterbergend vermogen. Waar voldoende ruimte is, maaien wij inmiddels minder frequent dan voorheen en hebben wij het onderhoud beter toegespitst op de natuurwaarden en ecologische potenties van het watersysteem. Analoog aan het WLBP zijn we gestart met het opstellen van streefbeelden voor de ruim 1.600 kilometer riet- en natuuroever in eigen beheer. De streefbeelden vertalen we vervolgens naar concrete onderhoudsmaatregelen. Deze winter hebben wij alvast op elf locaties rietlanden uitgekraabd en nevengeulen gecreëerd. Wij monitoren de effecten van de maatregelen.

Onderzoek

We hebben drie onderzoeken uit het onderzoeksmaatregelenpakket afgerond: 'schoner effluent', 'hydrologische isolatie Eilandspolder' en 'baggeren Roggesloot'. Het onderzoek 'schoner effluent', naar het effect van de effluentlozingen van RWZI's op het ontvangende oppervlaktewater in het beheergebied, is geïntegreerd in het onderzoek naar de achtergrondbelasting en geeft aan dat de effecten vanuit de RWZI's beperkt is op de waterkwaliteit in ons beheergebied. De niet-beïnvloedbare achtergrondbelasting en historische en actuele bemesting hebben een veel groter effect. Ook de kosten voor het vergaand nazuiveren van effluënten op nutriënten (stikstof en fosfor/fosfaat) zijn in beeld gebracht. Voor alle RWZI's vergt dit een investering van circa € 100 miljoen en geeft een jaarlijkse verhoging van de exploitatielasten van circa € 14 miljoen. Het onderzoek naar de nut en noodzaak van hydrologische isolatie van Eilandspolder is geïntegreerd in het grootschalige onderzoek naar een duurzaam beheer van het Wormer- en Jisperveld. Uit het onderzoek blijkt dat het vooral maatwerk is. Implementatie kan plaatsvinden in het kader van Natura2000-beheerplannen, waarbij de provincie Noord-Holland het voortouw heeft. Ook kan het initiatief genomen worden door grondeigenaren en terreinbeherende organisaties.

Het onderzoek in de Roggesloot op Texel, naar de invloed van lozingen van de voormalige RWZI op de doelen en gebruiksfunctie van deze waterloop, geeft aan dat de RWZI geen nadelige invloed heeft gehad. Wel kent de waterloop een relatief hoge concentratie fosfaat, die tot nalevering kan leiden. De waterloop wordt daarom opgenomen in het in ontwikkeling zijnde programma kwaliteitsbaggeren.

De onderzoeken 'onderwaterdrainage', 'ijzeromhulde drainage' en 'koopmanspolder' hebben wij voortgezet en zullen wij de komende jaren afronden.

Het onderzoek naar de achtergrondbelasting van het watersysteem met voedingsstoffen hebben wij afgerond. Dit onderzoek laat zien hoe groot de invloed van verschillende bronnen (bodem, bemesting) is op de waterkwaliteit. Hierbij gaat het om voedingsstoffen die vanuit historisch landgebruik of van nature in ons gebied aanwezig zijn. Deze achtergrondbelasting kunnen we niet of nauwelijks beïnvloeden. Als de invloed van de achtergrondbelasting op de waterkwaliteit groot is, hebben maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren weinig effect.

De uitkomsten van het onderzoek gebruiken we als onderbouwing voor eventuele nieuwe KRW-doelen in het 'stroomgebiedbeheersplan Rijndelta voor de tweede planperiode'.

Microverontreinigingen, zoals geneesmiddelen en contrastmiddelen, kunnen een belangrijk probleem zijn voor drinkwater en milieu. We nemen in Rijn-West-verband deel aan het project 'Landelijke screening nieuwe stoffen in oppervlaktewater vallend onder de KRW'.

Monitoring, evaluatie en rapportage

De KRW verplicht ons de chemische en biologische kwaliteit van onze waterlichamen te monitoren. We hebben daarvoor metingen verricht. Daarnaast moeten we het effect van uitgevoerde maatregelen monitoren. We hebben het effect gemeten van de uitgevoerde maatregelen bij vispassages (nadere analyse is nodig maar de eerste metingen tonen een positief effect aan) en zijn gestart met de monitoring van de effecten van de natuurvriendelijke oevers.

In het kader van de landelijke afspraken over KRW-rapportages hebben wij informatie aangeleverd aan het Informatiehuis Water en het secretariaat van Rijn-West over de ontwikkeling van de waterkwaliteit in ons beheergebied.

Het daarbij om de resultaten per waterlichaam ten aanzien van chemie en biologie en om een meer algemene en kwalitatieve omschrijving van de situatie en ontwikkelingen in ons gebied. De algemene conclusie is dat de waterkwaliteit in de afgelopen decennia aanzienlijk is verbeterd. Het water voldoet voor zwemwater, landbouw, recreatie en visserij grotendeels aan de gestelde doelen. Dit geldt niet voor de ecologie. Het oppervlaktewater in ons beheergebied kenmerkt zich door hoge concentraties stikstof en fosfaat. Mogelijkheden voor de verbetering van de ecologische kwaliteit doen zich vooral voor in bovenstrooms gelegen en geïsoleerde systemen, maar ook in de zogenaamde haarvaten van het watersysteem.

Ontwikkelingen

Wij hebben met de partners van het Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-West (RBO), LTO-Noord, Stichting Veenweide Innovatiecentrum en Vereniging Veelzijdig Boerenland een overeenkomst gesloten gericht op het terugdringen van voedingsstoffen in het water die de waterkwaliteit negatief beïnvloeden. Om uitvoering te geven aan deze bestuursovereenkomst zijn wij een pilot gestart met Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Water, Land & Dijken (WLD). Hiermee bereiden wij ons ook voor op de wijzigingen die in het stelsel voor agrarisch natuurbeheer in 2016 ontstaan. De pilot is gericht op waterkwaliteitsverbetering door middel van collectieve levering van groenblauwe diensten. Dit zijn bovenwettelijke maatregelen, zoals het inzetten van een baggerpomp door boeren.

Natura 2000

In ons beheergebied zijn enkele gebieden als Natura-2000-gebied aangewezen. In deze gebieden streeft het Rijk hogere natuurdoelstellingen na. Het landelijke 'Programma Aanpak Stikstof (PAS)' verkeert in de ontwerpfasen.

Zwemwaterkwaliteit

We zijn verantwoordelijk voor de zwemwaterkwaliteit op 32 officiële zwemwaterlocaties en rapporteren over deze kwaliteit. De Europese Zwemwaterrichtlijn schrijft voor dat in 2015 de officiële zwemwaterlocaties tenminste de status 'aanvaardbaar' hebben. Om dit te bereiken hebben we de huidige kwaliteit van de zwemwaterlocaties onderzocht. Ook hebben we op alle zwemlocaties waar de bacteriologische waterkwaliteit 'slecht' of 'aanvaardbaar' is een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden de kwaliteit te verbeteren.

Wat heeft het programma KRW in 2013 gekost?

Programma-investeringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Investerings- programma KRW	Uitgaven	1,7	2,1
	Inkomsten	-0,1	-0,2
	Totaal	1,6	1,9

Inkomsten en Uitgaven

Als gevolg van een niet voorziene bodemverontreiniging is de geplande oplevering van gemaal Kadoelen vertraagd naar het eerste kwartaal 2014. Dit is de hoofdoorzaak voor de lagere uitgaven en inkomsten.

5.3 Beheersing van lozingen: vergunningverlening en handhaving

Doelstelling

Het op maatschappelijk verantwoorde wijze verlenen van vergunningen en handhaven van wet en regelgeving en vigerend beleid, conform de kwaliteitsdoelstellingen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

In 2015 hebben we de lozingen afgestemd op de waterkwaliteit van het ontvangende watersysteem. Verder zien we er vanuit onze toezichthoudende rol op toe, dat de rioolwaterzuiveringsinrichtingen (RWZI's) in 2015 voldoen aan de vergunningseisen.

We verstrekken alle vergunningen binnen de wettelijk gestelde termijnen. We zien toe op naleving van de vergunningen door de vergunninghouder. Als dit noodzakelijk is, dwingen we het naleven van vergunningen af door te handhaven.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

Meldingen over lozingen van inrichtingen komen bij ons binnen via de 'Activiteiten Internet Module' en niet via het OmgevingsLoket Online (OLO). Ook watervergunningen voor lozingen kunnen nog niet via het OLO worden aangevraagd. We hebben overleg gevoerd met gemeenten, milieudiensten, provincie en Rijkswaterstaat over samenwerking bij ingewikkelde lozingen, samenloop¹⁵ en het OLO.

De samenleving verwacht van ons bij vergunningverlening en handhaving dat wij denken vanuit de te beschermen waarden en minder vanuit normen. Dat vroeg om een omslag in ons denken en werken. Inmiddels hebben we deze omslag bereikt. Een belangrijke graadmeter is het aantal bezwaren over lozingsvergunningen. In 2013 hebben wij geen enkel bezwaar ontvangen. Daarnaast hebben wij geen aanvragen afgewezen.

¹⁵ Samenloop van bevoegdheden kan zich voordoen bij overlappend beheer van grondgebied of als voor een activiteit in een watersysteem meerdere bestuursorganen bevoegd gezag zijn. In gevallen van samenloop verleent één bestuursorgaan één watervergunning.

Van vergunningsplicht naar meldingsplicht

Het Rijk heeft de afgelopen jaren verschillende algemene regelingen voor lozingen vastgesteld. Als gevolg hiervan is het accent van 'vergunningplicht' steeds meer verschoven naar 'meldingsplicht' en van 'vergunningverlening' naar 'toezicht en handhaving'. Deze verandering heeft voor ons niet alleen technische consequenties, maar vooral communicatieve. Waar we eerst voornamelijk een aanvraag toetsten aan geldende wet- en regelgeving en beleid, hebben we nu ook een voorlichtende rol. Daar waar nodig kunnen we aanvullende regels (maatwerk) opstellen, maar hier gaan we terughoudend mee om.

Onze verwachting was dat het aantal adviezen over indirecte lozingen aan gemeenten zou toenemen. Dit is niet gebeurd. Gemeenten nemen slechts sporadisch contact met ons op en zien niet de noodzaak om indirecte lozingen te voorzien van actuele vergunningen. We spannen ons, in samenwerking met gemeenten, in om dit punt te verbeteren.

We hebben in totaal elf watervergunningen voor lozingen verleend. Verder hebben we de jaarlijkse actualisering van de vergunningen voor effluentlozingen¹⁶ van de RWZI's uitgevoerd. Deze voldoen aan de normen van het Waterbesluit.

Effectief handhaven

Het toezicht op lozingen plannen we in op basis van de risico's. We maken daarbij een inschatting van de gevolgen voor het watersysteem. Uit oogpunt van effectiviteit en efficiëntie werken we projectmatig. De bedrijven zijn ingedeeld in klassen op basis van het naleefgedrag; twintig procent van de actieve bedrijven hebben wij op die manier ingedeeld. Bedrijven die de regels goed naleven, 'belonen' we met een lagere inspectiefrequentie. We hebben 69 procent van de inspecties projectmatig uitgevoerd bij onze speerpunten veehouderij, akkerbouw, bloembollenteelt, RWZI's, glastuinbouwbedrijven en fruitteilers.

Voor de handhaving van watervergunningen en wetgeving hebben wij ongeveer 1.100 controles uitgevoerd. Wij hebben bij 115 controles overtredingen geconstateerd (dertien procent).

5.4 Beheersing van lozingen: afvalwaterketen

Doelstelling

De verontreiniging van het watersysteem door directe, indirecte en overige lozingen voorkomen en/of beheersbaar houden, zodat de (ecologische) waterkwaliteitsdoelstellingen van de KRW worden gehaald.

Intensieve en structurele samenwerking met gemeenten is een voorwaarde voor het goed laten functioneren van de afvalwaterketen. De belangrijkste doelen van de samenwerking zijn:

- voorkomen van vervuiling van het oppervlaktewater;
- doelmatig inzameling en behandeling van afvalwater tegen de laagste maatschappelijke kosten;
- doelmatige en transparante bedrijfsvoering;
- een samenwerkingsproces dat voor de komende jaren geborgd is door het aangaan van allianties.

---

¹⁶ Het gezuiverde afvalwater dat wij lozen op het oppervlaktewater.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We realiseren de doelstellingen en ambities van de in 2012 vastgestelde Toekomstvisie (afval)waterketen; meer dan afvalwater alleen. Hiermee geven we invulling aan de doelen en afspraken uit het Bestuursakkoord Water, MJA-3¹⁷ en de KRW.

De Toekomstvisie (afval)waterketen bevat vier pijlers waaruit we activiteiten ontwikkelen:

- het begint bij de bron;
- de functie van afvalwater;
- toekomstbestendige bedrijfsvoering;
- samenwerken in de afvalwaterketen.

We zetten in op het vergroten van doelmatigheid in het zuiveren en transporteren van afvalwater door kennis en capaciteit te bundelen met gemeenten en het drinkwaterbedrijf PWN. Ook professionaliseren we het beheer. Per regio maken we daarnaast afspraken over investeringsbeslissingen. We willen hiermee het beheer van de afvalwaterketen effectiever en efficiënter uitvoeren.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

We werken aan activiteiten uit de Toekomstvisie (afval)waterketen. Per pijler (Begin bij de bron, Functies van afvalwater, Toekomstbestendige bedrijfsvoering en Samenwerking in één waterketen) beschrijven we deze hieronder.

Begin bij de bron

Bij de bron sturen we welk water wel of niet in het afvalwatersysteem komt. Zo beïnvloeden we de hoeveelheid en de samenstelling van het afvalwater. We scheiden waterstromen en behandelen ze afzonderlijk.

Gemeentelijke rioleringsplannen

Wij hebben zeven gemeenten geadviseerd in het kader van de gemeentelijke rioleringsplannen. We organiseerden een kennisbijeenkomst voor alle gemeenten over het vasthouden van regenwater. We namen deel aan een STOWA begeleidingscommissie voor het ontwikkelen van een denkstappenplan om gezamenlijk met gemeenten lozingen uit de riolering te beoordelen. Wij hebben onze nota 'Rioleringen' niet geactualiseerd. In overleg met de samenwerkingsregio's nemen gemeenten dit beleid op in hun rioleringsplannen.

Decentrale sanitatie

De ondersteuning van gemeente Zaanstad in het onderzoeksproject naar decentrale sanitatie heeft niet plaatsgevonden, omdat Zaanstad de plannen voor decentrale sanitatie heeft opgeschort. We zoeken nu een andere gemeente met ambitie om decentraal te zuiveren.

Beheer IBA's

We beheren 749 gemeentelijke voorzieningen voor afvalwaterbehandeling (IBA's). Dit zijn lokale voorzieningen die gemeenten in de buitengebieden hebben aangelegd op plaatsen waar geen riolering aanwezig is. We hebben in 2012 beleid voor IBA's vastgesteld samen met de provincie Noord-Holland, de Vereniging Noord-Hollandse Gemeenten en de andere twee Noord-Hollandse waterschappen.

---

¹⁷ Meerjarenafspraak Energie-efficiency.

Op onderdelen is het beleid in 2013 gewijzigd. Gemeenten hebben nu een keuzemogelijkheid voor ongerioleerde percelen als de aanlegkosten voor riolering hoger zijn dan het door de gemeente vastgesteld doelmatigheidscriterium (doorgaans € 4.500,-- tot € 7.000,--). Zij kunnen kiezen voor een 'brede' of 'smalle' zorgplichtvulling. 'Breed' wil zeggen dat de gemeente de lozer ontzorgt en een IBA-2 ter plaatse realiseert, die wij vervolgens beheren. 'Smal' betekent dat de gemeente bij de provincie Noord-Holland ontheffing aanvraagt en de lozer vervolgens zelf een voorziening zoals voorgeschreven in de lozingenbesluiten moet realiseren. Ook geldt dat bestaande lozingspunten met een kleinere voorziening dan wettelijk is voorgeschreven in gebruik mogen blijven totdat deze zijn afgeschreven.

Tot eind 2013 liep het onderzoek naar optimaal beheer en onderhoud van IBA's (samen met Waternet en Hoogheemraadschap van Rijnland). We willen daarmee de kosten inzichtelijk maken om tot een goede verdeling van de kosten te komen tussen gemeenten en het hoogheemraadschap. Wij hebben een pilot gestart om IBA's om te bouwen naar septic tanks om de betrouwbaarheid te vergroten en de kosten te reduceren.

Bedrijfsvergelijking

Voor alle zuiveringskringen hebben wij een discrepantieonderzoek uitgevoerd (verschil tussen hoeveelheid te zuiveren afvalwater versus de opgelegde belasting). Gemiddeld is dit 7,5 procent in 2013. Een discrepantie van 7,5 procent valt binnen de toleranties. Dit is, vergeleken met de landelijke cijfers, een normaal afwijkingpercentage.

Voor de zuiveringskring Wervershoof is eind 2013 een nadere analyse gestart waarover in het eerste kwartaal van 2014 wordt gerapporteerd.

Funcities van afvalwater

Het afvalwater bevat onder andere energie, nutriënten (voedingsstoffen) en water. Het afvalwater heeft daardoor een functie als drager van waardevolle grondstoffen, die teruggewonnen kunnen worden. Ook heeft het water uit de waterketen een functie in relatie tot de doelstelling van het watersysteem waar we het gezuiverde afvalwater op lozen.

Waterkwaliteitsdoelstellingen

Effluentlozingen van RWZI's hebben op diverse locaties in de boezem een belangrijk effect op de waterkwaliteit. De betreffende RWZI's spelen een rol in het behalen van de regionale en lokale waterkwaliteitsdoelstellingen in het watersysteem. Het meerjarig onderzoek naar de effecten van de lozingen op de waterkwaliteit hebben we in 2013 voortgezet.

Van afval naar grondstof

Zuiveringskringen kunnen we inrichten volgens het principe van de 'NEWaterfabriek'. De N staat voor nutriënten, de E voor energie en de W voor water. Bij alle plannen in de waterketen (bijvoorbeeld programma's van eisen, basiszuiveringsplannen) nemen we het gedachtegoed van een 'NEWaterfabriek' in de uitwerking mee. We verkennen de mogelijkheden om een Energiefabriek op RWZI Beverwijk te realiseren. We hebben een pilot gestart om meer biogas te produceren met thermofiele vergisting (een gisting bij hogere temperatuur die meer biogas produceert).

Toekomstbestendige bedrijfsvoering

In dit speerpunt gaat het over de wijze waarop we met de bestaande en toekomstige installaties in de afvalwaterketen omgaan. Optimaliseren van de bestaande systemen en innovaties spelen daarbij een belangrijke rol.

Assetmanagement

Wij hebben voor persleidingen een model voor risicoanalyse en levensduurverwachting opgesteld. Aan de hand hiervan gaan we voor ongeveer 1.000 persleidingdelen risicoanalyses uitvoeren. In 2013 hebben we circa tien procent van deze analyses uitgevoerd. Daarnaast hebben we maatregelen vastgesteld om de risico's te beheersen. Wij verleggen drie persleidingen (risicolocaties): Oostzaan, Callantsoog en Uitgeest.

Er deden zich zes persleidingbreuken voor. Deze zijn adequaat opgepakt en leidden niet tot overstort van rioolwater. Bij de persleidingbreuk in Zaandijk ontvingen wij complimenten van gemeenten en brandweer voor het adequaat optreden.

Onderzoek

Wij vergroten de verwerkingscapaciteit van RWZI Beemster door het plaatsen van een fijnzeefinstallatie. Met de fijnzeef filteren wij voorafgaand aan het biologische zuiveringsproces vuil uit het afvalwater. Hierdoor hoeven wij de biologische zuiveringscapaciteit van de RWZI niet uit te breiden. Het zeefgoed dat wij uit het afvalwater halen, verwerken we als grondstof. Het bestaat namelijk voor circa 70 procent uit cellulose. Wij starten een onderzoek om deze cellulose uit het zeefgoed te halen en op te werken tot bioplastics (plastics die afbreekbaar zijn).

Voor de verbeterde gescheiden rioolstelsels in de gemeente Heerhugowaard zijn we gestart met een onderzoek naar sturingsmogelijkheden ('Real Time Control' ofwel 'RTC') in de afvoer van het regenwater.

Op de RWZI Beverwijk onderzoeken we of CO₂ kan worden toegepast bij de drinkwaterbereiding.

Programma Afvalwaterketen

We hebben in 2009 het programma Afvalwaterketen opgesteld om de lozingen van gezuiverd water vanuit de RWZI's op het oppervlaktewater in 2015 te laten voldoen aan de eisen van het Waterbesluit. Onze vernieuwde zuivering Eversteekooog op Texel voldoet aan deze eisen. De aanpassingen aan de zuivering Den Helder zijn gestart.

Het rendement voor stikstofverwijdering van alle RWZI's bedraagt beheersgebiedbreed 84,9 procent; onze doelstelling was 82 procent. Het rendement voor fosfaatverwijdering bedraagt 85,4 procent; onze doelstelling was 83 procent. Per zuivering sturen we op de minimale wettelijke eisen van stikstof en fosfaatverwijdering en dit levert bovengenoemde rendementen op.

We hebben als opvolger van het programma Afvalwaterketen 2009 een nieuw Programma Waterketen vastgesteld, waarin we rekening houden met de doelstellingen van het Bestuursakkoord Water.

De jaarlijkse controle op de afnameverplichting van afvalwater met de gemeenten hebben wij uitgevoerd. De conclusie is dat 85 procent van de rioolgemalen voldoende kan afvoeren. Voor de rioolgemalen die niet voldoen maken we met de gemeenten plannen om hieraan te gaan voldoen. In plaats van RWZI Zaandam-Oost bekijken wij op de RWZI Beverwijk of verdere invulling van de 'Energiefabriek' mogelijk is.

De plannen voor RWZI Wieringermeer/Agriport hebben wij afgerond. Voor RWZI Geestmerambacht (sturen van afvalwaterstromen) lopen die nog door in 2014.

Infrastructuur

- Het nieuwe influentgemaal van de RWZI Beverwijk hebben wij in gebruik genomen.
- De verwachte 50 procent realisatie van de uitbreiding/renovatie RWZI Den Helder hebben wij niet gehaald, vanwege de vele regen en stormen, de eindoplevering wordt gehaald.
- De uitbreiding/renovatie van de RWZI en het transportsysteem Beemster is nog niet besteksgereed, vanwege de afstemming met gemeenten de bedrijven. Dit geeft geen verhoogde risico's

- De renovatie van de RWZI en de capaciteitsaanpassingen van het transportsysteem Alkmaar hebben wij niet aanbesteed. De samenwerking met de gemeente, die de voorbereiding voor de persleiding uit de Boekelermeer doet, liep stroef. Inmiddels is alles in volle gang, geen gevolgen voor onze taken.
- De aanleg van nieuwe persleidingen rond de Westfriisaweg ter hoogte van Hoorn hebben wij nog niet aanbesteed. Dit heeft geen gevolgen. Wij hebben een deel van de verlegging van de persleidingen op verzoek van PWN/provincie Noord-Holland al uitgevoerd.
- De nieuwe persleiding van rioolgemaal Velsen–noord naar de RWZI Velsen hebben wij nog niet gerealiseerd, dit vanwege een vergunningsprocedure. Dit geeft geen verhoogd risico.
- Wij hebben de overbodige rioolpersleidingen op Texel en in Monnickendam verwijderd. De kosten hiervan hebben wij gedekt via de voorziening voor 'amoveren zuiveringstechnische werken'.

Energie-efficiency

De uitvoering van het eerste energie-efficiencyplan over de planperiode 2009-2012 hebben wij afgerond. We hebben ingezet op energiebesparing en op eigen opwekking van duurzame energie. In de planperiode hebben we geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen. We komen nu op 14,8 procent energiebesparing. De doelstelling was 13,3 procent.

Voor de planperiode 2013-2016 hebben wij in samenwerking met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) een nieuw energie efficiency plan opgesteld. De gerealiseerde energiebesparing rapporteren we jaarlijks aan de RVO. Wij hebben de ambitie om in de periode 2013-2016 het gebruik van duurzame energie met ten minste 2 procent per jaar te verhogen.

Samenwerken in één waterketen

Structurele samenwerking

Het doel van ons en de gemeenten was om eind 2013 met alle regio's een convenant voor samenwerking in de afvalwaterketen te tekenen. Dit hebben wij in drie van de vijf regio's bereikt. De andere twee regio's hebben er voor gekozen om eerst de samenwerking tussen de gemeenten te zoeken en daarna met ons. Op ambtelijk niveau onderzoeken we in drie regio's de mogelijkheden tot besparing op de kosten.

In het laatste kwartaal heeft de visitatiecommissie Waterketen de voortgang van de samenwerking getoetst. De commissie is van mening dat vier regio's achterblijven en één regio goed presteert. De commissie geeft aan dat de besparingsambities en samenwerkingsconvenanten onvoldoende concreet zijn en dat de convenanten niet tijdig getekend waren.

Afvalwaterakkoorden

Met de gemeente Hoorn hebben wij een nieuw afvalwaterakkoord gesloten. Een uitbreiding hierop is in voorbereiding. Verder hebben we afvalwaterakkoorden gesloten met de gemeenten Oostzaan en Wormerland en is het bestaande afvalwaterakkoord met de gemeente Alkmaar aangevuld.

Monitoring

Samen met gemeenten monitoren we in toenemende mate het functioneren van de rioolstelsels. In combinatie met de meetgegevens van de zuiveringstechnische werken leidt dit tot beter inzicht in het functioneren van de gehele afvalwaterketen. Dit biedt kansen voor verdere optimalisaties. 23 gemeenten doen mee aan vijf gezamenlijke meetprojecten. Wij verzorgen de analyses. Vijf gemeenten hebben een eigen meettraject en vijf gemeenten meten niet.

Beleid overnamepunten

We werken met enkele gemeenten aan de voorbereiding van de noodzakelijke aanpassingen van gemeentelijke rioolgemalen met als doel na de aanpassingen deze in eigendom en beheer over te nemen. Wij hebben vijf rioolgemalen overgenomen in de gemeenten Drechterland, Den Helder, Heerhugowaard, Beemster en Medemblik.

Wij zijn met één gemeente gesprekken gestart over de overdracht van het beheer van al haar rioolgemalen.

Wat heeft de beheersing van lozingen in 2013 gekost?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Beheersing van lozingen	Externe kosten	33,4	34,1
	Externe opbrengsten	-2,1	-2,0
	Kapitaallasten	29,1	27,9
	Voorzieningen	0,5	0,5
	Interne kosten	11,9	12,4
	Interne opbrengsten	-0,1	-0,1
	Onvoorzien	0,0	0,0
	Totaal excl. reserves	72,8	72,9
	Reserves	-0,6	-0,6
	Totaal incl. reserves	72,2	72,3

Externe kosten

De onderschrijding op externe kosten wordt met name veroorzaakt door lagere kosten voor diensten door derden. Hiervoor zijn verschillende oorzaken, zoals vertraging in projecten en plannen, opstellen van plannen zonder juridisch advies, vervallen van een bijdrage aan het project voor de energiefabriek.

De resterende onderschrijding wordt veroorzaakt door lagere energiekosten en lagere kosten voor gebruiks- en verbruiksgoederen.

Kapitaallasten

De overschrijding van € 1,2 miljoen is grotendeels het gevolg van een inventarisatie van de vaste activa en daaropvolgende actualisatie.

Resterende boekwaarden zijn afgeboekt. De grootste afboekingen betroffen de RWZI's Heiloo en Eversteekoo.

Interne kosten

De interne kosten zijn € 0,5 miljoen lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat het uurtarief in werkelijkheid lager ligt dan het gemiddelde waarmee in de begroting rekening is gehouden.

Daarnaast zijn er minder uren geschreven op Schoon water dan werd begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door uren die zijn besteed aan organisatiebrede taken.

Beheerinvesteringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Beheersing van lozingen	Uitgaven	16,4	21,6
	Inkomsten	-0,9	-2,1
	Totaal	15,5	19,5

Uitgaven en inkomsten op investeringen

De uitgaven op investeringen zijn met een bedrag van € 5,2 miljoen achtergebleven. Het grootste deel hiervan, € 4,1 miljoen, werd veroorzaakt door vertraging in de bouw van de nieuwe zuivering in Den Helder. Door het slechte weer (veel wind en regen) lukte het niet om deze vertraging in te lopen. De uitgaven voor de persleiding in Velsen zijn € 1,1 miljoen lager dan begroot.

De uitgaven en inkomsten voor de persleiding langs de Westfrisiaweg vallen lager uit, beide € 0,9 miljoen. Op verzoek van de provincie planden wij een aantal verleggingen eerder in. Het is echter niet gelukt deze verleggingen nog in 2013 te realiseren (door de afronding van andere projecten).

6 Veilige (vaar)wegen

We zorgen niet alleen voor water en dijken, maar beheren en onderhouden in sommige gemeenten ook wegen. Dit zijn voornamelijk wegen buiten de bebouwde kom. Verder zijn we beheerder van vaarwegen, inclusief sluizen en bruggen, voor zover deze niet door andere overheden beheerd worden.

6.1 Indicatoren Veilige (vaar)wegen

Effect	Resultaten	Prestaties	
Veilige (vaar)wegen	Het beheren en inrichten van het wegennet zodat wordt voldaan aan het maatschappelijk gewenste effect 'veilige wegen'	In 2017 is het wegennet van het hoogheemraadschap ingericht volgens Duurzaam Veilig	
	Het in stand houden van polder- en dijkwegen	De wegen voldoen aan de landelijke normen en aan het beleid uit het Wegenbeleidsplan	
	Het voor de provincie in stand houden van vaarwegen	De vaarwegen zijn bevaarbaar volgens de afspraken die zijn gemaakt met de provincie	

6.2 Wegenbeheer

Doelstelling

Het beheren en inrichten van het wegennet zodat wordt voldaan aan het maatschappelijk gewenste effect 'veilige wegen'.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We beheren gebiedsontsluitings- en erftoegangswegen, utilitaire fietspaden en wandelpaden buiten de bebouwde kom in de zin van de Wegenverkeerswet, zodanig dat de wegen voldoen aan de landelijke richtlijnen en aan het beleid in het Wegenbeleidsplan.

Verkeersveiligheid

In 2017 hebben we al onze wegen ingericht conform het landelijke programma Duurzaam Veilig. We sluiten ons aan bij de landelijke doelstelling voor verkeersveiligheid om in 2020 het aantal ernstige verkeersslachtoffers, doden en gewonden, met respectievelijk 46 procent en 34 procent ten opzichte van 2001-2003 te laten afnemen. Het aantal ernstige slachtoffers in 2009 ligt onder de doelstellingen voor 2010 en 2020, maar het driejaargemiddelde over 2007-2009 ligt hier nog boven. Dit betekent dat wij als wegbeheerder fysieke maatregelen blijven nemen, maar ook blijven inzetten op voorlichting en handhaving in samenwerking met andere partijen.

Bereikbaarheid

Als wegbeheerder hebben we de wettelijke plicht zorg te dragen voor de bereikbaarheid vanuit en binnen het beheergebied. Om hier aan te voldoen moeten we ons wegennet hierop inrichten.

Berijdbaarheid

In de praktijk scoort 24 procent van onze wegverhardingen op dit moment een onvoldoende. We nemen maatregelen, zodat in 2015 al onze wegverhardingen voldoen aan de minimale vereisten

voor het kwaliteitsniveau R-basis volgens de CROW¹⁸ richtlijn. In 2017 voldoen ook alle kunstwerken in onze wegen aan dit kwaliteitsniveau.

Inpassing in het landschap

In 2017 beheren we 10 procent van het wegbermareaal natuurtechnisch of ecologisch, in 2022 worden de effecten van maaien en afvoeren in deze bermten geëvalueerd. Met het oog op doelmatigheid klepelen we overige bermten maximaal twee keer per jaar, exclusief de veiligheidsronde in het voorjaar. In 2017 hebben we een evenwichtig en robuust bomenareaal langs onze wegen, waarbij we rekening houden met cultuurhistorische en landschappelijke waarden in het beheergebied.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

Overdracht wegen

Aan de gemeenten, Castricum en Graft-De Rijk, zijn de wegen (in totaal vijftien kilometer) binnen de bebouwde kom overgedragen. Met één gemeente (Hollands Kroon) is geen overeenstemming bereikt. Daar heeft het college van B&W besloten het wegbeheer niet over te nemen, omdat dit niet tot directe lastenverlichting voor haar burgers leidt. Met een viertal gemeenten zijn de onderhandelingen nog niet afgerond.

Met zeven Westfriese gemeenten is geen overeenstemming bereikt. Onder leiding van de provincie Noord-Holland is een mediationtraject tussen deze gemeenten en het hoogheemraadschap gestart. De samenwerking met de gemeente Castricum verloopt constructief. Naast een afspraak voor overdracht van de wegen binnen de kom is ook overeenstemming bereikt over de wegen buiten de bebouwde kom, in totaal 22 kilometer. De veerponten in De Woude en Akersloot horen bij deze overdracht.

Het Rijk besloot de Wet herverdeling wegenbeheer niet te evalueren. Een eventuele overdracht van de wegen wordt overgelaten aan de lagere overheden zelf. Dit betekent dat wij zelf initiatief kunnen blijven ontplooiën in de overdracht van wegen aan gemeenten.

Verkeersveiligheid

De herinrichting Westfriesche Dijk te Winkel is het laatste investeringsproject in het kader van het duurzaam veilig herinrichten van gebiedsontsluitingswegen. Dit project heeft vanwege bezwaar en beroep tegen ruimtelijke ordeningprocedures van de gemeente stil gelegen. Eind 2013 is een beperkte herstart gemaakt met alleen die werkzaamheden die eventueel teruggedraaid kunnen worden; dit in verband met een nieuwe bezwaarprocedure tegen de afgegeven ontheffing. Vanuit het 'groot onderhoud verhardingen' is een gedeelte van de Grote Sloot in Zijpe veiliger gemaakt door het aanbrengen van drempels.

De verkeersveiligheidsmonitor is opgesteld. Daaruit voortvloeiend is één kruising direct aangepakt om de situatie veilig te maken. Het hoogheemraadschap heeft relatief weinig geregistreerde ernstige verkeersongevallen ten opzichte van het landelijk gemiddelde, zodat geen zogenaamde blackspots (locaties met meer dan gemiddeld aantal slachtoffers per jaar) aan te wijzen zijn. Omdat de ongevallenregistratie een landelijk probleem is, zijn we aangesloten bij een landelijk initiatief om andere prestatie-indicatoren te benoemen, zodat een kwalitatief beter onderbouwde uitspraak gedaan kan worden over de verkeersveiligheid. Er is afstemming bereikt met politie en gemeenten. De campagne 'zichtbare fietsverlichting' is intern uitgedragen en op een aantal wegen is de belijning aangepast. Het beheerplan 'Schone wegen' tegen vervuiling door klei op de weg in oogsttijd is opgesteld en geïmplementeerd.

---

¹⁸ Het CROW is het nationale kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte.

Bereikbaarheid

In het derde kwartaal is gestart met een onderzoek naar en het meten van verkeer (snelheid, intensiteiten, verkeersstromen). Dit onderzoek levert input aan de bereikbaarheidstoets. Er hebben zich in 2013 geen noemenswaardige incidenten voorgedaan rondom bereikbaarheid. De werkzaamheden waren via het overleg van de regionale wegbeheerders (de RegioRegie) goed afgestemd.

De overdracht van veerpont De Woude maakt deel uit van de overdracht van de wegen buiten de bebouwde kom aan de gemeente Castricum. Het project 'alternatieve oeververbinding' ter vervanging van de veerpont De Woude is gestopt. Wel is groot onderhoud aan de veerpont uitgevoerd om de betrouwbare inzet van het vaartuig voor ten minste drie jaar te garanderen.

Berijdbaarheid

De berijdbaarheid, met name de kwaliteit van de verharding van de wegen, is in 2013 achteruit gegaan. Uit de jaarlijkse inspecties blijkt dat het percentage 'onvoldoende' niet conform de verwachting is afgenomen, maar juist van 24 procent is opgelopen naar 27 procent. Als gevolg van de slechte onderhoudstoestand van onze wegen heeft de aanhoudende strenge vorst begin van het jaar aanzienlijk veel extra schade aangericht. Reparatie hiervan kwam ten laste van het budget 'groot onderhoud'. Ook is gebleken dat als gevolg van de achterstand, we intensievere maatregelen in het groot onderhoud moeten uitvoeren, waardoor we met het beschikbare budget een kleiner aantal wegen kunnen aanpakken. Daarbij zorgen de duurzaamveilig-(onderhouds-) maatregelen, die in het werk moeten worden meegefinancierd ook voor extra belasting op het budget. In 2013 is een analyse uitgevoerd, wat heeft geresulteerd in een voorstel voor bijsturing van de meerjarenbegroting om de ambities in het Wegenbeleidsplan beter te kunnen benaderen.

Inpassing in het landschap

Een deel van onze bermen (circa zeven procent) wordt natuurtechnisch (maaien en afvoeren) onderhouden. Op deze bermen is gestart met een onderzoek om de effecten van natuurtechnisch en ecologisch beheer te toetsen. De nulmeting is in 2013 uitgevoerd.

Het verwijderen van populieren en de herplant met (iepziekteresistente) iepen wordt volgens plan uitgevoerd. Er is gestart met een integrale aanpak voor het beheerregister, waarin de bomen en beplanting worden meegenomen.

Wat heeft het wegenbeheer in 2013 gekost?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Wegenbeheer	Externe kosten	13,4	13,7
	Externe opbrengsten	-7,5	-7,2
	Kapitaallasten	4,3	3,8
	Voorzieningen	0,5	0,5
	Interne kosten	5,9	5,6
	Onvoorzien	0,0	0,1
	Totaal excl. reserves	16,6	16,5
	Reserves	0,0	0,0
	Totaal incl. reserves	16,6	16,5

Externe kosten

De onderbesteding op de externe kosten wordt verklaard door een aanbestedingsvoordeel en doordat er minder is uitgevoerd dan gepland.

Externe opbrengsten

De extra opbrengsten zijn grotendeels veroorzaakt door de extreme gladheid begin 2013. Wij hebben meer dan verwacht voor derden gestrooid, hiervoor is een vergoeding ontvangen die hoger is dan begroot. Tevens zijn de opbrengsten uit de Wet herverdeling wegenbeheer hoger dan verwacht.

Bij de afsluiting van het boekjaar blijkt dat de kaartverkoop van veerpont Akersloot hoger is dan verwacht.

Kapitaallasten

De gestegen kapitaallasten zijn voornamelijk veroorzaakt door de extra afschrijving in verband met de overdracht van de wegen aan de gemeente Castricum.

Interne kosten

In 2013 is ingezet op het zo zuiver mogelijk registreren van de eigen uren. Dit veroorzaakt een verschil met de in begin 2012 (vlak voor de nieuwe organisatiestructuur) opgestelde begroting. Ook is gebleken dat een relatief groot deel van de uren als niet-productief is geraamd, terwijl uit de registratie blijkt dat het percentage productief veel hoger is.

Beheerinvesteringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Wegenbeheer	Uitgaven	0,8	1,0
	Inkomsten	0,1	-0,1
	Totaal	0,9	0,9

Uitgaven

De onderschrijving op de uitgaven wordt voornamelijk veroorzaakt door het stop zetten van de rehabilitatie van drie wegvakken in de Westfriese Omringdijk. Uit nader onderzoek in 2013 is gebleken dat de fundering op de gedeelten tussen de te rehabiliteren vakken toch slechter is dan uit eerdere onderzoeken bleek. Hierdoor kan het werk nog niet worden aanbesteed.

Inkomsten

Betreft een correctie van een transitorische post van € 0,1 miljoen.

6.3 Vaarwegenbeheer

Doelstelling

Het in stand houden van vaarwegen.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We zorgen ervoor dat onze vaarwegen bevaarbaar zijn en blijven volgens de afspraken die zijn gemaakt met de provincie Noord-Holland.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

In samenwerking met de provincie Noord-Holland is een nieuwe provinciale Waterverordening opgesteld. Hierin hebben wij vaarwegbeheer als taak opgedragen gekregen (circa 100 kilometer vaarweg en zeven schutsluizen).

In een daarbij behorende overeenkomst zijn afspraken gemaakt over de vergoedingen. Kosten voor vaarwegbeheer, ook wel bakbeheer genoemd, worden vanaf 1 januari 2014 vergoed door de provincie aan ons en wij vergoeden de provincie Noord-Holland voor watersysteemtaken die provincie heeft uitgevoerd. Per saldo levert deze afspraak ons circa € 0,5 miljoen op.

De beoogde overdracht van het nautische beheer naar de provincie heeft niet plaatsgevonden in 2013. Dit betekent dat wij voorlopig verantwoordelijk blijven voor het vlot en veilig gebruik van het oppervlakte water. De gesprekken over de overdracht van het nautische beheer worden in 2014 voortgezet.

Er is een start gemaakt met het Beheerplan scheepvaartfunctie en het beheerregister vaarwegen. We hebben ons samen met gemeenten en provincie gebogen over de vraag waar de verantwoordelijkheid voor het toekomstig gebruik en beheer van sluisen buiten de aangewezen vaarwegen zou moeten liggen.

Wat heeft het vaarwegenbeheer in 2013 gekost?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Vaarwegen en havens	Externe kosten	0,5	0,6
	Externe opbrengsten	-0,1	-0,1
	Kapitaallasten	1,6	2,0
	Interne kosten	0,9	1,4
	Onvoorzien	0,0	0,0
	Totaal excl. reserves	2,9	3,8
	Reserves	0,0	0,0
	Totaal incl. reserves	2,9	3,8

Kapitaallasten

Na het opschonen van ons activabestand is voor € 0,4 miljoen minder kapitaallasten toegerekend aan de veilige vaarwegen.

Interne kosten

In 2013 is ingezet op het zo zuiver mogelijk registreren van de eigen uren. Dit veroorzaakt een verschil met de geraamde uren in de begroting 2013.

7 Bestuur en organisatie

De doelstellingen die we in dit hoofdstuk beschrijven hebben een integraal karakter. Ze dragen bij aan het behalen van zowel maatschappelijke effecten zoals veiligheid, voldoende water, schoon water en veilige (vaar)wegen, en aan bestuurlijke effecten (MVO). Voor de herkenbaarheid verwerken we deze onderdelen in dit jaarplan niet integraal, onder de verschillende effecten, maar apart.

Ook bevat dit hoofdstuk, samen met hoofdstuk 8 (Maatschappelijk verantwoord ondernemen), de verplichte informatie over onze bedrijfsvoering (artikel 4:11 Waterschapsbesluit).

7.1 Bestuur en externe communicatie

Doelstelling

Onze bestuurlijke keuzes, ons beleid en onze werkzaamheden kunnen rekenen op een groot draagvlak bij de inwoners en relaties in Noord-Holland. Partners en burgers kennen het hoogheemraadschap. Ze zien ons als de deskundige waterbeheerder in Noord-Holland en ze vertrouwen voor hun veiligheid op ons.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

In het bestuurlijke besluitvormingsproces maken we op een rechtmatige, integere en doelmatige manier strategische keuzes en behartigen we de belangen van de inwoners. Ons bestuur en het ambtelijke apparaat weet wat er leeft bij de burgers en relaties. Onze communicatie met deze partijen is proactief en gericht op samenwerking. Daarnaast werken we aan het vergroten van de naams- en taakbekendheid, en aan het realiseren van ons gewenste profiel: een graag geziene, deskundige partner die slagvaardig en klantgericht opereert.

Onze communicatie is erop gericht de waardering voor ons werk zo groot mogelijk te laten zijn. Volgens het Communicatiebeleidsplan streven we ernaar dat in 2015 minstens 35 procent van de inwoners bekend is met het hoogheemraadschap, 55 procent spontaan onderdelen van de naam kan reproduceren en minstens 60 procent (geholpen) weet wat de eerste drie kerntaken zijn (waterveiligheid, voldoende water en schoon water). Daarnaast streven we in de waardering bij inwoners te groeien van een 6 naar een 6,5 op de waarde omgevingsgerichtheid in 2015.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

Bestuursakkoord Water

In het Bestuursakkoord Water zijn afspraken opgenomen om te komen tot doelmatiger waterbeheer in Nederland. Een belangrijk bestuurlijk aspect van het akkoord zijn de waterschapsverkiezingen. Het Regeerakkoord Rutte II gaat uit van waterschapsverkiezingen die plaatsvinden op de dag van de verkiezingen voor Provinciale Staten. In 2013 is het wetsvoorstel Wet aanpassing waterschapsverkiezingen in procedure gebracht en op 17 december 2013 heeft de Tweede Kamer het voorstel unaniem aangenomen. De Eerste Kamer heeft op 28 januari 2014 ingestemd met het wetsvoorstel.

Externe communicatie

In 2015 willen we het eerste rendement zien: meer naams- en taakbekendheid. Dat vraagt om een aanpak die snel effect en resultaat sorteert. Daarbij is het voor ons noodzakelijk om inzicht te hebben in de beleving van onze omgeving. We willen bij de implementatie van ons communicatiebeleid goed luisteren naar onze omgeving; hoe en met welke communicatie raken we precies de goede snaar?

De voorbereidingen voor de modernisering van ons bezoekerscentrum Dijk te Kijk in Petten is gestart met een rigoureuze verbouwing van het pand. Wij ontwikkelen een interactieve expositie die de project- en omgevingscommunicatie over 'Zwakke Schakels'/'Kust op Kracht' ondersteunt. Deze draagt bij aan onze naamsbekendheid bij relaties en regionale publieksdoelgroepen, waaronder jongeren en gezinnen. In dat kader vond in een reeks aan educatieactiviteiten plaats, waaronder de samenwerking met het Zuiderzeemuseum, cinema Oostereiland en training van eigen medewerkers tot gastdocent.

We hebben extra aandacht besteed aan onze relaties met de media. Door proactief contact te zoeken met regionale media over gevoelige onderwerpen zoals de begroting, maar ook door actief in te spelen op de belangstelling van landelijke media rond extreme weersituaties. Dat leidde tot veel landelijke media-aandacht in de zomer (droogte) en het najaar (storm).

Tot slot hebben we gewerkt aan onze zichtbaarheid op publieksevenementen. Vanuit de campagne 'veilig wonen onder zeeniveau is minder logisch dan je denkt', hebben we regelmatig onze 'steltloopsters' ingezet.

Wat hebben bestuur en externe communicatie in 2013 gekost?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Bestuur en externe communicatie	Externe kosten	2,1	2,2
	Externe opbrengsten	-0,8	-0,8
	Kapitaallasten	0,0	0,0
	Interne kosten	3,2	2,8
	Onvoorzien	0,0	0,0
	Totaal excl. reserves	4,5	4,0
	Reserves	0,0	0,0
	Totaal incl. reserves	4,5	4,1

Interne kosten

De interne kosten zijn € 0,4 miljoen hoger dan begroot. Dit betreffen interne uren, veroorzaakt door meer inzet op externe communicatie.

7.2 Beleidsontwikkeling

Doelstelling

Externe ontwikkelingen en de resultaten van de uitgevoerde beleidsevaluaties sturen ons beleid. We betrekken belanghebbenden bij onze beleidsontwikkeling. Door het beïnvloeden van het beleid van derden stellen we onze belangen voor onze taken veilig.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We zijn open over de wijze waarop we onze taken uitvoeren. Ons doel is voor elke taak in het beleid de doelstellingen daarvan helder te beschrijven. Het is voor de burger, andere overheden en belangenorganisaties duidelijk hoe wij invulling geven aan onze taken.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

In hoofdstuk 2, onder de kop 'ontwikkelingen' is uiteengezet wat er op het gebied van de Deltavisie en waterbeheersplan is gedaan.

Wat heeft beleidsontwikkeling in 2013 gekost?

De kosten voor beleidsontwikkeling zijn opgenomen in de beheerkosten van de effecten Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon water en Veilige (vaar)wegen.

7.3 Heffing en invordering

Doelstelling

Belastinggelden worden op maatschappelijk verantwoorde wijze geheven en geïnd.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We willen dat belastingprocessen en de contacten hierover met burgers, bedrijven en overheidsinstanties effectief, efficiënt, betrouwbaar en toegankelijk verlopen.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

De kwaliteit van de belastingprocessen hebben wij geborgd door het continu planmatig aanbrengen van verbeteringen in de administratieve organisatie, managementinformatie, gegevensbestanden en belastingssystemen. Deze inspanningen hebben geleid tot een percentage van circa 99,5 procent aan tijdig en correct opgelegde belastingaanslagen. Het aantal telefonische en schriftelijke reacties van burgers op onze aanslagen is hierdoor verder gedaald met ongeveer 6.000 reacties ten opzichte van 2012.

De kostentoedeling dient eens in de vijf jaar te worden geactualiseerd. In 2013 heeft dit plaatsgevonden; het resultaat is vastgelegd in de Kostentoedelingsverordening 2014 die geldt voor de jaren 2014 tot en met 2018. Verschuivingen in deze verdeling hebben gevolgen voor het tot stand komen van de tarieven per categorie belastingbetalers: gebruikers, eigenaren gebouwd, eigenaren ongebouwd en eigenaren van natuurterreinen.

We hebben de kwaliteit van de afhandeling van vragen via het callcentrum verbeterd. In 2013 hebben wij voorbereidingen getroffen om de processen en het geautomatiseerde belastingstelsel aan te passen, zodat we per februari 2014 over kunnen gaan op Single Euro Payments Area (SEPA)¹⁹.

De aansluiting op de basisregistraties loopt vertraging op buiten onze invloedssfeer. Waar mogelijk hebben wij deze toch ter hand genomen.

Wat heeft heffing en invordering in 2013 gekost?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Heffing en invordering	Externe kosten	3,7	3,9
	Externe opbrengsten	-198,7	-197,7

¹⁹ Europa is op weg naar een gezamenlijke betaalmarkt waar we overal op dezelfde manier kunnen betalen: de Single Euro Payments Area (SEPA). Om te zorgen dat eurobetalingen in dit gebied straks overal op dezelfde manier plaatsvinden, komen er nieuwe standaarden voor het rekeningnummer, de girale betalingen en de incasso's. Bedrijven en overheden moeten tijdig actie ondernemen om over te kunnen gaan op deze nieuwe standaarden.

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
	Kapitaallasten	0,0	0,0
	Voorzieningen	0,0	0,0
	Interne kosten	4,6	6,2
	Onvoorzien	0,0	0,0
	Totaal excl. reserves	-190,4	-187,6
	Reserves	0,0	0,0
	Totaal incl. reserves	-190,4	-187,6

Toelichting externe opbrengsten

De meeropbrengst is ontstaan door hogere opbrengsten uit invorderingsmaatregelen (€ 0,5 miljoen) als gevolg van een verbeterd en versneld invorderingsproces. Daarnaast zijn er hogere belastinginkomsten dan geraamd (€ 0,5 miljoen) als gevolg van het oplossen van leegstand bij bedrijven, verbetering van de datakwaliteit en een onverwacht forse voorlopige aanslag (aanzienlijke vervuiling door een groot bedrijf).

Toelichting interne kosten

De afwijking is ontstaan als gevolg van minder inhuur en als gevolg van onderbezetting op dit product.

7.4 Organisatie en bedrijfsondersteuning

Doelstelling

Een efficiënte en effectieve ambtelijke organisatie die het bestuur optimaal bedient bij het bereiken van de doelstellingen.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We zijn een professionele en resultaatgerichte organisatie met een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering. We stellen de juiste ondersteunende instrumenten beschikbaar en zorgen voor een interne bedrijfscultuur die bij onze doelstelling past.

De komende vijf jaar besparen we in totaal 5 procent op personeelskosten, inhuur en geactiveerde uren²⁰.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

Organisatieontwikkeling en management

We ontvangen uit onze omgeving de eerste signalen dat we zichtbaar veranderen naar een organisatie die zich steeds meer richt op zijn omgeving en klaar is voor de toekomst. De Deltavisie en de aanpak en werkwijze met de 'watertafels' zijn daar concrete uitingen van. We zijn hier al aantoonbaar flexibeler in het ons verplaatsen in de belangen van de buitenwereld en het meewegen van deze belangen in onze plannen, standpunten en beleid.

De bezetting van de financiële kolom (Financiën, Control & Belastingen, bedrijfsbureaus en Concerncontrol) hebben we kwantitatief en kwalitatief verder op orde gebracht. Om de informatisering in goede banen te leiden is een informatiebeleidsplan vastgesteld.

²⁰ Uren die gemaakt worden in het kader van een investering(sproject) en worden afgeschreven.

In juli 2012 zijn we een leer- en ontwikkeljaar gestart waarin we hebben gewerkt aan een nieuwe organisatiestructuur. De organische/groeiaanpak maakte een flexibele bijstelling op (kleine) onderdelen op eenvoudige wijze mogelijk. Wij hebben op 1 juli 2013 het leer- en ontwikkeljaar afgerond. Daarna zijn onze medewerkers formeel in de nieuwe organisatie geplaatst. In dit kader zijn de afgesproken financiële doelstellingen door efficiencyverbeteringen gerealiseerd. Het permanent 'leren en ontwikkelen' is hiermee uiteraard niet beëindigd.

Huisvesting

De aanpassingen aan het centrale kantoor (de afronding van de restpunten van de bouw) zijn voor het grootste gedeelte gerealiseerd. Wij zijn gestart met de uitvoering van een onderhoudsplan voor de lange termijn.

Interne faciliteiten

We hebben het gebruik van ons wagenpark onderzocht om daarmee de inzet van het wagenpark verder te optimaliseren. We sturen voortdurend op efficiency en verkleinen van het wagenpark in afstemming met het gebruik.

Informatie- en communicatietechnologie

We hebben invulling gegeven aan de toenemende vraag naar mobiele applicaties en apparaten die het werken in het gebied ondersteunen. Verder hebben wij gewerkt aan het in beeld brengen van de informatiebehoefte voor de financiële huishouding. Hiervoor hebben wij een plan van aanpak opgesteld, waarbij wij tevens de aansluiting op het instrumentarium voor projectmatig werken zullen realiseren.

In het kader van de digitale dienstverlening ('digitale balie') realiseren wij een systeem waardoor wij met burgers en bedrijven op een moderne en efficiënte manier kunnen communiceren. Tegelijkertijd zullen wij dit systeem ook gaan toepassen op de interne organisatie. In 2013 hebben we verder gewerkt aan dit systeem, afronding is voorzien in 2014.

Wat heeft organisatie en bedrijfsondersteuning in 2013 gekost?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Organisatie en bedrijfsondersteuning	Externe kosten	88,4	89,4
	Externe opbrengsten	-1,7	-1,5
	Kapitaallasten	7,2	8,2
	Voorzieningen	2,4	-1,0
	Interne inkomsten	-72,6	-74,9
	Interne opbrengsten	-1,6	-1,6
	Onvoorzien	0,0	0,0
	Totaal excl. reserves	22,1	18,7
	Reserves	-7,2	-7,2
	Totaal incl. reserves	14,9	11,5

Externe kosten

Met name op het milieubeleid is minder uitgegeven dan begroot (€0,7 miljoen).

Externe opbrengsten

In december heeft het Rijk het Belastingplan 2014 vastgesteld. Het gevolg daarvan was een eenmalige gedeeltelijke teruggaaf van de basispremie WAO/WIA over 2013. Het betrof een onvoorziene opbrengst van € 0,2 miljoen.

Kapitaallasten

De kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rentelasten. De externe rentelasten worden in eerste instantie geboekt onder het beleidsprogramma Organisatie en Bedrijfsondersteuning. Van daaruit vindt op basis van de investeringen een doorbelasting plaats naar de vier andere beleidsprogramma's. We hebben minder doorbelast dan begroot. Dit komt doordat voorschotten later ontvangen zijn, waardoor een onderbesteding zichtbaar is. Daartegenover staan hogere kosten bij de andere beleidsprogramma's, die deze onderbesteding volledig compenseren.

Voorzieningen (toevoeging)

Betreft een toevoeging aan een nieuw te vormen voorziening 'belasting natuurterreinen' van € 1,6 miljoen. De dotatie aan de voorziening betreft de gevolgen van rechterlijke uitspraken in (op balansdatum nog lopende) procedures.

De gewijzigde Algemene pensioenwet vereist een aanvullende dotatie van € 1,95 miljoen aan de bestaande pensioenvoorziening voor oud-waterschapsbestuurders. Deze dotatie is eenmalig en is noodzakelijk om de komende jaren pensioenen uit te keren. De hogere kosten worden veroorzaakt door de hogere levensverwachting en lagere rentes bij de pensioenfondsen.

Interne inkomsten

De interne inkomsten komen € 2,3 miljoen lager uit dan begroot. Dit komt met name door formatieplaatsen die niet zijn ingevuld.

Beheerinvesteringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Organisatie en bedrijfs- ondersteuning	Uitgaven	2,3	2,6
	Inkomsten	0,0	0,0
	Totaal	2,3	2,6

Uitgaven

De onderschijding wordt veroorzaakt door minder uitgaven voor de projectadministratie van de afdeling HWBP, een lager uitgevallen investering voor kantoorautomatisering en doordat in 2013 geen kosten meer zijn gemaakt voor het afgesloten project E-Hrm (HR-systeem). Het budget voor de investering voor het verder implementeren van digitaal werken is doorgeschoven naar 2014.

7.5 Crisisbeheersing

Deze paragraaf is een bundeling van de crisisbeheersingsactiviteiten voor Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon water en Veilig (vaar)wegen.

Resultaten	Prestaties	Smiley
Een crisis wordt voorkomen of de gevolgen van een crisis worden zo veel mogelijk beperkt	Het hoogheemraadschap handelt adequaat bij een (dreigende) dijkdoorbraak	😊
	Het hoogheemraadschap handelt adequaat bij extreme wateroverlast en extreem watertekort	😊
	Het hoogheemraadschap handelt adequaat bij een ernstige vervuiling van het oppervlaktewater	😊
	Het hoogheemraadschap handelt adequaat bij verkeersonveilige situaties	😊

Doelstelling

Een crisis wordt voorkomen, of de gevolgen van een crisis worden zo veel mogelijk beperkt.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Onze crisisbeheersingsorganisatie moet professioneel en slagvaardig zijn en blijven. Hiervoor beschikken we over een actueel crisisbeheersingsplan, actuele bestrijdingsplannen, en draaiboeken voor onder andere waterveiligheid, wateroverlast en waterkwaliteit. Om onze crisisbeheersingsorganisatie in stand te houden en te verbeteren oefenen we deze plannen jaarlijks.

Van een overheidsorganisatie als het hoogheemraadschap mag worden verwacht, dat het in staat is om onder crisissomstandigheden professioneel op te treden. Onze crisisbeheersingsorganisatie is in staat om maatregelen te nemen die verband houden met haar taken. Ons doel is schade te voorkomen of de gevolgen van een incident, calamiteit, crisis of ramp tot een minimum te beperken. Om dit te bereiken blijven we ons tot 2014 richten op:

- planvorming;
- opleidingen en oefenprogramma's;
- het op- en uitbouwen van het netwerk met de andere partners;
- het optimaliseren en onderhouden van materiaal en materieel;
- het professionaliseren van de informatievoorziening, onder andere door netcentrisch werken en 3Di Waterbeheer.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

Opleiding en oefenen

Alle deelnemers van het Waterschap Beleidsteam, Waterschap Operationele Team en de Waterschap Actieteams hebben een opleiding, training en oefening gehad.

We hebben 'commando-plaats-incident' (Copi) oefeningen gehouden met de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland en Noord-Holland Noord. Dit zijn oefeningen met crisispartners waarbij wij de eerste opkomst ter plaatse hebben geoefend. Daarnaast is er een bijeenkomst geweest met vertegenwoordigers van de brandweer Noord-Holland Noord waarbij wij kennis hebben overgedragen over onze kerntaken en overstromingsscenario's.

Crisisplannen

Op 8 januari 2013 heeft D&H het crisisbeheersingsplan HHNK 2012 vastgesteld. In dit plan zijn onze uitgangspunten voor de crisisbeheersing opgenomen. De actualiteit van crisisplannen die hieruit voortvloeien, zoals bestrijdingsplannen en draaiboeken, hebben we gedeeltelijk gecontroleerd en waar nodig bijgesteld. Dit is een jaarlijks terugkerende gebeurtenis. In 2013 hebben we het bestrijdingsplan Waterketen aangepast aan het crisisbeheersingsplan.

Materiaal en materieel

Wij hebben oefeningen uitgevoerd in het sluiten van kunstwerken en coupures, maar ook in het opstellen en testen van noodmateriaal (o.a. pompen). Daarnaast hebben wij een project gestart om de verbinding tussen het Waterschap Actie team en de taakafdelingen te verbeteren. Dit betreft zowel bezetting en procedures alsook materiaal en materieel.

Informatie- en communicatievoorziening en netcentrisch werken

Ten aanzien van netcentrisch werken hebben wij actief deelgenomen aan de landelijke werkgroep Netcentrisch Werken. In deze werkgroep hebben wij gewerkt aan een referentiekader voor de implementatie van netcentrisch werken bij de waterschappen. Landelijke besluitvorming rondom dit kader moet nog plaats hebben.

Hoogwaterinformatie

Wij hebben informatie uit het hoogwater informatiesysteem (HIS) ingezet bij onze hoogwater oefeningen en in diverse projecten en adviesvragen. Daarnaast zijn we het vierde jaar ingegaan van het ontwikkeltraject 3Di waterbeheer, waarin we nauwkeurige en interactieve overstromingsmodellen ontwikkelen. Wij hebben in case studies 3Di modellen ingezet ten behoeve van vraagstukken op gebied van meerlaagsveiligheid en normering.

Wat heeft crisisbeheersing in 2013 gekost?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Crisisbeheersing	Externe kosten	0,1	0,1
	Kapitaallasten	0,0	0,0
	Interne kosten	0,3	0,6
	Totaal excl. reserves	0,4	0,7
	Reserves	0,0	0,0
	Totaal incl. reserves	0,4	0,7

Interne kosten

De daling wordt veroorzaakt door onderbezetting en ziekte van leden van het crisiscoördinatieteam.

Beheerinvesteringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Crisisbeheersing	Uitgaven	0,1	0,0
	Inkomsten	0,0	0,0
	Totaal	0,1	0,0

Uitgaven

Vertraging in het project CIS (Crisis informatie systeem) is de reden van het verschil. Om te voorkomen dat het systeem niet de juiste data en gewenste informatie genereert, is eerst ingezet op het in beeld brengen van de data- en informatiebehoefte. De vertaling van de informatiebehoefte naar de concreet benodigde activiteiten heeft meer tijd in beslag genomen dan ingeschat.

7.6 Monitoring van het watersysteem

Doelstelling

Het monitoren en modelleren van het watersysteem biedt ondersteuning aan het maken en evalueren van beleid, de planvorming, het programmatisch werken en het beheer van het watersysteem. Dit alles om het watersysteem goed te laten functioneren en te blijven optimaliseren.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We willen een goed functionerend monitoringsysteem, waarin informatievraag en informatieaanbod zo dicht mogelijk bij elkaar liggen. Daarmee kunnen we optimaal adviseren binnen de kerntaken op het gebied van waterkwaliteit, waterkwantiteit en veiligheid.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

We hebben vanuit de informatiebehoefte meetprogramma's, scenariostudies en watersysteemmodellen opgesteld, ontwikkeld en uitgevoerd. Tevens hebben we onderzoek verricht om aan wettelijke verplichtingen te kunnen voldoen, intern en extern te kunnen adviseren en om bij te dragen aan onze te realiseren doelen. De opgebouwde kennis hebben we vastgelegd in kennis- en informatiesystemen.

Voor de beoordeling van de waterkwaliteit, tevens nodig voor de KRW-rapportage aan de Europese Commissie, meten we de chemische kwaliteit (onder andere stikstof, fosfaat, chloride, bestrijdingsmiddelen) en de biologische kwaliteit (planten, kleine waterdieren, algen en vissen). We hebben naast de algemene waterkwaliteit ook de zwemwaterkwaliteit bepaald en aan de provincie Noord-Holland gerapporteerd, zodat tijdens het zwemwaterseizoen actuele informatie beschikbaar was. Ook bij het tot stand komen en uitvoeren van plannen en programma's geven we advies en doen we onderzoek, bijvoorbeeld voor stedelijke waterplannen, vergunningverlening en handhaving. We hebben voor de KRW onderzoek verricht om te kunnen komen tot haalbare doelen en daarbij horende maatregelen.

We hebben diverse model- en scenariostudies uitgevoerd om de strategie te bepalen voor situaties van wateroverlast, watertekort en overstroming. Binnen deze systemen slagen we erin om meetgegevens en modelresultaten steeds verder te integreren (gevolg: hogere betrouwbaarheid). Deze informatiesystemen en studies hebben wij onder andere ingezet ten behoeve van onze programma's Wateropgave, VBK en KRW en ter ondersteuning van de crisisorganisatie. Ook komen we daarmee afspraken na uit landelijke- en Europese regelgeving, waterakkoorden met Rijkswaterstaat, en leveren we een bijdrage aan de invulling van de Deltaprogramma's en de Richtlijn Overstromingsrisico's.

Verder hebben wij geïnvesteerd in de ontwikkelingen van hoogwaardige informatiesystemen en applicaties om in- en extern informatie beschikbaar te stellen over waterkwaliteit en waterkwantiteit. Enkele voorbeelden hiervan zijn Aquadesk (waterkwaliteitsdata landelijk ontsluiten en delen onder andere met Rijkswaterstaat), Lizard (ontsluiten van meetreeksen en modelresultaten), KRW Volg- en Stuursysteem (in beeld brengen effect van maatregelen) en de Nationale Regenradar (beter inzicht in hoeveel neerslag). Door toepassing in de praktijk maken wij deze systemen steeds beter.

Wat heeft monitoring van het watersysteem in 2013 gekost?

De kosten voor monitoring zijn opgenomen in de beheerkosten van de effecten Waterveiligheid, Schoon water en Voldoende water.

8 Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)

Als overheidsorganisatie vinden wij een maatschappelijk verantwoorde aanpak van onze taken en bedrijfsvoering belangrijk. Onze langetermijnvisies, zoals de Deltavisie en de Toekomstvisie (afval)waterketen voeren wij daarom vanzelfsprekend uit op een maatschappelijk verantwoorde manier. Sinds enige jaren kent de begroting een hoofdstuk Maatschappelijk Ondernemen (MVO), waarin we verwoorden welke activiteiten bestuur en organisatie oppakken om inhoud te geven aan de kernthema's van MVO, namelijk People, Planet en Profit (Mensen, Milieu & Klimaat en Doelmatigheid).

We verrichten een veelheid aan activiteiten op deze gebieden. Deze zijn beschreven in dit hoofdstuk. Maar een integrale langetermijnvisie op MVO ontbreekt nog. Wel zijn onderdelen daarvan vastgesteld, zoals het milieu- en klimaatbeleid, het diversiteitbeleid, het buitenlandbeleid en de organisatieontwikkeling Henze 2.12. In 2013 stellen we een lange termijn visie op MVO op in een open proces met onze omgeving. Daarbij wegen we de maatschappelijke gevolgen van onze activiteiten nadrukkelijk mee. Vervolgens bepaalt deze MVO-visie voor de komende jaren onze gewenste positie op de verschillende kernthema's.

8.1 Indicatoren MVO

Effect	Resultaten	Prestaties	Smiley
Maatschappelijk verantwoordelijk ondernemen	Het hoogheemraadschap gaat verantwoordelijk om met mensen	Het hoogheemraadschap betreft zijn omgeving actief bij zijn taakuitvoering	😊
		Het hoogheemraadschap is een goede werkgever	😊
	Het hoogheemraadschap voelt zich verantwoordelijk voor het milieu	Het hoogheemraadschap behaalt de doelstellingen uit het milieu- en klimaatbeleid	😊
		Het hoogheemraadschap staat voor optimale uitvoering van zijn taken	Het hoogheemraadschap is doelmatig en doeltreffend
	Het hoogheemraadschap wordt erkend als een betrouwbare organisatie		😊
	Het hoogheemraadschap is servicegericht		😊
	Het hoogheemraadschap zorgt voor een aanvaardbare belastingdruk en heft de waterschapsbelasting op aanvaardbare wijze.		😊

8.2 Mensen

Doelstelling

Wij gaan verantwoordelijk met mensen om.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We zijn een open organisatie, die actief luistert naar inwoners en maatschappelijke partners en waarin we luisteren naar elkaar. Daarbij bieden we een veilige werkomgeving voor onze medewerkers met bijbehorende arbeidsomstandigheden.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

Samenwerken

De samenwerking met gemeenten in de afvalwaterketen krijgt binnen de vijf bestuurlijke regio's in ons beheergebied steeds meer vorm en inhoud. In drie van deze vijf regio's heeft dit inmiddels geleid tot de ondertekening van een samenwerkingsakkoord. In de andere twee regio's in casu Zaanstreek-Waterland en Westfriesland, worden stappen in dezelfde richting gezet. Het doel van de samenwerking is het voldoen aan de afspraken die gemaakt zijn in het Bestuursakkoord Water en het realiseren van de ambities in de 'Toekomstvisie (afval)waterketen'.

Met de gemeenten werken we ook samen om waterplannen op te stellen, verder zijn we in gesprek om wegen binnen de bebouwde kom over te dragen. Met Castricum en Graft-De Rijk is dit gelukt, met zeven Westfriesche gemeenten en met de gemeente Hollands Kroon is (nog) geen overeenstemming bereikt en met vier gemeenten zijn we nog in gesprek.

Daarnaast worden de dijkversterkingprojecten en verbetering boezemkades ook in nauw overleg met gemeenten en andere betrokken organisaties afgestemd.

In samenwerking met de provincie Noord-Holland is een nieuwe provinciale Waterverordening opgesteld. Hierin hebben wij vaarwegbeheer als taak opgedragen gekregen (circa 100 kilometer vaarweg en zeven schutsluizen), waarbij in de bijbehorende overeenkomst afspraken zijn gemaakt over de vergoedingen. Daarnaast zijn we nauw betrokken geweest bij het voorbereiden van het nieuwe provinciale uitvoeringsbesluit voor de regionale keringen, wat in belangrijke mate gebaseerd wordt op ons plan van aanpak voor de toetsing van deze waterkeringen.

Daarnaast blijven de verbonden partijen zoals de Huisvuilcentrale (HVC), Het Waterschapshuis (HWH), Baggerzorg BV en een vijftal andere partijen onze aandacht vragen. Voor het gezamenlijk laboratorium van Waternet en HHNK (Waterproef) vond intensief overleg plaats met alle betrokken partners en is een bedrijfsplanonderzoek uitgevoerd om de fusiemogelijkheden met Het Waterlaboratorium (van PWN, Dunea en Waternet) te verkennen.

We werken samen met diverse onderzoeksinstituten, natuurbeheerorganisaties, bedrijven en semi-overheden op het gebied van innovatie. Innovaties waarmee het mogelijk wordt grondstoffen te winnen uit afvalwater trekken daarbij de aandacht. Hierdoor ontstaan mogelijkheden om bij te dragen aan de doelen van ons milieu- en klimaatbeleid. Met Rijkswaterstaat is een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor onderzoek in 'Dijken op veen 2'. Met de STOWA verrichten we onderzoek naar het effect van droogte op kades en de sterkte van veendijken.

Samenwerking met andere waterschappen en de Unie van Waterschappen is een andere belangrijke pijler. Door beter samen te werken kunnen we krachten bundelen en meer bereiken. Dit geldt ondermeer voor innovaties, maar ook voor beleidsontwikkeling. Een groot deel van het werk van de waterschappen heeft een relatie met Europese regelgeving. Via Bureau Brussel van de Unie oefenen we invloed uit op Europees beleid en het verkrijgen van projectsubsidies.

Relaties

Naast het actief betrekken van de (bestuurlijke) omgeving bij ons werk, ontwikkelen we het omgevingsbewustzijn in de organisatie nog verder. Intern werd door eigen medewerkers de training 'Politiek Bestuurlijk Krachtenveld' verzorgd waarbij leidinggevendenden, projectleiders en adviseurs van verschillende afdelingen zich ontwikkelen hoe effectief om te gaan met situaties op het snijvlak van politiek en bestuur. In het vierde kwartaal is een uitgebreid tevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder onze relaties. De resultaten worden nu geanalyseerd en in het eerste kwartaal van 2014 gepresenteerd.

Nieuws, interactie en humor waren centrale elementen tijdens het watersymposium 2013 'Een ander klimaat, een nieuwe samenleving', waar een grote afvaardiging van onze relaties aanwezig was. KNMI-directeur Frits Brouwer ging in op de nieuwste ontwikkelingen rond weerswaarschuwingen en Friso de Zeeuw (onder andere deskundige op het gebied van publieke en private relaties) ging in op hoe we als overheden in de netwerksamenleving moeten omgaan met onze burgers. Vervolgens werd tijdens de deelsessie Afvalwaterketen actief gediscussieerd over de verbetering van de doelmatigheid in de afvalwaterketen en bij de Watertafel Waterprogramma met vertegenwoordigers van gemeenten kwamen volop nieuwe ideeën naar boven.

Internationale samenwerking

De Nederlandse ambassade in Bangladesh heeft ons gevraagd een bijdrage te leveren aan het opstellen van een Deltavisie voor Bangladesh in 2100. De oproep past binnen het streven van de Unie om ons als waterschappen te richten op een beperkt aantal focuslanden (waaronder Bangladesh) en de krachten tussen waterschappen onderling en met de sector te bundelen. De ambassade is vooral geïnteresseerd in de kennis en ervaringen die we hebben opgedaan in de relaties-dialoog rond het opstellen van onze regionale Deltavisie. Besloten is om voor een periode van één jaar een bijdrage te leveren.

Servicegerichte organisatie en medewerkers

Zie hoofdstuk 7 Bestuur en organisatie en de terugblik op hoofdlijnen onderdeel huis op orde.

8.3 Milieu en klimaat

Doelstelling

Wij voelen ons verantwoordelijk voor het milieu.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Energieverbruik en emissie van broeikasgassen

In de periode 2005 tot 2020 verbruiken we elk jaar gemiddeld 2 procent minder energie. In 2020 is het aandeel duurzame energie, afkomstig van hernieuwbare energiebronnen, 40 procent van ons totale verbruik. Dit is een behoorlijk hoge ambitie. De komende periode wordt duidelijk of een aandeel van 40 procent haalbaar is. Deze ambitie sluit aan bij het door de sector waterschappen afgesloten klimaatakkoord met het Rijk.

Duurzaam bouwen

Al onze werken voeren we uit volgens de uitgangspunten van duurzaam bouwen. Afwijkingen daarvan motiveren we van tevoren.

Biomassa en energiewinning

We leveren een bijdrage aan de productie van groene energie door biomassastromen om te zetten in groene energie, als het energierendement positief is. Daarnaast willen wij, dan al niet in samenwerking met derden, eigendommen, zoals terreinen en objecten, inzetten voor energiewinning.

Transport

We verminderen ons gebruik van fossiele brandstoffen voor transportdoeleinden.

Chemicaliëngebruik

Door ons zuiveringsproces te optimaliseren, verminderen we het gebruik van chemicaliën. We stoppen met het gebruik van bestrijdingsmiddelen op onze terreinen. Vanaf 2006 hebben we preventieve gladheidbestrijding volgens de nat- zoutmethode ingevoerd. We gaan hiermee verder en dringen daarmee het gebruik van strooizout verder terug.

Afval

We zorgen ervoor dat er zo weinig mogelijk afval ontstaat. Bij de verwerking van ons afval mag het milieu zo min mogelijk schade oplopen.

Meewegen milieubelang

We wegen het milieubelang mee bij de (voorbereiding van onze) besluitvorming. Het milieubelang vormt net als het financieel belang een wezenlijke component in ons besluitvormingsproces.

Bewustwording en gedrag

Onze medewerkers handelen milieuo- en klimaatbewust. Milieu-informatie is beschikbaar via internet en stellen we op verzoek beschikbaar.

Duurzaam inkopen

We kopen voor 75% duurzaam in en maken daarbij gebruik van de criteria zoals vastgesteld door AgentschapNL. Bij deze doelstelling stopt het niet. Als we 80-85 procent kunnen halen doen we dat.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

We zijn gestart met de evaluatie van ons milieuo- en klimaatbeleid.

Eén van de instrumenten om te meten of onze activiteiten rond duurzaamheid effectief zijn is de Climate Footprint. Onze netto Climate Footprint is ten opzichte van 2011 met 50 procent gedaald naar 11.000 CO₂ ton. Dit komt vooral door de inkoop van bosgecompenseerd groen aardgas. Hierbij zorgt de leverancier dat de CO₂ die bij de verbranding van aardgas ontstaat, elders weer uit de lucht wordt opgenomen door het groen van bos. Ook de actieve inzet van het duurzaamheidsprogramma op het bevorderen van bewustwording op het gebied van energie, mobiliteit, papier en duurzaam inkopen heeft een positief resultaat gehad, evenals de verhuizing naar het nieuwe kantoor.

Een ander monitoringsinstrument is de duurzaamheidsmeter voor waterschappen. Deze is in 2011 op ons initiatief ontwikkeld. In 2013 hebben we het instrument opnieuw ingezet, zodat we de resultaten kunnen gebruiken voor de ontwikkeling van onze visie als maatschappelijk verantwoorde overheid. Met behulp van de duurzaamheidsmeter kunnen we een vergelijking met andere waterschappen en gemeenten maken. Wij scoren nu 61 procent, wat een stijging is met tien procent ten opzichte van 2011. Hoe hoger het percentage, des te duurzamer we als organisatie zijn.

Wij leveren in Unieverband een forse kennisbijdrage aan het Expertteam biomassa om initiatieven op biomassagebied van de grond te tillen. Daarnaast leveren wij een belangrijke bijdrage aan het Expertteam Wind en Zon om te onderzoeken of we onze terreinen kunnen inzetten voor het opwekken van duurzame energie door derden. In lijn met de ambitie om onze eigendommen te benutten voor duurzame energie, is de waterberging de Stolpen aangewezen als geschikte locatie voor het faciliteren van een zonneweide.

Ook hebben we een samenwerkingsovereenkomst ondertekend, geïnitieerd door de gemeente Zaanstad. Wij verwachten dat we efficiënter met energiestromen kunnen omgegaan door onderlinge samenwerking tussen partijen binnen de gemeente Zaanstad. Zo kan de energie uit restwarmte-lozingen op de riolering, het oppervlaktewater en in de lucht nuttig worden gebruikt voor verwarmingsdoeleinden.

Wij hebben het project 'baggerbuffer' gestart. De ondiepe veenplassen in het Wormer- en Jisperwater zijn troebel. Onvoldoende licht bereikt de waterbodem en waterplanten kunnen zich niet ontwikkelen. De geringste waterbewegingen woelen het volumineuze en fosfaatrijke slib op. Door de inzet van de baggerbuffer kan slib onder water worden geïsoleerd en worden gunstige omstandigheden gecreëerd voor onderwater- en oevervegetatie.

Wij hebben dit experiment uitgevoerd en betaald als een onderdeel van het Milieuactieprogramma. Op basis van de succesvolle resultaten hebben we besloten achttien nieuwe baggerbuffers aan te leggen. Eind van het jaar hebben we besloten het milieuactieprogramma nóg nadrukkelijker te koppelen aan innovatie.

8.4 Doelmatigheid

Doelstelling

Wij staan voor een optimale uitvoering van onze taken.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Een handelwijze is doeltreffend (effectief) als we het beoogde maatschappelijke doel daarmee bereiken. Een handelwijze is doelmatig (efficiënt) als de inspanningen en kosten voor het bereiken van het doel in verhouding staan tot het resultaat. Het moet duidelijk zijn welke doelen we moeten bereiken, welke producten en diensten we daarvoor moeten leveren, en welke middelen daarvoor beschikbaar zijn. De middelen zijn beperkt door de beschikbare capaciteit in menskracht en de gelimiteerde stijging van de waterschapsbelastingen. Dit dwingt ons tot het maken van keuzes en stellen van prioriteiten.

Betrouwbaarheid, integriteit en servicegerichtheid zijn onmisbaar voor een goed functionerende overheid. Betrouwbaarheid omvat een aantal aspecten, waarbij het begrip integriteit centraal staat.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2013 gedaan?

Doeltreffendheid en doelmatigheid

Het systematisch verbeteren van onze processen door deze voortdurend te evalueren en aan te passen is voortgezet. Het accent komt steeds meer te liggen op de primaire processen in plaats van de financiële processen zoals de afgelopen jaren het geval was. Hierbij is het uitgangspunt dat de proceseigenaar leidend en verantwoordelijk is.

Rechtmatig

De rechtmatigheid van kritische processen toetsen we meerdere keren per jaar door middel van een verbijzonderde controle. Daardoor houden we de vinger aan de pols en kunnen we indien nodig en mogelijk maatregelen nemen om alsnog rechtmatig te worden.

Rekenkamercommissie

Onze rekenkamercommissie voert zelfstandig onderzoeken uit naar de uitvoering van het bestuursbeleid en richt zich met name op doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid. De commissie heeft twee onderzoeken uitgevoerd.

- **Make or Buy:** de uitvoering van de aanbevelingen van dit onderzoek is in mei door het College van Hoofdingelanden (CHI) opgedragen aan het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden (D&H).
- **Baggerbeleid:** samen met de rekenkamercommissie van Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht is onderzoek gedaan naar de uitvoering van het baggerbeleid van beide organisaties.

Evaluatie functioneren rekenkamercommissie: Gelet op de externe ontwikkelingen en de diversiteit in inrichting en status van de rekenkamers bij waterschappen, heeft de rekenkamercommissie haar functioneren geëvalueerd. De evaluatie is met name gericht op de rolinterpretatie, de effectiviteit van de commissie en de relatie met D&H en het CHI. Het evaluatierapport is in december met het CHI besproken.

Belastingen

De stijging van de totale belastingopbrengst beperken we tot maximaal vier procent per jaar. We hebben onze belasting op basis van correcte en herkenbare gegevens geheven en hebben de burgers duidelijk gemaakt waarvoor zij betalen. Daarmee hebben we het aantal reacties op onze belastingaanslagen weten te beperken, zo is het aantal ingeboekte brieven per boekjaar ten opzichte van 2012 met ruim 3.000 gedaald en het aantal telefoontjes naar ons callcenter met ruim 6.000 gedaald.

Inkoop en aanbesteding

Op basis van gewijzigde wetgeving hebben wij het Inkoop- en aanbestedingsbeleid aangepast. We hebben bij de beheerafdelingen meer aandacht voor het inkopen conform regelgeving. Deze aandacht werpt zijn vruchten af. De specifieke aandacht van de inkoopadviseurs, maar ook de aanbesteding van een aantal inkooppakketten waaronder die van klein gereedschap, leveren hieraan een goede bijdrage.

In samenwerking met Rijkswaterstaat hebben wij, zowel intern als extern, actief het gebruik van prestatiemeting bij de beoordeling van ingenieursdiensten uitgedragen. Het effect is nog niet aantoonbaar. Hiervoor is een langere periode nodig, maar ook speelt mee dat het volume aan uitgaven voor ingenieursdiensten relatief klein is geweest. Daarnaast is met andere waterschappen in West-Nederland samengewerkt op het gebied van inkoop van juridische dienstverlening en vastgoeddiensten.

Verder is meer werk op de markt gezet met behulp van innovatieve aanbestedingsvormen (prestatie-inkoop). Voorbeelden hier van zijn de aanpassing van de RWZI Beemster en het gemaal Vier Noorder Koggen.

Op het gebied van duurzaam inkopen scoren we conform de eigen duurzaamheidsambitie om minimaal in 75 procent van onze inkopen duurzaamheidscriteria mee te laten wegen. Daar bovenop hebben wij de stap gezet om het CO₂-bewust handelen te stimuleren door de CO₂-prestatieladder in te voeren. We hebben deze ladder onder meer ingezet bij de aanbesteding van het maai- en slootwerk en de uitvoeringswerken aan de Zwakke Schakels. De wijze waarop aandacht voor sociale aspecten een plek kunnen krijgen in het aanbestedingsproces wordt in het kader van Maatschappelijk Verantwoorde Overheid nog verkend.

Deel 2 Jaarverslag - Verplichte paragrafen

9 Financieel beleid

Belastingopbrengst

In het verlengde collegeprogramma 2012-2015 staat dat tot 2015 de belastingopbrengst jaarlijks ten hoogste vier procent mag stijgen. Met deze stijging dient de kostenontwikkeling door inflatie, het CO₂- en energiebeleid, en de cao's te worden opgevangen. De ontwikkeling van de energieprijzen valt buiten deze norm. In het meerjarenplan 2013-2016 is aan dit uitgangspunt voldaan. In 2013 is gekozen voor een verhoging van de gemiddelde belastingopbrengst met vier procent, overeenkomstig het eerdergenoemde uitgangspunt.

Financiële kadernota's

Afgelopen jaar is veel tijd besteed aan risicomanagement. Voor bijna alle afdelingen zijn sessies georganiseerd om interactief risico's te identificeren. De afdelingshoofden hebben als eindverantwoordelijke voor de risicobeheersing binnen hun afdeling aanjagers benoemd die ervoor zorgen dat risicobeheersing voldoende aandacht krijgt. Het proces van risico-identificatie en risicobeheersing verder te implementeren is gestart met een opleiding via de HHNK-academie. Het bestaande kader voor risicomanagement is in 2013 geanalyseerd. In de eerste helft van 2014 wordt dit kader geactualiseerd en aan het CHI voor besluitvorming aangeboden.

Ontwikkeling van het eigen vermogen

Ons totale eigen vermogen bedroeg eind 2013 € 82,6 miljoen (2012: € 91,8 miljoen). Het bestaat uit een algemene reserve, bestemmingsreserves en egalisereserves. De algemene reserve is bedoeld voor calamiteiten met grote financiële gevolgen. Eind 2013 bedroeg deze € 25 miljoen. De bestemmingsreserves per waterschapstaak zijn bedoeld om te voorkomen dat de belastingtarieven jaar na jaar schommelen. De omvang van deze reserves is, na verwerking van het voorstel tot bestemming van het exploitatieresultaat 2013, € 6,6 miljoen (2012: € 10,2 miljoen). Ook de egalisereserves hebben egalisatie van het tarief tot doel, maar ze richten zich op een specifiek doel op de (middel)lange termijn. De egalisereserves bedragen, na verwerking van het voorstel tot bestemming van het exploitatieresultaat 2013, € 51,0 miljoen (2012: € 56,7 miljoen).

Ontwikkeling van het vreemd vermogen

Eind 2013 was 60,4 procent van de vaste activa met lang vreemd vermogen gefinancierd (eind 2012 71,9 procent). De langlopende schulden maakten aan het einde van het verslagjaar 52,4 procent uit van het passiva-totaal. Eind 2012 was dit percentage 63,0 procent.

Om optimaal gebruik te kunnen maken van de lage rentestand op de rekening-courant faciliteiten is niet op het gebruikelijke negatief saldo van € 40 miljoen, maar op € 55 miljoen gestuurd.

Daarnaast is ingespeeld op een forse subsidie. Halverwege 2013 werd verwacht dat deze subsidie eind 2013 zou worden ontvangen. Door gebruik te maken van deze kans heeft het CHI ingestemd om tijdelijk de kasgeldlimiet (financiering met kortlopende financieringsmiddelen) te verruimen. Hierdoor zijn geen vaste geldleningen aangetrokken en is maximaal gebruik gemaakt van goedkope leenfaciliteiten.

Wanneer in de toekomst zich wederom een dergelijke kans zich voordoet, wordt het CHI weer gevraagd om af te wijken van het kasgeldlimiet zoals wordt berekend conform de Wet Fido en vastgesteld bij begrotingen.

10 Ontwikkelingen in het vorige begrotingsjaar

Deze paragraaf beschrijft internationale en nationale ontwikkelingen, beleidsvoornemens en actualiteiten die van belang zijn voor de besluitvorming over het beleid dat in de begroting is verwoord. We geven weer welke van de gehanteerde uitgangspunten en normen aanzienlijk afwijken van uitgangspunten en normen die in de begroting zijn gehanteerd. Als de realisatie van het verantwoordingsjaar zorgt voor belangrijke wijzigingen in de meerjarencijfers is dit in deze paragraaf weergegeven.

In 2013 heeft zich geen van de bovengenoemde ontwikkelingen voorgedaan.

11 Weerstandsvermogen en risico's

Weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit

In 2011 is de nota 'Reserves en voorzieningen' vastgesteld. In deze nota is opgenomen dat jaarlijks bij de jaarrekening het weerstandsvermogen wordt berekend. Dit om de financiële gevolgen van de risico's voor 95 procent te kunnen afdekken. Om een stabiele situatie te creëren, hanteren we een marge van 5 procent. Dat wil zeggen: extra stortingen of onttrekkingen aan de algemene reserve gebeuren alleen als de financiële impact van risico's significant toe- of afnemen. In 2011 is de benodigde weerstandscapaciteit vastgesteld op € 25 miljoen.

Periodiek wordt de risico-inventarisatie geactualiseerd. Voor dit jaarverslag heeft de laatste actualisatie plaatsgevonden in januari 2014, overeenkomstig de systematiek in de kadernota risicomanagement. Dit leidde tot een overzicht met 131 risico's, waarvan 99 met financiële gevolgen. Deze risico's zijn ingevoerd in ons informatiesysteem voor risicomanagement. Met de risicosimulatie hebben we begin 2014 beoordeeld hoe hoog ons weerstandsvermogen moet zijn; de uitkomst van de simulatie is € 24 miljoen. Dit betekent dat de huidige weerstandscapaciteit van € 25 miljoen voldoende is.

Risico's

Wij hanteren voor het identificeren en kwantificeren van bedrijfsvoeringsrisico's een systematiek die het risico uitdrukt in kans op optreden vermenigvuldigd met het gevolg waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar strategische, compliance of operationele gevolgen. Daarbij wordt - indien relevant - ook het financiële aspect meegewogen. De systematiek is als volgt:

Risicoscore		Kans van optreden		
		incidenteel*	middelgroot**	groot***
Gevolgen van optreden	beperkt	1	2	3
	middelgroot	2	4	6
	omvangrijk	3	6	9

* incidenteel: minder dan één keer in een mensleven

** middelgroot: minimaal één keer in een mensleven tot één keer per jaar

*** groot: één keer of meerdere malen per jaar.

Het bepalen van de gevolgen van optreden is geen harde wetenschap, maar bestaat altijd uit het ontwikkelen van een logische onderbouwing van de score. Dit is vanzelfsprekend een leerproces waarin bestuur en ambtelijke organisatie al doende ervaring opbouwen. De volgende stap is het bepalen van de mogelijke financiële gevolgen van het mogelijk optreden. De systematiek hierbij is:

Categorie	Maximale financiële gevolgen
A	Minder dan € 200.000,--
B	Tussen € 200.000,-- en € 500.000,--
C	Tussen € 500.000,-- en € 1.000.000,--
D	Meer dan € 1.000.000,--

De gehanteerde bedragen lijken fors, maar moeten worden gezien in het licht dat het om een *mogelijke* gebeurtenis gaat.

In het volgende overzicht zijn de strategische risico's opgenomen waarvan de score 9 bedraagt en/of de maximale financiële gevolgen boven de € 1 miljoen liggen.

Risicogebeurtenis	Gevolgen	Risico score	Maximale financiële gevolgen	Maatregelen
<p>Watervervuiling als gevolg van een grote brand of een andere calamiteit. (<i>Begin 2011 heeft in Moerdijk een grote brand gewoed in een chemisch bedrijf</i>).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Milieuschade. - Dode vissen en watervogels. - Beperking berekening met als gevolg gewasschade 	6	€ 8.500.000,--	<ul style="list-style-type: none"> - Binnen HHNK is een calamiteitenorganisatie actief. - Risicovolle bedrijven zijn in kaart gebracht. Deze lijst wordt eind januari 2014 getoetst. - Aan de hand van deze inventarisatie is het maximale financiële gevolg bijgesteld (was € 11 miljoen). In 2014 wordt de hoogte van bedrag verder onderzocht.
<p>Minder belasting opbrengsten (Waterschapbelastingen) realiseren dan begroot. Dit komt o.a. door tijdsverschil tussen begroting en werkelijkheid (WOZ-waarden) door verandering van belastingwetgeving, afhankelijkheid van leveranciers brongegevens en van systeemleveranciers. Ook de lange beroepsprocedures (die duren soms jaren) met ongewisse uitkomst leiden tot lagere inkomsten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Structureel minder opbrengsten dan begroot en minder slagkracht. - Onvoldoende/verkeerd geïnformeerd management en bestuur. - Afwijkende tarieven en hogere belastingaanslagen in het volgende heffingsjaar. - Verlies niet op tijd genomen. 	6	€ 3.000.000,--	<ul style="list-style-type: none"> - HHNK hanteert vanaf begroting 2014 een hernieuwd begrotingsbeleid gericht op risico-inschatting en trends. Bestuurders worden adequaat geïnformeerd. - Aansluiting tussen belastingsysteem en financieel systeem wordt maandelijks gemaakt. - Afhankelijkheid van externen is afgebouwd. - Alle trends zijn voor zover bekend in beeld maar het is in de huidige conjuncturele situatie verstandig prudent te zijn. - Procesbeschrijvingen zijn nog niet optimaal ingebed. - Ondanks alle maatregelen blijft het risicogevolg 1,5 procent van de totale netto opbrengsten.
<p>Gemaakte kosten bij projecten blijken niet subsidiabel te zijn onder HWBP-2 en de financiering van projecten wordt niet volledig gedekt door rijkssubsidie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vertraging en veiligheid niet tijdig geborgd. - Heroverweging en prioritering van projecten binnen HHNK. - Verstoring van besluitvorming. - Bijstellen / aanpassen van de projecten. 	4	€ 2.250.000,--	<ul style="list-style-type: none"> - Met subsidieverstrekker wordt gecommuniceerd over nut, noodzaak en doelmatigheid. En alleen bij volledige duidelijkheid van financiering verder gaan. - Bezuinigingsvoorstellen moeten worden voorbereid - Strategie moet worden omgezet om al dan niet te vervlechten met HWBP-2. Hierbij rekening houden met effecten op de financiering.
<p>Niet voldoen aan de subsidie-eisen m.b.t. waterkwaliteit door vertraging bij afronden projecten en door problemen bij het uitvoeren van de samenwerkingsovereenkomst Wormer- en Jisperveld (baggeren 2^e fase).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Project niet op tijd klaar (projectdoelen niet gehaald). - De subsidie moet terugbetaald worden. - Imagoschade richting burgers en subsidie verschafters. 	4	€ 1.800.000,--	<ul style="list-style-type: none"> - Werken worden gefaseerd aanbesteed. - Niet bestede subsidies worden gereserveerd op een tussenrekening.

Risicogebeurtenis	Gevolgen	Risico score	Maximale financiële gevolgen	Maatregelen
Huisvuilcentrale (HVC) lijdt verliezen en krijgt problemen met de banken die gegarandeerde leningen hebben verstrekt. Hierdoor doet HVC een beroep op de garantstelling door HHNK voor de investeringen in de afvalverwerking.	<ul style="list-style-type: none"> - Extra kosten voor HHNK - Imagoverlies. 	3	€ 1.400.000,--	<ul style="list-style-type: none"> - Voor wel of niet overdragen van de SDI aan HVC is in 2013 een risicoanalyse opgesteld. - Over het huidige aandelenpakket HVC (HHNK bezit 0,21 procent) is discussie over de rechtmatigheid. Hiervoor wordt naar een oplossing gezocht.
De Gemeenschappelijke Regeling 'Het Waterschapshuis' - door ontbreken draagvlak-ontbonden.	<ul style="list-style-type: none"> - Imagoschade, vanwege mislukken samenwerking. - Tijdelijke discontinuïteit in de ICT dienstverlening. - Hogere kosten van het ontbinden van deze regeling. 	6	€ 1.500.000,--	Het Waterschapshuis stelt een nieuwe aanpak voor; de besluitvorming hierover is uitgesteld tot het voorjaar van 2014.
Verkeersonveilige situatie door achterstallig onderhoud aan de Wegen die niet wordt ingelopen.	<ul style="list-style-type: none"> - Grotere kans op ongevallen en aansprakelijkheidstelling - Imagoschade - Oplpend benodigd budget - Problemen met overdragen wegen omdat gemeenten geen wegen willen in een slechte staat van onderhoud. 	6	€ 1.500.000,--	Voor mogelijkheden om achterstallig onderhoud in te lopen zijn alternatieven onderzocht. Deze mogelijkheden worden in de loop van 2014 in een advies aan het bestuur voorgelegd.
Waterproef blijft verlieslijdend en levert onvoldoende kwaliteit als gevolg van de bedrijfsvoering. Productenpalet en prijsvoering van Waterproef zijn niet toekomstbestendig.	<ul style="list-style-type: none"> - Wij staan samen met Waternet garant voor Waterproef en dienen samen het verlies op te vangen. - HHNK baseert aanslagen op slechte producten, die tot een foutieve aanslag leiden. 	9	€ 600.000,--	<ul style="list-style-type: none"> - Op middellange termijn met andere laboratoria fuseren. - Waterproef heeft liquiditeiten op orde gebracht en voorschot van HHNK voor 2013 is terugbetaald. Daarnaast zijn de tarieven voor 2013 en 2014 aangepast.

Risicogebeurtenis	Gevolgen	Risico score	Maximale financiële gevolgen	Maatregelen
<p>Project Westfrisiaweg wordt niet gerealiseerd volgens GOKIT (geld, organisatie, kwaliteit, informatie en tijd)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Over de hoogte van de provinciale bijdrage nog geen overeenstemming bereikt. - Er zijn nog onzekerheden met name grondzaken c.q. Belemmeringenwet Privaatrecht (BP)-procedures en een aantal vergunningen die een grote invloed kunnen hebben op de doorlooptijd en daarmee de uiteindelijke kosten. 	<ul style="list-style-type: none"> - Een vertraging in totaal project. - Mogelijk hogere kosten voor ons. 	<p>3</p> <p>2</p>	<p>€ 500.000,--</p> <p>€ 600.000,--</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Alle projectovereenkomsten zijn opgesteld en ondertekend door de provincie. Deze wordt behandeld in het CHI van februari 2014. - Over de hoogte van de provinciale bijdrage is een overeenstemming bereikt (85 procent van de uitvoeringskosten). De bijdrage is per mail bevestigd. - De uitspraak over de eerste ronde BP procedure volgen is vertraagd en volgt in januari/februari 2014. De uitspraak over de tweede ronde BP procedure volgt in de eerste helft van 2014.
<p>Projectontwikkelaar bij het Kinselmeer eist schadevergoeding van ons voor de aanleg van een recreatiepark bij Durgerdam.</p>	<p>Extra kosten en imagoverlies. (In een kort geding is een voorschot van € 640.000 toegewezen).</p>	<p>9</p>	<p>Geen gegevens</p>	<p>De rechter heeft besloten dat HHNK de schade moet vergoeden. De omvang van de schade is nog niet bepaald. HHNK is in hoger beroep gegaan.</p>
<p>HHNK activiteiten zijn nog niet afgesteld op consequenties van Wet Hof en hierdoor overschrijdt HHNK de EMU-norm.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - HHNK valt in rapportages van het Rijk onder de categorie overtreders. - Tot minimaal 2016 zijn hieraan geen financiële gevolgen, daarna geldt een boeteregeling. 	<p>9</p>	<p>Geen gegevens</p>	<ul style="list-style-type: none"> - HHNK benadrukt bij het Rijk dat het inregelen van de Wet Hof tijd vraagt en waterveiligheid boven administratieve regels komt. - Vanaf 2015 zal HHNK voldoen aan de EMU-norm.

Nieuwe strategische risico's in 2013

- Continuïteit en voldoende kwaliteit van de bemensing bij Hoogwater beschermingsprogramma.
- De wijziging van de Appa (Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers).
- Vertraging subsidieverlening door het landelijk programmabureau HWBP-2.
- Koppelprojecten van het HWBP met het HWBP-2 kunnen niet tijdig worden gefinancierd.
- Niet goed reageren op de calamiteiten tijdens de uitvoering van grote projecten.

Vervallen risico's ten opzichte van 2012

- Risico met betrekking tot *Stichting Erfpachters Noorderkwartier (StENK)* voor de toepassing van erfpachtvoorwaarden en overgangstermijn erfpachtverhoging is vervallen. Gerechtshof Amsterdam heeft HHNK in het gelijk gesteld en alle vorderingen van StENK afgewezen. StENK is niet in cassatie gegaan bij de Hoge Raad.
- *Terugbetalen belastingheffing op wegenbeheer* waarvoor geen budget was begroot. Hiervoor is in eerste kwartaal van 2013 een voorziening getroffen.
- *Risico's bij Wateropgave* zijn vervallen doordat financiële bijdrage van de provincie in Ecologische hoofdstructuur (EHS) en waterbergingsprojecten geborgd is. Op de projecten (en subsidie deadlines) wordt proactief gestuurd. Daarnaast is een projectdossierformat ontwikkeld en vindt vroegtijdige toetsing plaats door inkoop op inkoop en aanbesteding.

- *Aangemelde trajecten HWBP worden laat of helemaal niet gefinancierd.* Dit risico vervalt omdat 1,55 km, van de Markermeerdijken en 500 m voor de Koegraszeedijk zijn opgenomen in het HWBP programma en worden hiermee gefinancierd.
- Risico *afschuiving Zuiderdijk* vervalt omdat de kosten hiervan ten laste van het resultaat zijn geboekt.
- De wijziging van de *Appa (Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers)*, maar vooral de wijziging van de sterftetabellen (verhoging levensverwachting) en verlaging van de rekenrente heeft op basis van een nieuwe actuariële berekening geleid tot aanpassing van de voorziening. Hierdoor kan het risico met betrekking tot Appa vervallen.

Het verloop van de algemene reserve is over 2013 als volgt (bedragen x € 1 miljoen).

Stand 1 januari 2013	Interne vermeerderingen	Interne verminderingen	Voorstel bestemming exploitatieresultaat	Stand 31 december 2013 na verwerking voorstel
25,0	-	-	-	25,0

12 Waterschapsbelastingen

Belastingstelsel

Als hoogheemraadschap heffen wij vier soorten belasting:

- watersysteemheffing;
- wegenheffing;
- zuiveringsheffing;
- verontreinigingsheffing.

De watersysteemheffing en wegenheffing worden opgebracht door de inwoners van een waterschap, en door de eigenaren van huizen, bedrijven en grond. Wat betreft de watersysteemheffing is de inwonerdichtheid van ons beheersgebied bepalend voor het aandeel dat inwoners in de kosten dragen. Voor de wegenheffing bepalen de kosten van de wegen met een algemene verkeersfunctie (dus niet de wegen met een erfontsluitingsfunctie) het door inwoners op te brengen aandeel. Voor beide heffingen dragen eigenaren van huizen, bedrijven en grond het resterende deel. De economische waarde en het aantal hectaren van hun bezittingen is de indicator van het belang dat zij bij de waterschapstaken hebben. De zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing worden geheven volgens het principe 'de vervuiler betaalt'.

Als een belastingplichtige niet in staat is om de aanslag waterschapsbelasting te betalen, kan hij kwijtschelding aanvragen. Kwijtschelding is alleen mogelijk voor aanslagen die betrekking hebben op de eigen woonruimte. Bij de aanvraag en behandeling van kwijtscheldingsverzoeken werken wij samen met alle gemeenten boven het Noordzeekanaal, met uitzondering van Den Helder.

Bij de begrotingswijziging in het najaar is een afwijking in de belastingopbrengst gerapporteerd in verband met een ontwikkeling in correctiesposten en een verschil in vervuilingseenheden (VE). De discussie is toegespitst op het verschil in op te leggen VE. Het vaststellen van de VE's bij bedrijven is geen exacte wetenschap maar een constant fluctuerend geheel, met name bij de meetbedrijven. Ten opzichte van de primaire begroting is een afwijking van 44.000 VE geconstateerd. Hiervan is 25.000 VE veroorzaakt door een fout. Er zijn maatregelen genomen waardoor deze fout niet meer kan voorkomen. De overige 19.000 VE werd veroorzaakt door onder meer afgenomen bedrijvigheid. Met een dergelijke afwijking, zowel in de plus als in de min, zal altijd rekening gehouden moeten worden.

De ontwikkeling van oninbaar en kwijtschelding is in de jaren 2012-2013 stevig gestegen. Naar de toekomst toe is een afvlakking van de stijgende trend te verwachten.

Belastingopbrengst

De in 2013 opgelegde belastingaanslagen zijn in onderstaande tabel vermeld.

Belastingsoort (bedragen x € 1.000)	Verdeling	Rekening 2013	Begroting na wijzigingen 2013
<i>Watersysteemheffing</i>			
Belastingjaar 2013	Heffing	-115.909	-115.378
	Kwijtschelding	1.935	1.800
	Oninbaar	399	26
<i>Totaal belastingjaar 2013</i>		<i>-113.575</i>	<i>-113.552</i>
Voorgaande belastingjaren	Heffing	-115	449

Belastingsoort (bedragen x € 1.000)	Verdeling	Rekening 2013	Begroting na wijzigingen 2013
	Kwijtschelding	105	-
	Oninbaar	36	-
<i>Totaal voorgaande belastingjaren</i>		26	449
Totaal watersysteemheffing		-113.549	-113.103
<i>Zuiveringsheffing</i>			
Belastingjaar 2013	Heffing	-73.544	-72.479
	Kwijtschelding	2.386	2.400
	Oninbaar	402	58
<i>Totaal belastingjaar 2013</i>		<i>-70.756</i>	<i>-70.021</i>
Voorgaande belastingjaren	Heffing	1.471	256
	Kwijtschelding	194	-
	Oninbaar	38	-
<i>Totaal voorgaande belastingjaren</i>		<i>1.703</i>	<i>256</i>
Totaal zuiveringsheffing		-69.053	-69.765
<i>Wegenheffing</i>			
Belastingjaar 2013	Heffing	-13.778	-13.780
	Kwijtschelding	240	249
	Oninbaar	46	-1
<i>Totaal belastingjaar 2013</i>		<i>-13.492</i>	<i>-13.532</i>
Voorgaande belastingjaren	Heffing	-17	32
	Kwijtschelding	15	-
	Oninbaar	4	-
<i>Totaal voorgaande belastingjaren</i>		<i>2</i>	<i>32</i>
Totaal wegenheffing		-13.490	-13.500
<i>Verontreinigingsheffing</i>			
Belastingjaar 2013	Heffing	-846	-431
	Kwijtschelding	-	-
	Oninbaar	3	2
<i>Total belastingjaar 2013</i>		<i>-843</i>	<i>-429</i>
Voorgaande belastingjaren	Heffing	-344	-
	Oninbaar	2	-
<i>Totaal voorgaande belastingjaren</i>		<i>-342</i>	<i>-</i>
Totaal verontreinigingsheffing		-1.185	-429
Totale belastingopbrengst		-197.277	-196.797

In bovenstaande tabel staan de totalen van de belastingopbrengsten per belastingsoort vermeld. We onderscheiden belastingopbrengsten in belastingjaar 2013 en over voorgaande belastingjaren. De bedragen staan negatief (-) vermeld als het een opbrengst is en positief als het een lagere heffingsopbrengst, kwijtschelding of oninbaar betreft.

Tot en met 2013 is in de begroting alleen de correctiepost kwijtschelding verwerkt. De posten oninbaar en vermindering werden van de bruto maatstaven afgetrokken en werden niet apart genoemd in de begroting. Vanaf begroting 2014 gebeurt dit wel. In de gewijzigde begroting zijn de extra bedragen aan correctieposten vermeld. Dit betreft dus geen totalen. Het begroten van correctieposten is geen exacte wetenschap doch een inschatting op basis van cijfers over de afgelopen jaren en trendverwachtingen binnen en buiten HHNK.

Het verloop van de bestemmingsreserves van onze verschillende taken over 2013 is als volgt.

Bestemmingsreserves (bedragen x € 1 miljoen)	Stand 1 januari 2013 (na resultaat bestemming)	Interne vermeer- deringen	Interne vermin- deringen	Stand 31 december 2013 voor verwerking voorstel	Voorstel bestemming exploitatie- resultaat 2013	Stand 31 december 2013 na verwerking voorstel
Zuiveringsbeheer	0,6	-	-6,3	-5,7	0,5	-5,2
Watersysteembeheer	7,7	3,0	-0,4	10,3	0,5	10,8
Wegenbeheer	1,9	0,4	-0,6	1,7	-0,7	1,0
Totaal	10,2	3,4	-7,3	6,3	0,3	6,6

De bestemmingsreserve Zuiveringsbeheer laat ultimo 2013 een negatief saldo zien van € 5,7 miljoen. De ontwikkeling van de bestemmingsreserves in het meerjarenplan 2014-2017 laat zien dat het negatieve saldo tijdelijk van aard is en in 2017 weer positief zal zijn.

13 Incidentele baten en lasten 2013

Ieder boekjaar kent een veelheid aan incidentele baten en lasten. Het is niet doenlijk om een volledig overzicht te geven. Daarom volgt hieronder een selectie van de belangrijkste lasten, want incidentele baten hebben zich niet voorgedaan.

Incidentele lasten (bedragen x € 1 miljoen)

Effect	Omschrijving	Realisatie 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Waterveiligheid	<i>Afschuiving deel Zuiderdijk</i> Deze kosten van het herstel van de afschuiving aan de Zuiderdijk kunnen mogelijk niet in rekening gebracht worden bij het Rijk. Voorzichtigheidshalve zijn die kosten nu genomen.	1,4	-
Schoon water	<i>Inventarisatie materiële vaste activa</i> Versneld afhandelen van de kapitaallasten in verband met opschoning diverse materiële vaste activa projecten.	1,4	-
Veilige (vaar)wegen	<i>Overdracht beheer, onderhoud en eigendom wegen Castricum</i> Extra afschrijving van met name investeringen in fietspad Akersloot-Limmen en verbeteringen pontjes € 0,6 miljoen en vorming voorziening voor een brug over de Schulpvaart € 0,5 miljoen.	1,1	1,1
Bestuur en Organisatie	<i>Pensioenvoorziening</i> De gewijzigde Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers heeft geleid tot een aanvullende dotatie van € 2,0 miljoen aan de bestaande pensioenvoorziening voor oud-waterschapsbestuurders. Deze dotatie is eenmalig en is noodzakelijk om de komende jaren pensioenen uit te keren. De hogere kosten worden veroorzaakt door de hogere levensverwachting en lagere rentes bij de pensioenfondsen.	2,0	-
Bestuur en Organisatie	<i>Natuurterreinen</i> Betreft een toevoeging aan een nieuw te vormen voorziening belasting natuurterreinen van € 1,6 miljoen. De dotatie aan de voorziening betreft met name de gevolgen van rechtelijke uitspraken in (op balansdatum nog lopende) procedures.	1,6	-

14 Kostentoerekening

Kostenallocatie

Onze administratie is ingericht volgens de voorgeschreven productindeling van de Unie van Waterschappen. De programma's in het jaarplan zijn opgebouwd rond deze producten. Om ervoor te zorgen dat de kosten en opbrengsten zo correct mogelijk over de producten worden verdeeld, hanteren we de volgende systematiek van kostenallocatie.

- De kosten en opbrengsten waarvan duidelijk is op welk product ze betrekking hebben, verantwoorden we direct op het betreffende product.
- De kosten en opbrengsten die niet direct op een product betrekking hebben, verzamelen we in eerste instantie op de betreffende afdeling en rekenen we op basis van de ureninzet (uren x tarief) toe aan de producten.
- Het resultaat op de producten 'bestuur' en 'externe communicatie' rekenen we aan alle taken toe op basis van vaste verdeelsleutels.
- De kosten van de ondersteunende producten rekenen we toe aan de onderliggende beheer- en beleidsproducten. Dit op basis van het totale aantal directe uren per product.
- De resultaten op de producten rekenen we toe aan de taken.

Renteomslag

Bij het opstellen van de begroting maken we een inschatting van de rentekosten en -baten, en een berekening van het omslagrentepercentage. Dit omslagrentepercentage hanteren we gedurende het boekjaar om de nettorentekosten te verdelen over de in gebruik genomen en onderhanden investeringen. Het verschil tussen de geboekte rente op basis van het begrote omslagrentepercentage en de werkelijke nettorentekosten verantwoorden we als renteresultaat. Het begrote omslagrentepercentage in 2013 was 3,12 procent (2012: 4,00 procent). Het werkelijke percentage is in 2013 is 2,93 procent (2012: 3,7 procent). De berekening van het renteresultaat 2013 is als volgt.

Renteresultaat (bedragen x € 1.000)		
Rentekosten langlopende geldleningen	15.750	
Rentekosten rekening-courant	110	
Rentevergoeding eigen financieringsmiddelen	2.085	
Overige rentekosten	11	
Totaal werkelijke rentekosten		17.956
Af: Bespaarde rente eigen financieringsmiddelen	359	
Rentebaten rekening-courant/deposito's	-	
Overige rentebaten	5	
Totaal werkelijke rentebaten		364
Af: Aan exploitatie toegevoegde rentevergoeding egalisatiereserves		
Aan onderhanden investeringen toegevoegde bouwrente	1.655	
Rentelast in exploitatie genomen investeringen	17.082	
Toegerekende rentelasten		18.737
Positief renteresultaat		1.145

15 Egalisatiereserves en voorzieningen

Naast onze algemene reserve en de bestemmingsreserves van onze taken kennen wij een aantal egalisatiereserves en voorzieningen. In onderstaand overzicht specificeren we het verloop van deze onderdelen van ons vermogen.

Egalisatiereserves (bedragen x € 1 miljoen)	Stand 1 januari 2013	Interne vermeer- deringen	Interne vermin- deringen	Stand 31 december 2013 voor verwer- king voorstel	Voorstel bestemming exploitatie- resultaat 2013	Stand 31 december 2013 na verwerking voorstel
Cross Border Lease voordeel	3,8	-	-0,6	3,2	-	3,2
Keringen Texel	1,6	-	-0,7	0,9	-	0,9
Afkoopsom wegentaak Amsterdam-Noord	10,0	-	-0,9	9,1	-	9,1
Erfpacht	10,5	-	-1,1	9,4	-	9,4
Huisvesting	27,2	-	-2,3	24,9	-	24,9
Werven	1,7	-	-0,2	1,5	-	1,5
Maatregelen CO ₂ - emissiereductie	1,9	-	-	1,9	-	1,9
Totaal	56,7	-	-5,8	50,9	-	50,9

In 1997 is door de CBL-transactie een voordeel ontstaan van ruim € 11 miljoen. De termijn van de CBL-overeenkomst is 23 jaar. Bij vaststelling van de jaarrekening 2006 is besloten een deel van de reserve af te splitsen in een voorziening voor toekomstige lasten die voortvloeien uit CBL-constructies. Deze afsplitsing wordt als voorziening in de balans verantwoord. Uit de egalisatie-reserve CBL vindt jaarlijks een vrijval van het CBL-voordeel plaats.

De interne verminderingen van de egalisatiereserves keringen Texel, Amsterdam-Noord, erfpachtgronden en werven vonden plaats overeenkomstig de bestaande schema's. De egalisatiereserves erfpachtgronden en werven zijn gevormd uit de verkoopopbrengst van respectievelijk de verkochte erfpachtgronden en werven.

De interne vermindering van de egalisatiereserve 'Huisvesting' is in 2011 gestart als gevolg van de ingebruikname van het nieuwe centrale kantoor in Heerhugowaard.

Het algemeen bestuur heeft op 16 november 2011 besloten tot het vormen van de egalisatiereserve 'Maatregelen CO₂-emissiereductie'. Deze reserve bestaat uit niet bestede budgetten van 2010 tot en met 2012. Vanuit de reserve financieren we de kapitaallasten van investeringen die specifiek bedoeld zijn om de CO₂-emissie te verminderen.

Vorzieningen (bedragen x € 1 miljoen)	Stand 1 januari 2013	Interne vermeer- deringen	Interne vermin- deringen	Externe vermin- deringen	Stand 31 december 2013
Baggerfonds*	12,8	11,0	-0,4	-5,6	17,8
Cross Border Lease	1,0	-	-	-	1,0
Pensioen	1,3	2,0	-	-0,3	3,0
Amovering zuiveringstechnische werken	2,6	0,5	-	-1,3	1,8
Wegenheffing Amsterdam Noord	0,5	-	-0,3	-0,2	-
Wegen Castricum	-	0,5	-	-	0,5
Verbetering organisatie	2,3	-	-0,8	-0,4	1,1
Natuurterreinen	-	1,6	-	-	1,6
Totaal	20,5	15,6	-1,5	-7,8	26,8

* De begroting van het baggerprogramma 2013 was 7,9 miljoen. Daarvan is 5,6 miljoen gerealiseerd, 0,4 miljoen vrijgevallen en 1,9 miljoen toegevoegd aan volgende jaren.

Een toelichting op de voorzieningen is opgenomen in Hoofdstuk 20 Balans.

16 Financiering (treasury-paragraaf)

Algemeen

We hebben in het totaal € 93,1 miljoen (begroting na wijziging € 97,6 miljoen) uitgegeven aan investeringen. Voor een aantal investeringen ontvingen we bijdragen van derden. Dit was in totaal € 41,7 miljoen (begroting na wijziging € 41,2 miljoen). Per saldo waren de netto-investeringen € 6,8 miljoen lager dan begroot.

De afschrijvingen op de investeringen kwamen uit op € 44,8 miljoen (begroting na wijziging € 42,0 miljoen). Aan de waarde van de activa is € 1,7 miljoen bouwrente toegevoegd. Een overzicht per activasoort is in de bijlage opgenomen.

We financieren onze investeringen met eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen (langlopende geldleningen). In 2013 zijn geen geldleningen aangetrokken.

Wet fido

De regels voor een juiste toepassing van het aantrekken van vreemd vermogen zijn vastgelegd in de 'Wet financiering decentrale overheden' (Wet fido). Deze wet is bedoeld om een solide financiering en kredietwaardigheid van decentrale overheden te bevorderen en in stand te houden. Om deze doelstellingen te kunnen toetsen, hanteert de wet twee instrumenten.

- De kasgeldlimiet ten behoeve van de beperking van het renterisico op korte financieringen (< 1 jaar).
- De renterisiconorm ten behoeve van de beperking van het renterisico op lange financieringen (> 1 jaar).

De *kasgeldlimiet* geeft de grens aan tot welk bedrag lagere overheden hun activiteiten met korte middelen mogen financieren. Voor waterschappen is die limiet bepaald op 23 procent van het begrotingstotaal. Elk kalenderkwartaal toetsen we de gemiddelde korte schuld van de betreffende maanden aan de limiet van € 59 miljoen in 2013. In 2013 zijn we binnen de limiet gebleven.

Uitgangspunt voor het invoeren van een *renterisiconorm* is het streven naar een spreiding van looptijden van lange geldleningen. Dit met het oog op een beperking van de renterisico's. Het bedrag aan aflossingen en het leningbedrag dat in aanmerking komt voor een renteherziening mag in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden. De renterisiconorm bedraagt 30 procent van het begrotingstotaal van 2013. De maximale herfinancieringsruimte (verplichte aflossing) voor 2013 is 30 procent van € 254 miljoen (€ 76,0 miljoen). Wij hebben in 2013 € 51,2 miljoen afgelost, derhalve blijven we ruim onder de grens.

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de treasury-functie en het treasury-beleid

De rentes voor zowel langlopende als kortlopende financieringsmiddelen bleven in 2013 laag. Net als in 2012 was het renteververschil tussen deze financieringsvormen groot. Hierdoor bleef het aantrekkelijk om gebruik te maken van rekening-courantfaciliteiten, waarbij uiteraard rekening werd gehouden met de kasgeldlimiet. Om optimaal gebruik te kunnen maken van de lage rentestand op de rekening-courant faciliteiten is niet op het gebruikelijke negatief saldo van € 40 miljoen, maar op € 55 miljoen gestuurd.

Daarnaast is ingespeeld op een forse subsidie. Halverwege 2013 werd verwacht dat deze subsidie eind 2013 zou worden ontvangen. Door gebruik te maken van deze kans heeft het CHI ingestemd om tijdelijk de kasgeldlimiet (financiering met kortlopende financieringsmiddelen) te verruimen. Hierdoor zijn geen vaste geldleningen aangetrokken en is maximaal gebruik gemaakt van goedkope leenfaciliteiten.

Financiële risico's

De volgende financiële risico's spelen een rol bij het beheer van de liquiditeiten: renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico, koersrisico en valutarisico (voor zover ter zake). Het laatstgenoemde risico speelt bij ons niet, omdat overheidsinstellingen slechts met eigen valuta te maken hebben. De inkomende en uitgaande geldstromen van de Cross Border Lease worden afgerekend in US-dollars, zodat wij hierover geen valutarisico lopen.

Het *renterisicobeheer* is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat in de toekomst de rentelasten van vreemd vermogen hoger zijn dan een gewenst niveau, respectievelijk dat de renteopbrengsten van activa lager zijn dan een gewenst niveau. Zolang de rente op korte financieringsmiddelen lager is dan de rente op lange financieringsmiddelen, maken we gebruik van korte middelen. De berekende grens van de kasgeldlimiet houden we hierbij als maximum aan, tenzij er redenen zijn hiervan tijdelijk af te wijken, bijvoorbeeld bij het verlaat opleggen van de belastingaanslagen.

Het *kredietrisicobeheer* (of debiteurenrisico) is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van de vorderingspositie ten gevolge van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de tegenpartij. Door het voeren van een strak invorderingsbeleid, waarbij we uiteindelijk deurwaarders inschakelen, beperken we dit risico zo veel mogelijk.

Het *liquiditeitsrisicobeheer* is het beheersen van risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitenplanning en meerjareninvesteringsplanning, waardoor de financieringskosten hoger kunnen uitvallen. De beheersing van dit risico is afhankelijk van de hardheid van de cijfers die in de meerjarenbegroting zijn opgenomen.

Liquiditeitsverloop en aangetrokken externe financieringsmiddelen

In de begroting 2013 is opgenomen dat we € 145 miljoen aan vaste geldleningen zouden aantrekken. Door de bijgestelde verwachting van de ontvangst van een subsidie van € 91 miljoen zijn er geen nieuwe vaste geldleningen aangetrokken. Dit verklaart een deel van het verschil tussen het begrote bedrag van aan te trekken geldleningen en de werkelijkheid. Een ander verschil is te verklaren door een afwijking in de planning van de investeringsuitgaven. Hierdoor bleken we beter in staat de belastinginkomsten te koppelen aan de uitgave. Als laatste kan worden vermeld dat gedurende 2013 een conversie heeft plaatsgevonden van lang naar korte geldleningen. De kasgeldlimiet is dichterbij bereikt. Hierdoor werd meer gebruik gemaakt van de lage rentestand op de rekening-courant faciliteiten.

Uiteindelijk is de subsidie niet volledig eind december ontvangen, maar begin januari 2014. Dit heeft geen invloed gehad op de te lenen gelden, maar wel op de liquiditeitspositie. Dit is te zien in onderstaande grafiek.

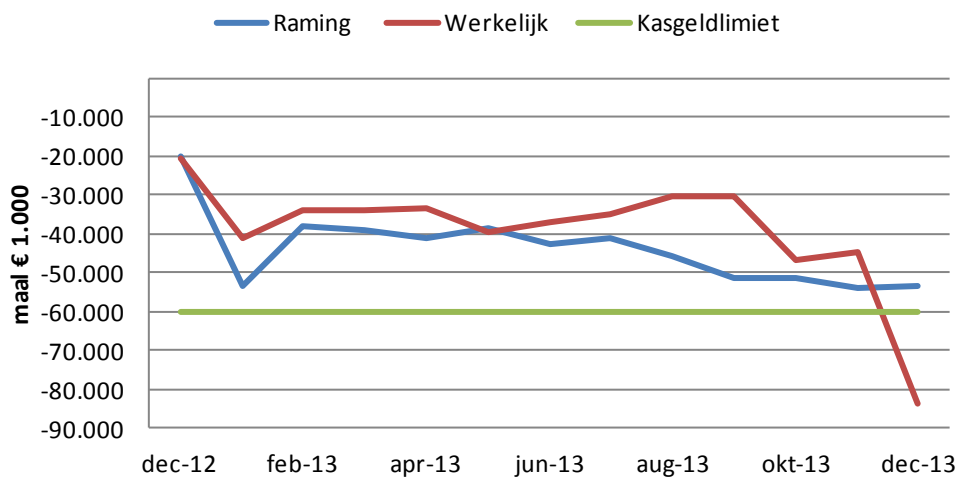
De lijn voor het kasgeldlimiet geeft de wettelijke limiet aan uit de wet Fido. Het CHI heeft voor drie maanden ingestemd met het afwijken van deze limiet uit de wet.

De onderstaande grafiek geeft het verloop van het saldo rekening-courant in 2013 weer.

Figuur 1

Verloop saldo rekening-courant 2013 ultimo maand

Financieringsbehoefte in 2013

De totale behoefte aan vaste financieringsmiddelen is als volgt te specificeren.

Financieringsbehoefte (bedragen x € 1.000)		31 december 2013	1 januari 2013
Af:	Te financieren boekwaarden:		
	Immateriële vaste activa	29.407	31.873
	Materiële vaste activa	510.580	499.851
	Financiële vaste activa	749	753
	Totaal te financieren vaste activa	540.736	532.477
Bij:	Vaste financieringsmiddelen:		
	Langlopende geldleningen	326.575	382.800
	Reserves en voorzieningen	109.032	112.369
	Totaal vaste financieringsmiddelen	435.607	495.169
	Financiering met vlottende schuld	105.129	37.308

17 Cultuurhistorisch erfgoed

In 2013 heeft de verbouwing van het Noorderpolderhuis in Schermerhorn plaatsgevonden. Na het vertrek van de beheerders uit de woning, is er een inbraak- en detectiesysteem geïnstalleerd, welke op een particuliere alarmcentrale is aangesloten.

De schuren op het terrein worden voor een deel door de muskusratten bestrijders gebruikt. Alle losse spullen op het terrein zijn verwijderd. Een onderzoek naar eventueel medegebruik van derden loopt en de mogelijkheden hiervoor worden in 2014 duidelijk.

Het Stoomgemaal Vier Noorder Koggen bij Medemblik is sinds 2009 weer ons eigendom en hebben wij de afgelopen jaren gerestaureerd. Er is dit jaar intensief en constructief overleg geweest tussen het hoogheemraadschap en de Stichting Stoommachine Museum (SSM) omtrent de beheersaspecten na de restauratie. In de beheersoverdracht met de stichting, de huurovereenkomst wordt medio 2014 ondertekend, wordt ingegaan op tal van gebruiksaspecten, zoals toegangsverlening, brand-, inbraak- en een beveiligingsinstallatie en installatie van een nieuw sluitsysteem. Ook is veel aandacht besteed aan het gebruik van de geheel vernieuwde klimaatinstallatie om het gasverbruik van het gehele complex zoveel mogelijk te beperken.

Met het dit jaar uitgewerkte Lange Termijn Onderhoudsplan is voor de komende 25 jaar een belangrijke stap gezet om de kosten voor de korte en langere termijn inzichtelijk te maken. Hierdoor kunnen er keuzes gemaakt worden welk onderhoud jaarlijks wordt uitgevoerd om het complex functioneel te onderhouden. Tot nu toe is het onderhoud uitgevoerd als restauratieproject, in 2014 gaat het stoomgemaal over in beheerfase.

De dienstwoning maakte geen onderdeel uit van het restauratieproject en daaraan is al eerder onderhoud uitgevoerd. Dit was noodzakelijk om de woning, na de niet voorziene leegstand, niet in verval te laten geraken.

We bezitten een uitgebreide collectie kunst en objecten uit het waterschapsverleden. Een deel van de collectie is tentoongesteld in de ruimte 'Waterschat' in ons kantoor in Heerhugowaard. Ook zijn de kantoorruimten ermee verfraaid. Het hoogheemraadschap onderhoudt bruikleenverkeer met vele musea in de regio.

Eind december 2013 is een evaluatie over het beheer van de collectie gestart. Op basis van scenario's maken we een afweging over hoe we in de toekomst met de collectie willen omgegaan. In het voorjaar 2014 wordt een voorstel aan het bestuur voorgelegd. Voor het huidige beheer hebben we per actie menskracht ingehuurd. Het beschikbare budget is besteed aan verzekering, onderhoud, beheer en opslag.

Wij hebben achttien molens in eigendom. Deze molens verkeren in een redelijke staat van onderhoud. In 2013 is aan diverse molens groot onderhoud gepleegd. Zo heeft de Berkmeermolen een nieuwe rietkap gekregen, is de uitstroomkoker van de Oosterdelmolen gerenoveerd en heeft de Noordermolen een nieuw wieksysteem gekregen. De najaarsstormen hebben bij diverse molens schade veroorzaakt.

De historische archieven van de vele rechtsvoorgangers van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier zijn grotendeels ondergebracht bij de regionale archiefdiensten Alkmaar, Amsterdam, Hoorn, Purmerend, Zaanstad en Haarlem. Momenteel is daar in totaal bijna 1.900 strekkende meter archief ondergebracht. De archivaris van het Regionaal Archief Alkmaar is benoemd als waterschapsarchivaris en houdt ook toezicht op het niet overgebrachte archief.

Er zijn in 2013 diverse aanvragen voor algemene subsidies behandeld, die een cultuurhistorisch of educatief karakter hebben. Van de 33 aanvragen zijn vijftien aanvragen, die een relatie hadden met cultuurhistorisch erfgoed, gehonoreerd voor een bedrag van € 23.300.

De exploitatie van cultuurhistorisch erfgoed 2013 is als volgt:

Exploitatie cultuurhistorisch erfgoed (bedragen x € 1)	Kosten Begroot 2013	Kosten 2013	Opbrengsten begroot 2013	Opbrengsten 2013
Noorderpolderhuis	110.000	141.800		
Kunst- en antiekcollectie	55.000	70.000		
Stoomgemaal Vier Noorder Koggen ²¹	5.000	-		
Molens	356.000	387.000	PM	63.750
Historische archieven	226.500	230.000		
Subsidies cultuur-historisch erfgoed	30.000	23.300		
Totaal	782.500	852.100	PM	63.750

²¹ Tot en met 2013 betrof het restauratiekosten die zijn geactiveerd. In 2014 komen de beheerkosten van het stoomgemaal in de exploitatie.

18 Verbonden partijen

Wij hebben een bestuurlijk en een financieel belang in elf organisaties. Onder bestuurlijk belang verstaan we een zetel in het bestuur van een organisatie, of het hebben van stemrecht. Van een financieel belang is sprake wanneer we middelen ter beschikking hebben gesteld en die kwijt zijn in geval van faillissement, dan wel wanneer financiële problemen op ons kunnen worden verhaald.

Uitwaterende Sluizen in Hollands Noorderkwartier (USHN) Lease Management III BV en de Polderlandstichting II zijn geen verbonden partijen meer, omdat de bijbehorende tranche van de Cross Border Lease in 2012 is opgeheven. De bijhorende ondernemingen zijn geliquideerd. Verder is het stoomgemaal Vier Noorder Koggen geen verbonden partij meer sinds eind 2013.

Gegevens over het bezit van aandelen en de dividenduitkeringen van de Nederlandse Waterschapsbank en de Bank Nederlandse Gemeenten zijn opgenomen in onderstaande tabel. Het financieel belang in de B.V. Baggerzorg (22 procent) bleef ongewijzigd.

De onderstaande tabel geeft de financiële waarden van de deelnemingen per einde verslagjaar weer.

Deelnemingen (bedragen x € 1)	Stand 31 december 2013
<i>Nederlandse Waterschapsbank</i>	
4.399 aandelen A van € 115,00	505.885
204 aandelen B van € 119,60 (€ 460 – 26 procent gestort)	24.398
<i>Bank Nederlandse Gemeenten</i>	
17.355 aandelen van € 2,50	43.388
B.V. Baggerzorg (21,95 procent)	81.000
Uitwaterende Sluizen Lease I B.V.	18.151
Huisvuilcentrale (HVC)	318
Maatschap CBL ²²	16.486
Totaal	689.626

In november 2011 heeft het CHI de beleidsnota 'Verbonden partijen' vastgesteld. Onder een verbonden partij wordt een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie verstaan waarin het waterschap een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Overeenkomstig het Waterschapsbesluit geven we in de jaarrekening een overzicht van onze verbonden partijen. In deze paragraaf wordt dit overzicht gegeven.

²² Bij aanvang van de CBL-transacties zijn HHNK en de Owner Trustees een maatschap aangegaan. HHNK heeft een aantal zuiveringsinstallaties in eerste instantie in deze maatschap ingebracht tezamen met een lening en daarmee een 0,01%-belang in maatschap verkregen.

In onderstaande tabel zijn de financiële waarden van de deelnemingen per einde verslagjaar weergegeven.

Naam van de verbonden partij De Nederlandse Waterschapsbank (NWB)			
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen		
Openbaar belang	Korte en langlopende kredieten verlenen. De NWB levert diensten op het gebied van betalingsverkeer, electronic banking en consultancy.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Activa	76.084	67.696
	Eigen vermogen	1.226	1.188
	Vreemd vermogen	74.858	66.508
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	4.399 aandelen A van € 115,00 204 aandelen B van € 119,60 (€ 460,00 – 26 procent volgestort) Totaal € 530.283		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen		
Openbaar belang	Kredietverlening aan decentrale overheden		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (geconsolideerd x € 1.000.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Activa	142.228	136.460
	Eigen vermogen	2.752	1.897
	Vreemd vermogen	139.476	134.563
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	17.355 aandelen van € 2,50, totaal € 43.388		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat geïnvesteerd is in de aandelen. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij Het Waterschapshuis			
Vestigingsplaats	Amersfoort		
Juridische vorm	Stichting Het Waterschapshuis maakt sinds 1 januari 2013 deel uit van een gemeenschappelijke regeling.		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen (AB-lid GR), secretaris-directeur (lid programmaraad gemeenschappelijke regeling), ambtenaren lid van begeleidingscommissies.		
Openbaar belang	De uitvoeringsorganisatie voor de 25 waterschappen op ICT-gebied. Met als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen.		

Naam van de verbonden partij		Het Waterschapshuis	
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Vaste activa	682	1.246
	Vlottende activa	7.899	17.922
	Eigen vermogen	324	2.279
	Vreemd vermogen	8.256	16.888
Bestuurlijk belang	Evenredige vertegenwoordiging in het algemeen bestuur.		
Financieel belang	Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling stichting Het Waterschapshuis (HWH) stelt de jaarlijkse begroting en de bijdragen van de waterschappen vast. Ieder college van een deelnemend waterschap wijst uit zijn midden een lid aan dat hem in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigt. Het dagelijks bestuur HWH bestaat uit de voorzitter en vier andere door en uit het algemeen bestuur HWH aan te wijzen leden. De begroting van Het Waterschapshuis bedraagt ruim € 19 miljoen.		
Continu risico	De gemeenschappelijke regeling kan ontbonden worden. De waterschappen lijden dan financieel- en imagooverlies. De kans op acute ontbinding is nagenoeg nihil. Bij georganiseerde ontbinding zal HHNK voor alle door HWH geleverde producten en diensten een vervangende oplossing moeten zoeken. Uit eerder onderzoek is gebleken dat dit zonder schade aan de continuïteit van HHNK mogelijk is.		
Actief risico	De transitie van Stichting Het Waterschapshuis naar een gemeenschappelijke regeling heeft op 1 januari 2013 plaatsgevonden. Mogelijk risico hierbij is dat de Gemeenschappelijke Regeling - door ontbreken draagvlak wordt ontbonden. Dit kan leiden tot imagoschade, vanwege mislukken samenwerking en tijdelijke discontinuïteit in de ICT-dienstverlening. Kosten als gevolg van het ontbinden van de gemeenschappelijke regeling worden ingeschat op een bijdrage HHNK van € 1,5 miljoen. Er is via een quick scan uitgezocht wat de gevolgen voor onze dienstverlening zijn bij ontbinding: er zijn op korte termijn geen problemen te verwachten.		
Naam van de verbonden partij		Waterproef	
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaar (directeur Bedrijfsvoering) is bestuurder van de stichting, de huidige interim-directeur is een medewerker van HHNK.		
Openbaar belang	Verzorgt laboratoriumactiviteiten voor HHNK en Waternet.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Activa	2.263	1.908
	Eigen vermogen	13	587
	Vreemd vermogen	2.250	1.345
Bestuurlijk belang	Bestuurslid		
Financieel belang	Financieel toezichthouder samen met Waternet. In de statuten is een maximering van de algemene reserve vastgelegd. Bedragen daarboven worden teruggegeven aan HHNK en Waternet.		
Continu risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van hoofdelijke aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid.		
Acuut risico	In 2013 heeft Waterproef aan al haar financiële verplichtingen kunnen voldoen, mede door een tariefsverhoging en dekking van een voorzien tekort door de moeders. Aan de hand van de conclusies van het onderzoek ontrent de samenwerkingsmogelijkheden tussen Het Waterlaboratorium en Waterproef worden de fusiegesprekken in 2014 voortgezet.		

Naam van de verbonden partij	Huisvuilcentrale (HVC)		
Vestigingsplaats	Alkmaar		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Bestuur		
Openbaar belang	Nuts bedrijf voor gemeenten en waterschappen		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (geconsolideerd x €1.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Vaste activa	994.627	1.023.345
	Vlottende activa	55.545	58.898
	Eigen vermogen (incl voorziening)	91.746	109.001
	Vreemd vermogen	958.426	973.242
Bestuurlijk belang	Deelname in een NV met andere overheden, 52 gemeenten en vijf andere waterschappen.		
Financieel belang	Aandeelhouderschap van HVC betekent dat HHNK garant staat voor 0,21 procent van de aangegane gegarandeerde leningen. Per 31 december 2012 staat HHNK garant voor circa € 1.400.000.		
Continu risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van hoofdelijke aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid. HVC kan een beroep doen op de garantstelling die door HHNK voor de investering in de afvalverwerking is afgegeven. Dit kan voorkomen doordat HVC verliezen lijdt en problemen krijgt met de banken die gegarandeerde leningen hebben verstrekt. Een aanbevolen maatregel is om bij de bovengenoemde situatie in samenspraak met de andere betrokken waterschappen invloed uit te oefenen.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Unie van Waterschappen		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Vereniging (rechtspersoon)		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf, hoogheemraden in commissies en ambtenaren in werk- en themagroepen		
Openbaar belang	Biedt ondersteuning op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en lobby bij de Europese Unie, het parlement en ministeries.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Vaste activa	12.079	12.257
	Vlottende activa	2.572	2.493
	Eigen vermogen (incl voorziening)	3.038	3.111
	Vreemd vermogen	11.613	11.639
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van de ledenvergadering, evenredige vertegenwoordiging.		
Financieel belang	Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd, ongeacht of daar middelen voor in de begroting zijn opgenomen.		
Continu risico	Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Het algemeen bestuur kan besluiten met financiële gevolgen die niet gedekt zijn door D&H en CHI.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	BV Baggerzorg		
Vestigingsplaats	Assendelft		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Directeur Bedrijfsvoering		
Openbaar belang	Het bewerken, verwerken en hergebruiken van verontreinigde baggerspecie uit regionale oppervlaktewateren.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Vaste activa	918	976
	Vlottende activa	1.734	1.843
	Eigen vermogen (incl voorziening)	874	1.426
	Vreemd vermogen	1.776	1.393
Bestuurlijk belang	De aandeelhouder levert een functionaris met vertegenwoordigings-bevoegdheid.		
Financieel belang	De vennootschap is een 78 procent dochteronderneming van Afvalzorg Grondstromen BV. De overige aandelen zijn in het bezit van het HHNK. Aandelenkapitaal HHNK is € 81.000.		
Continu risico	Het risico voor de aandeelhouder beperkt zich tot de wettelijke risico's.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Beemster Werelderfgoed		
Vestigingsplaats	Middenbeemster		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen, vertegenwoordigd door ambtenaar bestuurszaken.		
Openbaar belang	De gemeente Beemster en HHNK zijn de siteholders van het werelderfgoed. Deze organisaties zijn verantwoordelijk voor het beheer en behoud van de droogmakerij.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1)	31-12-2013	31-12-2012
	Vaste activa	-	-
	Vlottende activa	10.692	13.788
	Eigen vermogen (incl. voorzieningen)	10.692	13.788
	Vreemd vermogen	-	-
Bestuurlijk belang	Bestuurslid. De regels voor de siteholders zijn vastgelegd in een convenant.		
Financieel belang	HHNK levert jaarlijks een geïndexeerde bijdrage van € 5.844.		
Continu risico	Indien de siteholders niet meer aan de eisen van de Unesco voldoen, kan de Beemster van de werelderfgoedlijst worden gehaald.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Netherlands Water Partnership (NWP)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	Het NWP is een publiek-privaat samenwerkingsverband waarbinnen bedrijven, overheden, kennisinstellingen en non-profitorganisaties samenwerken om samen de (internationale) positie van de Nederlandse watersector te versterken.		

Naam van de verbonden partij Netherlands Water Partnership (NWP)			
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Activa	1.835	2.223
	Eigen vermogen	1.286	1.706
	Vreemd vermogen	549	517
Bestuurlijk belang	Eén van de 181 deelnemers		
Financieel belang	Deelnemers van het NWP betalen contributie. HHNK betaalt € 3.000 per jaar. De Stowa, Unie van Waterschappen, PWN en ruim de helft van de waterschappen is lid van NWP. NWP is hét netwerk voor meer impact in het buitenland. 200 partijen hebben zich aangesloten vanuit de overtuiging dat een sterke, samenwerkende watersector tot meer internationale kansen leidt. Nederland is sterk in geïntegreerde oplossingen waar meerdere disciplines voor nodig zijn.		
Continu risico	Geen		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij Uitwaterende Sluizen Lease I BV			
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaren		
Openbaar belang	Opgericht voor de Cross Border Lease constructie		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2012	31-12-2011
	Vaste activa	138	129
	Vlottende activa	24	24
	Eigen vermogen	144	135
	Vreemd vermogen	18	18
Continu risico	Er moet een hoge afkoopsom worden betaald wanneer het contract wordt beëindigd door HHNK. Daarnaast heeft het aanpassen van een installatie uit de CBL financiële consequenties. Verder leidt invoeren van bronbelasting tot hoge naheffingen, maar hiervoor zijn nog geen aanwijzingen.		
Naam van de verbonden partij Muskusrattenbestrijding			
Vestigingsplaats	Breukelen		
Juridische vorm	Overeenkomst van gemene rekening		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Waterkeringen en wegen		
Openbaar belang	Gezamenlijke muskusrattenbestrijding		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2012	31-12-2011
	Vaste activa	N.v.t.	N.v.t.
	Vlottende activa		
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Bestuurlijk belang	Deelnemen in een overeenkomst met andere overheden.		
Financieel belang	Mede betalen van salarissen muskusrattenbestrijders.		
Continu risico	Aansprakelijkheid voor exploitatietekorten (vijf jaar). Tussentijdse opzegging niet mogelijk gedurende twee jaar.		
Acuut risico	Organisatorische aanloopproblemen (personele kosten)		

19 EMU-saldo

De Nederlandse waterschappen verschaffen in hun begrotingen en jaarrekeningen inzicht in het EMU-saldo van de organisatie.

De schuldencrisis in Europa wordt op politiek niveau langzaam maar gestaag opgelost. Een van de consequenties hiervan is dat landen sterker moeten sturen op het terugdringen van het begrotingstekort. Voor ons heeft dit invloed gekregen door de Wet Hof. De Wet Hof vertaalt de scherpere Europese afspraken van het Stabiliteits- en Groeipact in nationale wetgeving. Volgens die afspraken dient Nederland het financieringstekort te beperken tot drie procent van het bruto binnenlands product. De beperking geldt vanaf 2013. Dit heeft verstrekkende gevolgen voor de medeoverheden, want de beheersing van het EMU-saldo geldt als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het betekent een beperking van de begrotingsvrijheid van decentrale overheden. De Nederlandse waterschappen mogen in principe geen groter tekort dan 0,05 procent van het Bruto Binnenlands Product (BBP) hebben. Doorvertaald naar ons mogen wij in 2013 een te kort hebben van € 25 miljoen.

De berekening van het EMU-saldo voor 2013 in de primitieve begroting is als volgt.

EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	Begroting 2013	Rekening 2013	Vershil
EMU-exploitatiesaldo	-24.225	-18.480	5.745
Vermeerderingen investeringen	-106.191	-93.125	13.066
Investeringssubsidies en bijdragen van derden	33.678	41.671	7.993
Afschrijvingen	41.836	44.847	3.011
Invloed investeringen	-30.677	-6.607	24.070
Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	11.250	-	-11.250
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-13.722	-7.728	5.994
Invloed voorzieningen	-2.472	-7.728	-5.256
EMU-saldo	-57.374	-32.815	24.559

De primitieve begroting 2013 ging uit van een negatief EMU-saldo van € 57,4 miljoen. Het werkelijke EMU-saldo is € 32,8 miljoen negatief. De grote verschillen worden verklaard door lagere investeringsuitgaven en hogere ontvangen bijdrage van derden. Speciale aandacht krijgt de toevoegingen aan de voorzieningen ten laste van de exploitatie. Ten tijde van het opstellen van de begroting moest worden gerekend met € 11,3 miljoen toevoegingen voorzieningen. In de loop van 2013 is van het EMU-saldo berekeningswijze aangescherpt door de Unie van Waterschappen en het CBS.

In bovenstaande tabel wordt het EMU-saldo berekend volgens de berekeningswijze van de verslagleggingregels (BBVW). Het CBS hanteert een andere berekeningswijze. Op de berekeningswijze van het CBS is het EMU-saldo € 11,2 miljoen negatief. Het verschil wordt verklaard doordat de methode die wordt voorgeschreven in de administratieve regels uit het waterschapsbesluit de uren voor investeringen dubbel telt.

Deel 3 Jaarverslag - Jaarrekening

20 Balans

Presentatie van bedragen

Alle bedragen zijn in duizendtallen in euro's, tenzij anders vermeld.

20.1 Balans per ultimo boekjaar

Activa	Rekening 2013	Rekening 2012	Passiva	Rekening 2013	Rekening 2012
Vaste activa			Eigen vermogen		
Immateriële vaste activa	29.407	31.873	Algemene reserves	25.000	25.000
Materiële vaste activa	510.580	499.851	Bestemmingsreserves	6.271	10.115
Financiële vaste activa	749	753	Egalisatiereserves	50.926	56.575
			Resultaat boekjaar	357	143
Vlottende activa					
Voorraden	1.220	1.338	Voorzieningen	26.835	20.536
Vorderingen en overlopende activa	81.390	74.040	Langlopende schulden	326.575	382.800
Liquide middelen	6	599			
			Vlottende passiva		
			Kortlopende schulden en overlopende passiva	187.388	113.285
Totaal	623.352	608.454	Totaal	623.352	608.454

20.2 Toelichting op de balans per ultimo boekjaar.

Activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa	Rekening 2013	Rekening 2012
Onderzoek, voorbereiding en ontwikkeling	11.333	14.315
Bijdragen en afkoopsommen	18.074	17.558
Totaal	29.407	31.873

De balanspost 'onderzoek, voorbereiding en ontwikkeling' betreft met name onderzoeken voor dijkversterkingen en waterbergingen.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	Rekening 2013	Rekening 2012
Gronden	17.262	17.417
Vervoermiddelen en werktuigen	155	228
Overige bedrijfsmiddelen	4.550	4.949
Kantoren, dienstwoningen en centrale werkplaatsen	50.645	51.697
Waterkeringen	51.612	41.696
Waterlopen, kunstwerken en gemalen kwantiteitsbeheer	105.101	95.235
Zuiveringstechnische werken	263.608	268.474
Wegen	16.932	19.439
Vaarwegen en havens	715	716
Totaal	510.580	499.851

De boekwaarde van de erfpachtcontracten ad € 750 is opgenomen onder de materiële vaste activa categorie 'gronden'. Eind 2013 hebben we 750 lopende erfpachtcontracten.

Verloopoverzicht mutaties immateriële en materiële vaste activa

Verloopoverzicht	Immateriële activa	Materiële vaste activa	Totaal
Boekwaarde 1 januari 2013	31.873	499.851	531.724
Desinvesteringen en overboekingen	-519	519	0
Investeringen 2013	7.427	85.698	93.125
Bijdragen van derden 2013	-2.216	-39.455	-41.671
(Extra) Afschrijvingen 2013	-7.190	-37.656	-44.846
Geactiveerde rente 2013	32	1.623	1.655
Boekwaarde 31 december 2013	29.407	510.580	539.987

In de boekwaarde per 31 december 2013 is een bedrag van € 54,9 miljoen voor activa in ontwikkeling (onderhandenwerk) opgenomen.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	Rekening 2013	Rekening 2012
Verstrekke leningen	48	56
Waarborgsommen	11	11
Deelnemingen en effecten	690	686
Totaal	749	753

Verstrekke leningen

Betreft aan personeel verstrekke hypothecaire geldleningen (oud) en leningen PC-privé regeling.

Vorraden

Vorraden	Rekening 2013	Rekening 2012
Onderhanden werken voor derden	-	9
Basaltzuilen	468	459
Basaltstortsteen	283	278
Kalk zinksteen	2	2
Vlijsteen	6	6
Noordse steen	92	101
Basalton	23	22
Steenvoorraad Texel	346	461
Totaal	1.220	1.338

Op basis van de 'Nota waarderings-, afschrijvings-, rente- en voorradenbeleid 2003' houden we alleen voorraden aan als die niet voldoen aan het matching-principe²³, en als de uitgaven jaarlijks sterk kunnen fluctueren. Op basis van dit uitgangspunt is alleen de voorraad steen verantwoord in de balans. De voorraden zijn gewaardeerd tegen de historische prijs of de lagere marktwaarde. Voor de waardering heeft een inventarisatie plaatsgevonden.

De verslagleggingregels schrijven voor dat de onderhanden werken voor derden bij de balanspost 'voorraden' worden verantwoord.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa	Rekening 2013	Rekening 2012
<i>Vorderingen waterschapsbelastingen</i>		
2007 en ouder	88	89
2008	277	567
2009	441	989
2010	921	2.149
2011	1.328	4.072
2012	2.219	16.530
2013	17.430	-
Nog te verdelen	-1.303	-858
Voorziening dubieuze belastingdebiteuren	-1.613	-1.661
Subtotaal	19.788	21.877
<i>Overige vorderingen:</i>		
1 maand	2.357	2.739
2 maanden	86	415
3 maanden	75	1
4-12 maanden	81	181

²³ Het beginsel in de verslaglegging op basis waarvan kosten zoveel mogelijk worden verantwoord in de periode waarin de opbrengsten worden verantwoord.

Vorderingen en overlopende activa	Rekening 2013	Rekening 2012
Ouder dan 12 maanden	42	73
Subtotaal	2.641	3.409
Af: voorziening overige dubieuze debiteuren	-33	-184
Totaal vorderingen	22.396	25.102
<i>Overlopende activa</i>		
NTO ²⁴ bijdrage Rijk inzake project HWBP-2	49.907	38.999
NTO bijdragen provincie NH	6.261	4.224
Vooruitbetaalde bedragen/vooruitontvangen facturen	120	215
NTO subsidie	-	-
Nog op te leggen aanslagen waterschapsbelastingen	663	2.822
HVC Energie	438	-
NTO Rijkssubsidie Restauratie Stoomgemaal Medemblik	331	137
NTO subsidie RWS inzake Dijken op Veen	-	504
NTO subsidie Wormer Jisper Water	183	-
NTO subsidie Skills improvement and new technologies (SKINT)	173	173
NTO subsidies	-	24
Overige vlottende activa	918	1.840
Totaal overlopende activa	58.994	48.938
Totaal vorderingen en overlopende activa	81.390	74.040

Vorderingen

De totale openstaande debiteuren per eind 2013 bedragen € 24,0 miljoen. Per ultimo 2013 is € 1,6 miljoen opgenomen als voorziening dubieuze belastingdebiteuren. Deze voorziening wordt in mindering gebracht op de debiteuren. Het saldo van de debiteuren komt daarmee op € 22,4 miljoen. Dit saldo is ten opzichte van 2012 met € 2,7 miljoen afgenomen.

Overlopende activa

Het saldo van de overlopende activa per eind 2013 van € 59,0 miljoen, is ten opzichte van 2012 met € 10,1 miljoen toegenomen. De grootste posten die per eind 2013 onderdeel uitmaken van de overlopende activa zijn de volgende.

- De nog te ontvangen bijdragen van het Rijk voor het HWBP-2, in totaal € 49,9 miljoen.
- De nog te ontvangen bijdragen van de provincie van € 6,3 miljoen voor diverse projecten.

²⁴ NTO = Nog te ontvangen

Verloopoverzicht bijdragen van andere overheden

Verloopoverzicht	HWBP-2	Overige subsidies	Totaal
Saldo 1 januari 2013	38.999	5.062	44.061
Ontvangen bedragen	-23.075	-5.460	-28.535
Bestedingen	33.983	7.349	41.332
Saldo 31 december 2013	49.907	6.951	56.858

Liquide middelen

Liquide middelen	Rekening 2013	Rekening 2012
ING-bank	5	465
Nederlandse Waterschapsbank	-	133
Kas	1	1
Totaal	6	599

De liquide middelen staan voor ons vrij ter beschikking en bestaan uit direct opeisbare vorderingen op kredietinstellingen en kasmiddelen.

Passiva

Eigen vermogen

Reservepositie

Het eigen vermogen is in 2013 afgenomen met € 9,2 miljoen en bedraagt per 31 december 2013 € 82,6 miljoen.

De afname is het gevolg van de volgende mutaties.

Reservepositie		Rekening 2013
Resultaat boekjaar 2013		357
Bij: dotaties:		
- Taakreserves op grond van primitieve begroting 2013	380	
- Taakreserves eerste algemene begrotingswijziging 2013	3.047	
		3.427
Af: onttrekkingen:		
- Egalisatiereserve Keringen Texel	659	
- Egalisatiereserve Cross Border Lease (CBL)	539	
- Egalisatiereserve Afkoopsom wegentaak Amsterdam-Noord	905	
- Egalisatiereserve Erfpachtgronden	1.175	
- Egalisatiereserve Huisvesting	2.264	
- Egalisatiereserve Werven	124	
- Egalisatiereserve maatregelen CO ₂ emissiereductie	44	
- Taakreserve inzake overdracht wegen Castricum	1.045	
- Taakreserves op grond van primitieve begroting 2013	3.260	
- Taakreserves op grond van eerste algemene begrotingswijzigingen 2013	3.047	
		13.062
Saldo		9.278

Algemene reserve

Algemene reserve	Rekening 2013	Rekening 2012
Algemene reserve	25.000	25.000

Het doel van een algemene reserve is het beschikken over weerstandsvermogen. Zonder weerstandsvermogen leidt een financiële calamiteit tot een forse negatieve reserve. Deze zou binnen enkele jaren weggewerkt moeten worden. Dit zou leiden tot een sterke tariefsverhoging gedurende een beperkte periode. Voorbeelden van calamiteiten zijn juridische claims, terroristische aanslagen, (natuur)rampen en andere majeure risico's. In hoofdstuk 11 *Weerstandsvermogen en risico's* zijn onze strategische risico's beschreven.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves	Rekening 2013	Rekening 2012
Watersysteembeheer	10.256	7.835
Zuiveringsbeheer	-5.684	2.202
Wegenbeheer	1.699	78

De bestemmingsreserve Zuiveringsbeheer laat ultimo 2013 een negatief saldo zien van € 5,7 miljoen. De ontwikkeling van de bestemmingsreserves in het meerjarenplan 2014-2017 laat zien dat het negatieve saldo tijdelijk van aard is en in 2017 weer positief zal zijn.

Het verloop van de bestemmingsreserves is als volgt.

Verloop	Totaal	Water-systeem	Zuivering	Wegen
Stand volgens vastgestelde jaarrekening 2012	10.115	7.835	2.202	78
Verdeling resultaat 2012 inclusief rentevergoeding	81	-155	-1.579	1.815
Interne toevoeging	3.427	3.024	-	403
Interne onttrekking	-7.352	-448	-6.307	-597
Saldi ultimo 2013	6.271	10.256	-5.684	1.699

Bovenstaande bestemmingsreserves gebruiken we voor het opvangen van schommelingen in uitvoeringskosten inzake waterschapstaken. De hoogte van de bestemmingsreserves is mede gebaseerd op meerjarenramingen over kosten- en tarievenontwikkeling.

Egalisatiereserves

Egalisatiereserves	Rekening 2013	Rekening 2012
CBL (Cross Border Lease)	3.234	3.774
Keringen Texel	932	1.591
Afkoopsom wegentaak Amsterdam-Noord	9.052	9.958
Erfpachtgronden	9.403	10.579
Huisvesting	24.899	27.163
Werven	1.482	1.544
Maatregelen CO ₂ -emissiereductie	1.924	1.966
Totaal	50.926	56.575

Totaal verloop reserves

Verloop	2013
Saldo 1 januari 2013	91.832
Interne toevoegingen	3.427
Interne onttrekkingen	-13.062
Voorstel resultaatbestemming 2013	357
Saldo 31 december 2013	82.554

In 1997 is door de Cross Border Lease-transactie een voordeel ontstaan dat gedurende de looptijd van de overeenkomst vrijvalt ten gunste van de exploitatie. Conform de begroting is in 2013 € 0,5 miljoen van de reserve vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

Eind 2006 hebben we een afkoopsom van het Rijk ontvangen voor het toekomstige onderhoud aan de zandige waterkeringen op Texel. Deze afkoopsom is gebruikt voor de vorming van een egalisatiereserve. Volgens een aflopend schema valt deze reserve in een periode van tien jaar vrij ten gunste van de exploitatie.

De egalisatiereserve 'Afkoopsom wegentaak Amsterdam-Noord' is ontstaan in 2008. Van de gemeente Amsterdam is toen een bedrag van € 14,7 miljoen ontvangen voor de afkoop van de wegenheffing in het gebied van de gemeente. Het nettobedrag valt in 25 jaar aflopend vrij ten gunste van de exploitatie.

In oktober 2007 heeft het bestuur besloten om drie egalisatiereserves te vormen: huisvesting, verkoop erfpachtgronden en werven. De vrijval van de egalisatiereserve 'Huisvesting' vindt sinds juni 2011 plaats, vanaf de ingebruikname van de centrale kantoor in Heerhugowaard. De toevoeging aan de egalisatiereserve 'Erfpachtgronden' vond plaats uit de gerealiseerde verkoopopbrengsten van verkochte erfpachtgronden. De egalisatiereserve 'Werven' is gevormd uit de verkoopopbrengst van de verkochte werven.

Het algemeen bestuur heeft op 16 november 2011 besloten tot het vormen van de egalisatiereserve 'Maatregelen CO₂-emissiereductie'. Deze reserve bestaat uit niet bestede budgetten van 2010 tot en met 2012. Vanuit de reserve financieren we de kapitaallasten van investeringen die specifiek bedoeld zijn om de CO₂-emissie te verminderen.

Resultaat boekjaar per taak

Taak	Rekening 2013	Rekening 2012
Watersysteembeheer	448	-466
Zuiveringsbeheer	701	-1.182
Wegenbeheer	-792	1.791
Totaal	357	143

Het resultaat van het boekjaar wordt in de balans als afzonderlijke component van het eigen vermogen opgenomen en, na vaststelling van de jaarrekening, in het daaropvolgende boekjaar verdeeld. Dit overeenkomstig een door het algemeen bestuur vastgesteld besluit over de bestemming van het resultaat.

Voorzieningen

Voorzieningen (bedragen x € 1 miljoen)	Stand 1 jan 2013	Interne vermeer- deringen	Interne verminde- ringen	Externe verminde- ringen	Stand 31 dec 2013
Baggerfonds	12,8	11,0	-0,4	-5,6	17,8
Cross Border Lease	1,0	-	-	-	1,0
Pensioen	1,3	2,0	-	-0,3	3,0
Amovering zuiveringstechnische werken	2,6	0,5	-	-1,3	1,8
Wegheffing Amsterdam- Noord	0,5	-	-0,3	-0,2	-
Wegen Castricum	-	0,5	-	-	0,5
Verbetering organisatie	2,3	-	-0,8	-0,4	1,1
Natuurterreinen	-	1,6	-	-	1,6
Totaal	20,5	15,6	-1,5	-7,8	26,8

Totaal verloop voorzieningen

Verloop voorzieningen (bedragen x € 1 miljoen)	2013
Saldo 1 januari 2013	20,5
Interne vermeerderingen	15,6
Interne verminderingen	-1,5
Externe verminderingen	-7,8
Saldo 31 december 2013	26,8

Baggerfonds

Het baggerfonds is in 2012 in overeenstemming gebracht met het Beleidsplan Waterbodems 2012-2016. Als gevolg van een aanbestedingsvoordeel bij drie stedelijke baggerprojecten heeft in 2013 een vrijval plaatsgevonden van € 0,4 miljoen.

In de CHI-vergadering van 13 november 2013 is bij het vaststellen van de begroting 2014 de jaarlijkse dotatie in de voorziening baggerwerken voor de uitvoering van het Beleidsplan Waterbodems 2012-2016 verlaagd van € 11,0 miljoen naar € 8,1 miljoen vanaf 2014.

Cross Border Lease (CBL)

Deze voorziening is gevormd in 2007 en dient ter dekking van benoemde toekomstige afkoopsommen en advieskosten die voortvloeien uit de CBL-constructies. Voor toekomstige kosten in verband met de Cross Border Lease (CBL) houden we in de voorziening rekening met het voortijdig beëindigen van het contract met één van de investeerders.

In de negentiger jaren van de vorige eeuw zijn vijftien RWZI's in een Cross-Border-Lease-overeenkomst ondergebracht. Hiermee is indertijd een financieel voordeel van circa € 10 miljoen behaald. Eind 2013 waren zeven RWZI's ondergebracht in een CBL-overeenkomst. Per RWZI voorzien we € 150.000 aan toekomstige kosten. De overeenkomsten lopen af in 2019 en 2020.

Pensioenverplichtingen in eigen beheer

De gewijzigde Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers heeft geleid tot een aanvullende dotatie van € 2,0 miljoen aan de bestaande pensioenvoorziening voor oud-waterschapsbestuurders. Deze dotatie is eenmalig en is noodzakelijk om de komende jaren pensioenen uit te keren.

De hogere kosten worden veroorzaakt door de hogere levensverwachting en lagere rentes bij de pensioenfondsen.

Amoveringen zuiveringstechnische werken

In juni 2011 heeft het algemeen bestuur ingestemd met een geactualiseerde voorziening. Per balansdatum is een geactualiseerd amoveringsplan beschikbaar. Het niveau van de voorziening 'Amovering zuiveringstechnische werken' is in overeenstemming met het amoveringsplan.

Wegenheffing Amsterdam-Noord

Naar aanleiding van de uitspraak van de Hoge Raad waarmee de bezwaarmakers tegen de wegenheffing in Amsterdam-Noord in het gelijk zijn gesteld, is besloten om een voorziening te vormen voor de terugbetaling. In 2013 heeft uitbetaling plaatsgevonden en is het resterende saldo ten gunste van de exploitatie vrijgevallen.

Wegen Castricum

Eind 2013 is met de gemeente Castricum overeenstemming bereikt met betrekking tot de overdracht van wegen buiten de bebouwde kom van de voormalige gemeenten Limmen en Akersloot. Hierbij is overeengekomen dat wij nog onderhoudswerkzaamheden uitvoeren aan een brug over de Schulpvaart in 2014. Voor de kosten van € 0,5 miljoen is een voorziening gevormd.

Verbetering organisatie 2013

In 2011 is gestart met een verbeteringstraject binnen de organisatie. In 2013 is geconstateerd dat minder kosten ten laste van de reorganisatievoorziening zullen worden gebracht dan was voorzien. Als gevolg hiervan is € 0,8 miljoen ten gunste van de exploitatie vrijgevallen. Verwacht wordt dat de organisatiewijziging nog voor € 1,1 miljoen (frictie)kosten veroorzaakt.

Natuurterreinen

Ten behoeve van de gevolgen van rechtelijke uitspraken in (op balansdatum nog lopende) procedures inzake belasting natuurterreinen is een voorziening gevormd van € 1,6 miljoen.

Langlopende schulden

Langlopende schulden	Rekening 2013	Rekening 2012
Langlopende leningen opgenomen gelden	326.507	382.737
Ontvangen waarborgsommen	52	52
Overige langlopende schulden	16	11
Totaal	326.575	382.800

De rentelasten van de langlopende leningen voor het jaar 2013 waren € 15,8 miljoen. In de bijlage is het verloop van de langlopende leningen weergegeven.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

Kort lopende schulden en overlopende passiva	Rekening 2013	Rekening 2012
Aflossingsverplichting langlopende leningen	56.231	51.205
Bankkrediet NWB	85.113	20.599
Crediteuren	21.079	20.429
Rente langlopende leningen	5.461	5.384

Kort lopende schulden en overlopende passiva	Rekening 2013	Rekening 2012
Vooruitontvangen subsidies	5.975	3.758
Belastingen en sociale- en pensioenpremies	3.558	2.811
Verlofverplichtingen	1.799	1.605
Energiekosten december	1.991	2.214
Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	6.181	5.280
Totaal	187.388	113.285

Verloopoverzicht vooruitontvangen bijdragen van andere overheden

Verloopoverzicht	2013
Saldo 1 januari 2013	3.758
Ontvangen bedragen	3.989
Besteding	-1.772
Saldo 31 december 2013	5.975

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Een aantal verplichtingen wordt volgens de geldende regelgeving niet geconsolideerd in de balans. Daarom geven we deze hieronder separaat weer.

Schadevergoeding project Kinselmeer

De projectontwikkelaar bij het Kinselmeer eist schadevergoeding van ons voor de aanleg van een recreatiepark bij Durgerdam. In een kort geding is een voorschot van € 640.000 toegewezen aan de projectontwikkelaar. Dit voorschot is als last opgenomen. Op dit moment kan geen betrouwbare inschatting gemaakt worden van de uitkomst van deze zaak en daarom is er geen voorziening opgenomen.

Cross Border Lease zuiveringstechnische werken, eerste tranche

De RWZI's Beemster, Geestmerambacht, Katwoude, Oosthuizen, Ursem, Wervershoof en Zaandam-Oost zijn, als gevolg van de eerste tranche van de Cross Border Lease Uitwaterende Sluizen, leaseobjecten. Op grond van de geldende regelgeving zijn de cijfers van de eerste tranche vanaf het begin van de leaseperiode niet in de balans geconsolideerd. Per balansdatum gaat het om de volgende bedragen.

Cross Border Lease	Rekening 2013	Rekening 2012
Deposito CBL I	144.073	149.823
Rente deposito CBL I	10.668	11.098
Totaal activa	154.741	160.921
Leaseverplichtingen CBL I langlopend	144.859	150.592
Leaseverplichtingen CBL I kortlopend	9.882	10.329
Totaal	154.741	160.921

(Bank-)garantstellingen

Stichting Waterproef

Stichting Waterproef voert sinds 1 januari 2005 laboratoriumactiviteiten uit voor Waternet en ons. Per 31 december 2008 hebben Waternet en wij een garantieverklaring afgegeven voor de stichting Waterproef. Met deze verklaring staan beide organisaties garant voor de juiste nakoming van de verplichtingen tot betaling van alles wat de Nederlandse Waterschapsbank van de stichting te vorderen heeft.

Huisvuilcentrale (HVC)

Aandeelhouderschap van HVC per 31 december 2012 betekent dat HHNK garant staat voor 0,21 procent van de aangegane gegarandeerde leningen. Per 31 december 2012 staat HHNK garant voor circa € 1,4 miljoen.

Leasecontracten

Per 31 december 2013 staan vier auto's onder contract. De huidige contracten hebben een waarde van afgerond € 0,1 miljoen.

Huurcontracten

Per 31 december 2013 hebben de lopende huurcontracten een waarde van afgerond € 0,3 miljoen. De huurcontracten hebben voornamelijk betrekking op installaties en printersystemen.

21 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt in overeenstemming met de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording waterschappen (BBVW).

- Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aankoopprijs en/of vervaardigingsprijs (eigen kosten organisatie bij project in eigen beheer). Ze worden lineair afgeschreven. Investerings tot € 100.000 worden niet geactiveerd, maar ineens ten laste van de exploitatie gebracht. Bij immateriële vaste activa gaan we pas tot activering over als het ten minste een bedrag van € 200.000 betreft.
- Voor zover niet anders vermeld zijn de activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.
- Deelnemingen worden gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs.
- De voorraden worden gewaardeerd tegen historische kostprijs of, als die lager is, tegen de actuele marktwaarde op balansdatum.
- Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Dit onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.
- De jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van lasten en baten.
- Lasten zijn toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.
- Baten zijn opgenomen voor zover ze zijn gerealiseerd.
- Verliezen worden als last genomen op het moment dat ze voorzienbaar zijn.
- De afschrijvingen op de vaste activa zijn berekend door middel van een vast percentage van de stichtingskosten c.q. de verkrijgingprijs op basis van de verwachte levensduur per individueel actief. De maximale afschrijvingstermijn van vaste activa zijn als volgt vastgesteld.

Grond	40 jaar
<i>Kantoren, huisvesting, werkplaatsen</i>	
Civiel	40 jaar
Mechanisch/elektrisch	15 jaar
Inventaris	5 jaar
Automatisering	4 jaar
<i>Waterkeringen</i>	
Civiel	30 jaar
Mechanisch/elektrisch	15 jaar
Groot onderhoud	20 jaar
Wegen	15 jaar
<i>Watergangen, kunstwerken et cetera</i>	
Civiele installaties	30 jaar
Mechanische/elektrische installaties	15 jaar
Watergangen	30 jaar
<i>Zuiveringstechnische werken</i>	
Civiele installaties	30 jaar
Mechanische/elektrische installaties	15 jaar
Persleidingen	40 jaar
Vrijvervalleidingen	20 jaar

<i>Wegen</i>	
Wegen inclusief veiligheidsmaatregelen	15 jaar
Mechanische/elektrische/meet/regelsystemen	10 jaar
<i>Immateriële vaste activa</i>	
Onderzoek, voorbereiding, ontwikkeling	5 jaar
Bijdragen en afkoopsommen	10 jaar

22 Exploitatie naar programma's

Presentatie van bedragen

Alle bedragen zijn in duizendtallen in euro's, tenzij anders vermeld.

22.1 De programmarekening

Exploitatierkening naar programma ²⁵	Rekening 2013	Begroting na wijzigingen 2013	Begroting 2013
Waterveiligheid	14.429	11.773	14.611
Voldoende water	64.105	66.843	68.765
Schoon water	72.155	72.252	74.624
Veilige wegen	19.517	20.312	20.029
Bestuur en organisatie	-170.563	-171.180	-178.029
Exploitatieresultaat ('-' is voordelig)	-357	-	-

In het bestuursvoorstel ten behoeve van de vaststelling van het jaarverslag hebben we het voorstel tot bestemming van het resultaat opgenomen.

22.2 Begrotingsafwijkingen

Er zijn verschillende categorieën van begrotingsafwijkingen. Bij bepaalde categorieën is bij hogere uitgaven sprake van onrechtmatigheid. Dit telt mee in het oordeel van de accountant. De basis om te bepalen of een begrotingsafwijking onrechtmatig is, vormt ons controleprotocol, en de 'Kadernota Rechtmatigheid 2013'. Hieronder volgen de categorieën.

0. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid van het CHI, mits toegelicht in de jaarrekening, zijn **niet onrechtmatig** en worden derhalve **niet** meegenomen in het oordeel van de accountant over de begrotingsrechtmatigheid.
1. Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten.*
2. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd.**
3. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor de budgethouder tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend.**
4. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd:
  - a) geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar,**
  - b) geconstateerd na verantwoordingsjaar.*
5. Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf, of pas in de volgende jaren.
  - a) jaar van investeren**
  - b) afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren*

²⁵ De tabel exploitatierkening bevat kosten en opbrengsten.

6. Kostenoverschrijdingen bij open-einde-(subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter bij het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.*
7. Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft het college nog geen besluit genomen.**

* Onrechtmatig, maar telt **niet** mee in het oordeel van de accountant.

** Onrechtmatig, en telt mee in het oordeel van de accountant.

22.3 Toelichting begrotingsafwijkingen

Per effect is nagegaan of de begrotingsafwijkingen binnen de grenzen liggen van de door het bestuur geautoriseerde begroting.

Exploitatiekosten naar programma ²⁶	Rekening 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Waterveiligheid	14.251	11.867
Voldoende water	46.984	48.238
Schoon water	63.045	62.484
Veilige wegen	20.293	20.657
Bestuur en organisatie	105.104	103.875
Totaal kostensoorten	249.678	247.121

In het volgende overzicht worden de begrotingsafwijkingen ten opzichte van de begroting na wijzigingen geclassificeerd.

Effect	Toelichting	Meer uitgegeven dan begroot	Categorie van de begrotingsafwijking
Waterveiligheid	<p><i>Kapitaallasten</i></p> <p>De kosten van het herstel van de afschuiving aan de Zuiderdijk kunnen mogelijk niet in rekening worden gebracht bij het Rijk. Voorzichtigheidshalve zijn die kosten in 2013 genomen.</p> <p>Daarnaast zijn de interne doorberekende rentelasten hoger uitgevallen doordat het voorschot HWBP-2 project Zwakke Schakels pas in 2014 zal worden ontvangen. In begroting 2013 werd rekening gehouden met de ontvangst van het voorschot in 2013. De externe rentelasten worden in eerste instantie geboekt onder het effect Bestuur en Organisatie. Van daaruit vindt op basis van de investeringen een doorbelasting plaats naar de vier andere beleidsprogramma's.</p>	-2,4	6

²⁶ Exploitatiekosten presenteert alleen de boekingen op de kostensoorten.

Effect	Toelichting	Meer uitgegeven dan begroot	Categorie van de begrotingsafwijking
Schoon Water	<i>Kapitaallasten</i> Als gevolg van een inventarisatie van de vaste activa is gebleken dat bepaalde activa niet meer in bezit was van HHNK. Het gevolg zijn hogere afschrijvingskosten.	-0,6	0
Bestuur en Organisatie	<i>Voorzieningen</i> De gewijzigde Algemene pensioenwet heeft geleid tot een aanvullende dotatie aan de bestaande pensioenvoorziening voor oud-waterschapsbestuurders. Deze dotatie is eenmalig en is noodzakelijk om de komende jaren pensioenen uit te keren. De hogere kosten worden veroorzaakt door de hogere levensverwachting en lagere rentes bij de pensioenfondsen.	-1,2	0

Begrotingswijzigingen in 2013

D&H heeft drie begrotingsvoorstellen goedgekeurd waarbij geld uit 'onvoorzien' is ingezet om extra kosten te financieren. Door het CHI is één algemene begrotingwijziging goedgekeurd om binnen de begroting tegenvallers op te vangen.

Op hoofdlijnen de tegenvallers:

- lagere belastingopbrengst € 5,8 miljoen;
- minder dekking uit uren op investeringen € 4,4 miljoen;
- herberekening sociale lasten en IKB € 1,6 miljoen.

De meevallers hadden met name betrekking op:

- lagere rente- en afschrijvingskosten € 2,1 miljoen;
- bijstelling kosten eigen personeel (vacaturerimte) € 1,8 miljoen;
- lagere kosten inhuur personeel € 1,4 miljoen;
- gunstige aanbestedingen € 1,7 miljoen;
- vrijval reorganisatievoorziening € 0,7 miljoen;
- overdracht eigendommen (met name erfpachtgronden Amsterdam-Noord) € 0,6 miljoen.

Naast de exploitatie zijn de investeringsuitgaven en –inkomsten ook met de genoemde algemene begrotingswijziging aangepast. De uitgaven zijn van € 106,1 miljoen bijgesteld naar € 97,6 miljoen en de inkomsten van € 33,6 miljoen naar € 41,2 miljoen.

Daarnaast heeft het CHI de overdracht van de wegen buiten de bebouwde kom gemeente Castricum goedgekeurd, inclusief de bijbehorende financiële gevolgen voor in totaal € 1,1 miljoen in 2013; dit is verrekend met de bestemmingsreserves.

22.4 Toelichting op de exploitatierekening naar programma's

Hiervoor verwijzen wij naar de programmaverantwoording. In de programmaverantwoording zijn toelichtingen opgenomen over de exploitatierekening per programma- en beheertaak.

23 Exploitatie naar kostendragers

Presentatie van bedragen

Alle bedragen zijn in duizendtallen in euro's, tenzij anders vermeld.

Exploitatierkening naar kostendrager	Rekening 2013	Begroting na wijzigingen 2013	Begroting 2013
<i>Watersysteembeheer</i>			
Toegerekende nettokosten	-111.725	-110.970	-112.043
Onvoorzien	-	-	-1.882
Kwijtgescholden en oninbaar verklaarde bedragen	-2.475	-1.826	-1.509
Dividend en overige algemene opbrengsten	14	14	-
Brutobelastingopbrengst watersysteemheffing	116.024	114.928	115.338
Belastingopbrengst verontreinigingsheffing	1.186	430	476
Goedgekeurde onttrekking aan reserves	-2.576	-2.576	-380
Nog te bestemmen resultaat	448	-	-
<i>Zuiveringsbeheer</i>			
Toegerekende nettokosten	-74.668	-76.081	-76.969
Onvoorzien	-	-	-1.151
Kwijtgescholden en oninbaar verklaarde bedragen	-3.020	-2.458	-2.252
Dividend en overige algemene opbrengsten	10	10	-
Brutobelastingopbrengst	72.072	72.222	77.112
Goedgekeurde dotaties/onttrekking aan reserves	6.307	6.307	3.260
Nog te bestemmen resultaat	701	-	-
<i>Wegenbeheer</i>			
Toegerekende nettokosten	-15.694	-14.827	-14.447
Onvoorzien	-	-85	-201
Kwijtgescholden en oninbaar verklaarde bedragen	-305	-248	-251
Dividend en overige algemene opbrengsten	2	2	-
Brutobelastingopbrengst	13.795	13.748	13.683
Goedgekeurde dotaties/onttrekkingen aan reserves	1.410	1.410	1.216
Nog te bestemmen resultaat	-792	-	-
Exploitatieresultaat	357	-	-

23.1 Toelichting op de exploitatierekening naar kostendrager

De verschillen tussen de gerealiseerde en begrote bedragen per kostendrager worden in belangrijke mate toegelicht in de programmaverantwoording en in de toelichting op de kosten- en opbrengstsoorten.

24 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten

Presentatie van bedragen

Alle bedragen zijn in duizendtallen in euro's, tenzij anders vermeld.

Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten	Rekening 2013	Begroting na wijzigingen 2013	Begroting 2013	Rekening 2012
<i>Kostensoorten</i>				
Rente en afschrijvingen	62.809	59.976	61.463	64.667
Personeelslasten	74.472	74.427	75.455	73.911
Goederen en diensten van derden	96.818	100.628	102.910	100.860
Bijdragen aan derden	-	-	-	8
Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	15.579	12.090	14.483	14.199
Subtotaal kostensoorten	249.678	247.121	254.311	253.645
<i>Opbrengstsoorten</i>				
Financiële baten	-2.139	-2.094	-2.191	-3.647
Personeelsbaten	-818	-409	-302	-879
Goederen en diensten aan derden	-7.978	-7.539	-6.139	-9.201
Bijdragen van derden	-7.407	-7.200	-7.601	-8.089
Waterschapsbelastingen	-197.277	-196.797	-202.597	-190.549
Interne verrekeningen	-23.229	-22.537	-26.947	-23.547
Onttrekking/vrijval voorzieningen	-1.552	-966	-	-
Subtotaal opbrengstsoorten	-240.400	-237.542	-245.777	-235.912
Exploitatieresultaat	9.278	9.580	8.534	17.733
Toevoegingen aan reserves	3.427	3.427	380	2.617
Onttrekkingen aan reserves	-13.062	-13.006	-8.914	-20.493
Exploitatieresultaat ('-' is voordelig)	-357	-	-	-143

24.1 Toelichting op de exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten

Toelichting op de exploitatierkening naar programma's

In de programmaverantwoording zijn toelichtingen opgenomen over de exploitatierkening per programma- en beheertaak.

Toelichting op de exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten

Deze toelichting geeft een analyse van belangrijke afwijkingen in de kosten- en opbrengstsoorten tussen de herziene begroting (de begroting zoals primair vastgesteld door het CHI inclusief de begrotingswijzigingen) en de jaarrekening.

Werkelijke kosten 2013 en de begroting na wijzigingen 2013

In dit onderdeel wordt een toelichting gegeven op de werkelijke kosten, in relatie tot de herziene begroting (begroting na wijzigingen) gedurende het boekjaar. De volgende tabel geeft aan dat de werkelijke kosten in 2013 per saldo € 2,6 miljoen hoger zijn uitgekomen dan is begroot.

Werkelijke kosten	Rekening 2013	Begroting na wijzigingen 2013	Vershil
Rente en afschrijvingen	62.809	59.976	-2.833
Personeelslasten	74.472	74.427	-45
Goederen en diensten van derden	96.818	100.628	3.810
Bijdragen aan derden	-	-	-
Toevoegingen aan voorzieningen / onvoorzien	15.579	12.090	-3.489
Totalen en per saldo lagere kosten ten opzichte van geraamd	249.678	247.121	-2.557

- = nadeliger

Kapitaallasten

Het verschil op de kapitaallasten (€ 2,8 miljoen) ten opzichte van de begroting komt met name door inhaalafschrijvingen als gevolg van een in 2013 uitgevoerde opschoningsactie van vaste activa. Hiermee is een aanbeveling van de accountant inzake het bestaan van de vaste activa opgevolgd. Gebleken is dat bepaalde vaste activa niet meer in ons bezit was als gevolg van afstoting van activiteiten dan wel buitenwerkingstelling. Als gevolg hiervan zijn de afschrijvingskosten € 1,4 miljoen hoger dan begroot. Als gevolg van een dijkafschuiving zijn herstellkosten gemaakt ter hoogte van € 1,4 miljoen. Voorzichtigheidshalve zijn deze kosten in 2013 ten laste van de exploitatie gebracht.

Goederen en diensten van derden

De werkelijke kosten voor goederen en diensten van derden komt € 3,8 miljoen lager uit dan de begroting na wijzigingen. Het komt door veel relatief kleine verschillen, de belangrijkste betreffen:

- voor € 0,9 miljoen lagere kosten als gevolg van het doorschuiven van projecten naar 2014, waaronder de eigendomsoverdracht van het watersysteem te Waldijk;
- een nieuwe besteksvorm van het maaibestek heeft geleid tot een aanbestedingsvoordeel van € 0,6 miljoen;
- door een tijdelijk verminderde inzet op het milieubeleid is € 0,7 miljoen niet uitgegeven;
- op basis van ervaring hebben we nieuwe keuzes gemaakt in de implementatie van onze interne en externe communicatie. Nieuw evenementenbeleid, minder inkoop van massamediale middelen (advertenties) en efficiëntere productie- en inkoop van ons personeelsblad en drukwerk hebben een besparing opgeleverd van € 0,6 miljoen;
- wegens het ontbreken van oostenwind in combinatie met laag water kon het onderhoud aan de dijkbestortingen niet worden uitgevoerd. In de begroting was rekening gehouden met € 0,4 miljoen aan kosten.

Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien

De hogere toevoeging van € 3,5 miljoen ten opzichte van de begroting na wijzigingen, wordt veroorzaakt door:

- de gewijzigde Algemene pensioenwet vereist een extra dotatie van € 2,0 miljoen aan de voorziening pensioenverplichtingen in eigen beheer;
- vanwege de lopende proefprocedures door natuurterreinorganisaties over de definitie van 'natuur' is een bedrag van € 1,6 miljoen aan een nieuwe voorziening gedoteerd.

Werkelijke opbrengsten 2013 en de begroting na wijzigingen 2013

In dit onderdeel wordt een toelichting gegeven op de werkelijke opbrengsten, in relatie tot de begroting na wijzigingen. De volgende tabel geeft aan dat de werkelijke opbrengsten in 2013 per saldo € 2,9 miljoen hoger zijn uitgekomen dan is geraamd.

Werkelijke opbrengsten	Rekening 2013	Begroting na wijzigingen 2013	Vershil
Financiële baten	-2.139	-2.094	45
Personeelsbaten	-818	-409	409
Goederen en diensten aan derden	-7.978	-7.539	439
Bijdragen van derden	-7.407	-7.200	207
Waterschapsbelastingen	-197.277	-196.797	480
Interne verrekeningen	-23.229	-22.537	692
Onttrekking/vrijval voorzieningen	-1.552	-966	586
Totalen en per saldo hogere opbrengsten dan geraamd	-240.400	-237.542	2.858

- = nadeliger

Personeelsbaten

In december is een eenmalige teruggaaf ontvangen van de basispremie WAO/WIA over 2013 ter hoogte van € 0,2 miljoen, als gevolg van de vaststelling van het Belastingplan 2014 door het Rijk.

Waterschapsbelastingen

De opbrengst waterschapsbelastingen is € 0,5 miljoen hoger dan begroot. De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere inkomsten uit dwanginvordering dan waarmee in de begroting is gerekend als gevolg van een verbeterd invorderingsproces en het effect van uitbesteding.

Onttrekking/vrijval aan voorzieningen

Als gevolg van een aanbestedingsvoordeel bij drie stedelijke baggerprojecten heeft een vrijval plaatsgevonden van € 0,4 miljoen. Daarnaast is het resterende saldo van de voorziening wegenheffing in Amsterdam-Noord ten gunste van de exploitatie vrijgevallen ter hoogte van € 0,3 miljoen.

25 Vermelding topinkomens

Volgens het Waterschapsbesluit moet in het jaarverslag een paragraaf worden opgenomen met informatie voortvloeiend uit de 'Wet Normering Topinkomens' (WNT). Deze wet is in de plaats gekomen voor de 'Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens' (Wopt).

De belangrijkste wijziging ten opzichte van de Wopt is de publicatieplicht van de bezoldiging van vrijwel iedere topfunctionaris in de (semi)publieke sector in het jaarverslag, ongeacht of de organisatie de door de wet gestelde grenzen overschrijdt. In deze wet worden de secretarissen van waterschappen aangemerkt als topfunctionaris. In onderstaande tabel zijn de componenten van de bezoldiging opgenomen van onze secretaris-directeur.

Bezoldiging topfunctionaris (bedragen x € 1) <i>Naam – Functie – Duur dienstverband</i>	2013
M.J. Kuipers – Secretaris-directeur <i>1 januari tot en met 31 december 2013</i>	
Beloning	146.224
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	-
Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	33.085
Totaal	179.309

In 2013 is de functie van topfunctionaris niet anders vervuld dan op grond van een dienstbetrekking.

Een beperktere verplichting tot openbaarmaking geldt voor eenieder van wie de bezoldiging van zijn functie of functies de maximale bezoldiging ter hoogte € 228.599 te boven is gegaan. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen het vervullen van de functie op grond van een dienstverband en anders dan op grond van een dienstverband. Op grond van een dienstverband is in 2013 geen functie vervuld waarbij de bezoldiging het eerder genoemde maximum te boven is gegaan. Ten aanzien van de tweede categorie hebben wij gebruik gemaakt van de mogelijkheid die paragraaf 6 van de Beleidsregels toepassing WNT biedt inzake de volledige openbaarmaking van deze functionarissen. Op basis van de Beleidsregels toepassing WNT (inclusief de wijziging van paragraaf 6 volgens besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 12 maart 2014, nr. 2014-0000142706 kán en hoeven wij niet volledig te voldoen aan de verplichting voor openbaarmaking van deze interim-functionarissen zoals voorgeschreven in artikel 4.2 lid 2c van de WNT (inclusief verwerking Aanpassingswet WNT).

Wij kunnen niet volledig voldoen aan deze verplichting daar een universeel toepasbare omrekenformule ontbreekt die de WNT-jaarnorm zodanig vertaalt naar de in de administraties aanwezige gegevens, dat daarmee de groep interim-functionarissen volledig kan worden geïdentificeerd. Het normenkader rondom de 'Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector is bekrachtigd in het Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000106049 en de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000104920. De Aanpassingswet WNT is als onderdeel van dit normenkader nog niet formeel aangenomen door de Eerste Kamer. Voor het opmaken van de jaarrekening is in lijn met de mededeling van de minister van BZK d.d. 12 februari 2014, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 18 februari 2014, de Aanpassingswet WNT wel als onderdeel van het normenkader gehanteerd.

26 Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2013 van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier te Heerhugowaard, bestaande uit de balans per 31 december 2013 en de exploitatierekeningen naar kostendragers, naar programma's en naar kosten- en opbrengstensoorten over 2013 met de bijbehorende toelichtingen, gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en de Beleidsregels toepassing Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT). Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van het hoogheemraadschap zelf en de Beleidsregels toepassing WNT.

Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle als bedoeld in artikel 109, tweede lid, van de Waterschapswet. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit, het controleprotocol van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en de 'Beleidsregels toepassing WNT' inclusief het controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van het Hoogheemraadschap.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2013 als van de activa en passiva per 31 december 2013 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en de 'Beleidsregels toepassing WNT'.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder verordeningen van het Hoogheemraadschap zelf en de 'Beleidsregels toepassing WNT'.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 109, derde lid, onderdeel d, van de Waterschapswet melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Amsterdam, 22 april 2014

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. R. Ellermeijer RA

Bijlagen

1. Personeelslasten en formatie

Personeelslasten en formatie (bedragen x € 1.000)	Bezetting 31 december 2013 (aantal fte's)	Formatie Begroting 2013 (aantal fte's)	Personeels- lasten rekening 2013	Personeels-lasten begroting na wijzigingen 2013	Personeels- lasten begroting 2013
Bestuur	4,8	4,8	723	720	709
Directie	3,0	3,0	452	440	438
Staffuncties	35,1	35,7	2.848	3.002	3.185
Primaire afdelingen	498,9	525,0	45.965	45.242	46.447
Ondersteunende afdelingen	276,0	295,0	22.794	23.290	22.797
Niet geplaatste medewerkers en regelingen voormalig bestuur en personeel	14,2	-	333	380	546
Opleidingenbudget			1.357	1.353	1.334
Totaal	832,0	863,5	74.472	74.427	75.455

De lasten zijn inclusief de kosten van inhuur. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 24.1 Toelichting op de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten.

2. Recapitulatie programma-investeringen

Programma-investeringen (bedragen x € 1 miljoen)			Jaarrekening 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Waterveiligheid	Programma op orde brengen Primaire keringen	Uitgaven	36,0	32,9
		Inkomsten	-32,8	-32,9
		Nettoinvesteringsvolume	3,2	-
Voldoende water	Programma Bestrijding wateroverlast	Uitgaven	12,9	15,6
		Inkomsten	-7,1	-5,1
		Nettoinvesteringsvolume	5,8	10,5
	Programma Verbetering boezemkades	Uitgaven	12,1	11,0
		Inkomsten	-	-
		Nettoinvesteringsvolume	12,1	11,0
Schoon water	Programma uitvoering Kaderrichtlijn Water	Uitgaven	1,7	2,1
		Inkomsten	-0,1	-0,2
		Nettoinvesteringsvolume	1,6	1,9
Veilige (vaar-)wegen	Programma verkeersveiligheid	Uitgaven	-	-
		Inkomsten	-	-
		Nettoinvesteringsvolume	-	-
Totaal			22,7	23,4

3. Recapitulatie beheerinvesteringen

Beheerinvesteringen (bedragen x € 1 miljoen)			Jaarrekening 2013	Begroting na wijzigingen 2013
Waterveiligheid	Beheer van de waterkering	Uitgaven	2,3	2,0
		Inkomsten	-0,2	-0,1
		Netto-investeringsvolume	2,1	1,9
Voldoende water	Integraal beheer van het watersysteem	Uitgaven	10,2	8,9
		Inkomsten	-0,7	-0,8
		Netto-investeringsvolume	9,5	8,1
Schoon water	Beheersing van lozingen	Uitgaven	16,4	21,6
		Inkomsten	-0,9	-2,1
		Netto-investeringsvolume	15,5	19,5
Veilige (vaar-)wegen	Wegenbeheer	Uitgaven	0,8	1,0
		Inkomsten	0,1	-0,1
		Netto-investeringsvolume	0,9	0,9
	Vaarwegen	Uitgaven	-	-
		Inkomsten	-	-
		Netto-investeringsvolume	-	-
Bestuur en organisatie	Bestuur en externe communicatie	Uitgaven	-	-
		Inkomsten	-	-
		Netto-investeringsvolume	-	-
	Heffing en invordering	Uitgaven	-	-
		Inkomsten	-	-
		Netto-investeringsvolume	-	-
	Organisatie en bedrijfsondersteuning	Uitgaven	2,3	2,6
		Inkomsten	-	-
		Netto-investeringsvolume	2,3	2,6
Crisisbeheersing	Uitgaven	0,1	-	
	Inkomsten	-	-	
	Netto-investeringsvolume	0,1	-	
Totaal			30,4	33,0

4. Staat van materiële en immateriële vaste activa

Staat van activa (bedragen x € 1.000 miljoen)	Boekwaarde	Desinvesteringen en overboekingen	Investeringen	Bijdragen van derden	Afschrijvingen	Geactiveerde rente	Boekwaarde
	1 jan 2013	2013	2013	2013	2013	2013	31 dec 2013
Verkiezingen	-	-	-	-	-	-	-
Onderzoek en ontwikkeling	14.315	-656	4.557	-2.216	-4.641	-26	11.333
Bijdragen en afkoopsommen	17.558	137	2.870	-	-2.549	58	18.074
<i>Subtotaal immateriële vaste activa</i>	<i>31.873</i>	<i>-519</i>	<i>7.427</i>	<i>-2.216</i>	<i>-7.190</i>	<i>32</i>	<i>29.407</i>
Gronden	17.417	-89	352	-127	-299	8	17.262
Vervoermiddelen en werktuigen	228	-	-	-	-73	-	155
Overige bedrijfsmiddelen	4.949	-	1.080	-	-1.533	54	4.550
Kantoren, woningen en werkplaatsen	51.697	-	2.007	-	-3.103	44	50.645
Waterkeringen	41.696	319	46.521	-33.038	-4.240	354	51.612
Watergangen, kunstwerken en gemalen	95.235	289	19.068	-5.525	-4.717	751	105.101
Zuiveringstechnische werken	268.474	-	16.043	-900	-20.399	390	263.608
Wegen	19.439	-	603	135	-3.267	22	16.932
Vaarwegen en havens	716	-	24	-	-25	-	715
<i>Subtotaal materiële vaste activa</i>	<i>499.851</i>	<i>519</i>	<i>85.698</i>	<i>-39.455</i>	<i>-37.656</i>	<i>1.623</i>	<i>510.580</i>
Totaal	531.724	-	93.125	-41.671	-44.846	1.655	539.987

5. Staat van vaste schulden

Staat van vaste schulden (Bedragen x € 1.000)	Stand per 1 jan 2013	Mutaties in 2013		Stand per 31 dec 2013	Rente 2013
		Vermeerde- ringen	Reguliere aflossing		
Afgesloten leningen tot en met 2012	433.942		51.205	382.737	
Afgesloten in 2013		-		-	
Totaal	433.942	-	51.205	382.737	15.750
Aflossingsverplichtingen < 1 jaar	51.205			56.230	
Per saldo	382.737	-	51.205	326.507	15.750

De aflossingsverplichtingen van de schuldrest korter dan één jaar zijn verantwoord onder de post 'kortlopende schulden van de overlopende passiva'.

6. Afkortingen Jaarstukken 2013

AB-lid GR	Algemeen Bestuurs-lid Gemeenschappelijke Regeling
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
Appa	Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers
B&W	Burgemeester en Wethouders
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBVW	Besluit beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BRL	Beoordelingsrichtlijn
BP	Belemmeringenwet Privaatrecht
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBL	Cross Border Lease
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CHI	College van Hoofdingelanden
CIS	Crisis informatiesysteem
CO ₂	Koolstofdioxide
COPI	Commando-plaats-incident
CROW	Nationale kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte
D&H	College van dijkgraaf en hoogheemraden
EHS	Ecologische hoofdstructuur
EMU	Europese monetaire unie
FCB	Afdeling Financiën, Control & Belastingen
FIDO	Financiering decentrale overheden
GOKIT	Geld, Organisatie, Kwaliteit, Informatie en Tijd
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HIS	Hoogwater-informatiesysteem
HVC	Huisvuilcentrale
HWBP-2	Hoogwaterbeschermingsprogramma 2 (huidig)
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma 2016-2020 (<i>voorheen nHWBP</i>)
HWH	Het Waterschapshuis
IBA	Individuele behandelingsinstallatie afvalwater
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IKB	Individueel Keuzebudget
ISO	International Organisation for standardization
KNMI	Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut
KRW	Kaderrichtlijn water
LCC	Landelijke Coördinatie Commissie Muskusrattenbestrijding
LTO	Land en Tuinbouw Organisatie
MJA3	Meerjarenafspraak energie-efficiency
MVA	Materiële Vaste Activa
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water
NEW	Nutriënten Energie Water
NH	Noord-Holland
NTO	Nog te ontvangen
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
NWO	Niet Waterkerende Objecten
NWP	Netherlands Water Partnership

OLO	Omgevingsloket Online
PAS	Programma Aanpak Stikstof
PWN	Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland
RBO	Regionaal Bestuurlijk Overleg
RTC	Real Time Control
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinrichting
SEPA	Single Euro Payments Area
SDI	Slibdrooginstallatie
SKINT	Skills improvement and new technologies
SSM	Stichting Stoommachine museum
StENK	Stichting Erfpachters Noorderkwartier
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
UvW	Unie van Waterschappen
USHN	Uitwaterende Sluizen in Hollands Noorderkwartier
VBK	Programma Verbetering Boezemkades
VE	Vervuilingseenheid
VKA	Voorkeursalternatief
WBP4	Waterbeheersplan 2010-2015
WBP5	Waterbeheersplan 2016-2021 (= waterprogramma)
WLBP	Waterlopenbeheerplan 2011-2016
WLD	Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Water, Land en Dijken
WNT	Wet Normering Topinkomens
WOPT	Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde inkomens
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WTI	Wettelijk toetsinstrumentarium
ZOP	Project Zandige oplossing Prins Hendrikdijk

7. Samenstelling bestuur

Het algemeen bestuur (college van hoofdingelanden) is per januari 2013 als volgt samengesteld.
Dijkgraaf

L.H.M. (Luc) Kolsiek – voorzitter dagelijks bestuur

Water Natuurlijk

G.J. (Hans) van Os – lid dagelijks bestuur

L.E. (Lydia) Snuif - Verweij

I.A. (Sjaak) van der Bliek

B. (Ben) Schrieken

CDA

T. (Tjerk) Doornenbal

A. (Arie) Lap

J.D. (Jan) Kramer

PvdA

C.J.M. (Kees) Stam – lid dagelijks bestuur

M.A. (Marjan) Leijen

C.J.A. (Kees) Borst

VVD

S.A. (Siem) van Balen Blanken

S. (Siem) Groot

C. (Chris) Streefkerk

Groen WaterLand

R. (Rob) Veenman – lid dagelijks bestuur

K. (Klazien) Hartog

L.J.M. (Leo) Schagen

Boeren Burgers Waterbelang

E.A. (Elly) Koning-Bruijn

J.C.M. (Jos) de Boer

P. (Peter) Otten

Algemene Waterschapspartij

J.P. (Jaap) Leek

P.(Peter) Vonk

Gewest NH/U KNSB

A.T. (Toon) Steltenpool

Lijst bedrijfsleven Meer met Water

I.B.F.M. (Inico) Geels

Kamer van Koophandel

K. (Klaas) Schaafsma – lid dagelijks bestuur

W.J.J. (Wim) Greve

J.H. (Johan) Wijnholds

LTO-N

C. (Cees) Mantel – lid dagelijks bestuur

C.J. (Cor) Grooteman

P.C.M. (Peter) Mak

Boschap

B. (Bart) Korf